

A székesfehérvári gazdakongresszus főbb határozatai a következők voltak:

Önálló földművelésügyi minisztérium létesítése; minden vármegyében egy-egy gazdasági egyesület alakítása; a belterjesebb gazdálkodásra való áttérés előmozdítása; a gabonafélékkel csak egyoldalúan kihasználtság terület kapás- és takarmánynövényekkel való pótlása; a vasúti és tarifapolitikában a mezőgazdasági érdekek előmozdítására szolgáló irányváltozás; újabb fogyasztói cikkek szerzése és az állattenyésztés erőteljes felkarolása.

1880-ban kezdődött Károlyi Sándor gróf áldásos működése az egyesület kebelén belül. Ő volt az, aki az egész országot bejárva, közvetlen közelről hallgatta meg a föld népének panaszait, ő volt az, aki a kis gazdaságok fellegváraként létesítette az „Országos Központi Hitelszövetkezetet”, a „Hangya” szövetkezetet és a „Magyar Gazdaszövetséget”.

Mint hogy a vármegyei gazdasági egyesületekkel való szoros kapcsolat kiépítése már régóta elodázhatatlannak mutatkozott, 1881-ben alakult meg a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége”, amely ugyan teljesen megőrizte az egyes testületek önállóságát, de mégis szorosabb együttműködést biztosított velük. 1882-ben az OMGE közreműködése mellett keletkezett a „Központi Tejesarnok”, 1892-ben a „Magyar Mezőgazdák Szövetsége”, 1898-ban pedig megalakult a „Gazdák Biztosító Szövetkezte”.

Agrársajtója Magyarországnak az OMGE megalakulása előtt alig volt és azt lehet mondani, hogy a hazai agrársajtót az OMGE teremtette meg; fennállása alatt számos évnegyedes és heti szaklapot adott ki. Már 1836-ban megindította a „Gazdasági Tudósítások” című szaklapot, majd a „Magyar Gazda”, a „Gazdasági Lapok” című lapokat, míg felszázaddal ezelőtt alapította meg a „Köztelek” című lapot, a hazai agrártársadalom ma is vezető sajtóorgánumát, amelyet minden művelt magyar gazda olvas. Az említettek kivül az egyesület fennállása alatt még számos más szaklapot is adott ki. Ezenkívül könyvkiadóvállalatot létesített, amelyben kiváló agrárszakmunkákat jelentetett meg sorozatosan, és hogy a szerényebb igényű gazdák is az önművelésükhöz szükséges olvasmányokhoz juthassanak, megindította a „Köztelek” olcsó könyvtár című kiadványsorozatát. Gondja volt az egyesületnek arra is, hogy a kiscgazdák széles néprétegének mezőgazdasági művelődését fejlessze és ezért adta ki már 1848-ban a mezei naptárt, amely 10 évfolyamot ért meg és 1845-ben 80.000 példányban jelent meg. A naptár ára nem is önköltségben, két garasban volt megszabva. Ugyanezt a célt szolgálta a „Mezőgazdasági kis tükör” című kiadványa, amely 1843-ban indult meg, hat kiadást ért el és olyan kifűnően megírt tanító jellegű szakmunka volt, hogy azt utóbb a kormány iskolák részére vette át. Az OMGE-nak ma is egyik jelentős feladata a hazai mezőgazdasági szakirodalom pártolása és támogatása. A szakirodalom támogatása mellett a hazai mezőgazdasági szakmüveltség fejlesztését is szolgálta az egyesület. Ebből a célból már 1846-ban Ceglédn majoros és telkes gazdákat képző intézetet nyitott. 1860-ban a budapesti Gellérthegy déli lejtőjén saját telkén vincellér- és szőlészkepző intézetet létesített, amely intézet helyén ma az Országos Kertészeti Akadémia áll. 1867-ben Rákospalotán földművésiskolát és kísérleti telepet létesített, a jelen század elején pedig Tápiószelén kiscgazdák részére néhai Szelényi Lajos hagyatékából tanegységet szervezett.

Széchenyi István alapgondolata, amelyet állandóan hirdetett, az volt, hogy mivel helyzetünk súlyosabb, erőnk pedig csekélyebb, mint más nemzeteké, azért jobban egymás mellé kell állni, hogy igazán vállalva dolgozhassunk. Szerinte a nemzetek életképességének legfőbb ismérve a társaság fejlettsége. Ennek előmozdításához azonban önzetlen férfiak munkálkodására van szükség, amit a következő szavakkal fejez ki: „Sokat tenni és kevésnek látszani, elől állni és mégis másnak adni elsőbbséget, a legtöbbet áldozni és a legkisebb köszönetet sem várni, szívünkben mélyen hordani a honért buzgó vért és nemcsak ajkainkon pengő, hanem a hiú szót!”

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Széchenyi szellemében működött állandóan immár most 113 éves fennállása óta, távollartva magát a napi- és pártpolitika ádáz küzdelmeitől, de viszont mindenkor síkra szállva a magyar mezőgazdaság egyetemének és minden birtoknagyságcsoporthoz érdekekben. Mindig fenntartotta a szoros együttműködést az Országos Mezőgazdasági Kamarával és az összes agrár-szövetkezetekkel és egyéb mezőgazdasági szakszervezetekkel.

kel, így akarván biztosítani és megerősíteni az egységes gazdafrontot.

Rövidlátók azok, akik ebben az egyesületben csak a nagybirtok képviselőjét vélik látni és ezzel a beállítással mintegy lehetetlenné akarják tenni igazunk érvényre jutását. Az egyesület szakszerűsége, pártatlansága és mindenekfelett a megalkuvást nem ismerő magyar hazafias szelleme voltak és lesznek azok az irányelvek, amelyek súlyt adtak neki a múltban és ezek a vezéreszmék kell, hogy maradjanak a jövőre nézve is működésének alapelvei.

Átterekek most az OMGE és a vidéki gazdasági egyesületek célkitűzéseire, működési beosztásukra és tevékenységüknek ismertetésére.

Az OMGE célkitűzései a Magyar Szent Korona országai összes mezőgazdasági érdekeinek egyöntetű és országos képviselése, a szakértelem fejlesztése és terjesztése, a mezőgazdasági termelés jövedelmezőségének előmozdítása társadalmi úton az egész országra kiterjedő működéssel.

E célok megvalósításánál működési köre a következő:

a) Az 1896. évi IV. országos gazdakongresszustól nyert megbízás s az 1895. évi III. országos gazdakongresszus határozataival lefektetett elvek alapján Magyarország 1000 éves fennállásának emlékére a vidéki hasonló gazdasági egyesületekkel a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” létesíti, azok érintkezését, együttes egyöntetű működését közvetíti, szellemi és lehetőleg anyagi téren elősegíti, hogy így a vidék mezőgazdasági érdekképviselet szerveinek támogatásával a gazdatársadalmi élet központjává váljék.

b) A kormány, a törvényhozás, vagy bíróságok felhívására szakkérdésekben véleményt ad.

c) Országos és szűkebb jellegű értekezleten való képviseltetéséről gondoskodik.

d) Erkölcsei támogatással is elősegíti hitel, fogyasztási, értékesítési, biztosítási és egyéb, a mezőgazdaság érdekeit előmozdítani célzó szövetkezetek, egyesületek, társulatok, körök és mozgalmak létesülését.

e) A magyar ipar támogatása.

f) Mezőgazdasági és közigazgatási ismeretek terjesztése céljából egy mezőgazdasági és közigazgatási szaklapot ad ki, amely hetenkint egyszer jelenik meg.

g) Szakirodalmi pályadíjakat tűz ki, szakelőadásokat rendez, szakmunkákat ad ki, vagy azok kiadását segíti.

h) Szakembereket támogat a mezőgazdaság fejlesztése érdekében bel- és külföldi tanulmányútaikon.

i) A szövetséges gazdasági egyesületekkel kapcsolatban országos és vidéki kiállításokat, versenyeket, bemutatókat, vásárokat, aukciókat, kongresszusokat és vándorgyűléseket rendez, amely utóbbiaknak különös jelentősége az, hogy ezek alkalmával egyes kiválóan vezetett mezőgazdasági üzemeket és kiscgazdaságokat látogatnak meg a vándorgyűléseken résztvevők és így alkalom nyílik a vidéki gazdatársadalommal való közvetlen érintkezésre.

j) A külföld hasonló mozgalmaival figyelemmel kíséri és szükség esetén azokon kiküldöttek által képviselteti magát.

k) A törvények és rendeletek lelkiismeretes végrehajtását társadalmi úton segíti elő és ez irányban a kormányzatot támogatja, de egyúttal mindenkor megteszi észrevételeit az ilyféle rendeletek végrehajtásának gyakorlati szempontból való megváltoztatása tekintetében.

l) Szakismeretek terjesztése körül különösen téli tanfolyamok és gazdasági előadások tartásával közreműködik.

m) Úgy a saját, mint a szövetséges gazdasági egyesületek működéséről évenként egy évkönyvben számol be.

n) Azokról az elhunyt tagokról, akik tetteik által hazánk mezőgazdasága körül maradandó érdemeket szereztek, időközönként emlékkönyvet ad ki.

Az egyesület taglétszáma 1942 október végén 362 alapító, 7806 évdíjas, összesen tehát 8168 tag.

Az OMGE szervei: Az elnökség: a közgyűlés által 6 év tartamára megválasztva az elnök és 4 alelnök.

Egyesületi tanács: Az egyesületi tanácsot alkotják az elnökség, a szakosztályok elnökei, a számvizsgáló bizottság elnöke, az igazgató, az ügyész és az igazgatóválasztmány által saját kebeléből az elnökség működési ideje tartamára választott 4 tag.

Az igazgatóválasztmány áll: a) az elnökségből, b) 150, a közgyűlés által választott rendes tagból, c) a GEOS tagjai, mint a törvényhatósági gazdasági egyesületek, illetve országos jellegű testületek által kiküldött, meg nem határozott számú

és végül a Székesfehérváros által kiküldött, s a közgyűlés által megválasztott képviselőkből, a tiszteleti tagokból, az igazgatóból, az igazgatóválasztmány által e célra kijelölt titkárokból és ügyészből, mint hivatalos tagokból. A 150 rendes választmányi tag közül minden évben 25 kilép, így tehát a rendes választmányi tagok megbízatási ideje 6 évre szól, amelynek lejártával természetesen a megbízatás meghosszabbítható. Lemondás, vagy elhagyás folytán megüresedett választmányi tagsági helyek csak a megüresedett tagság hátralévő idejére tölthető be. Az igazgatóválasztmány negyedévenként legalább egyszer gyűlést tart, de összehívható az mindannyiszor, valahányszor az elnök szükségét látja, vagy ha annak egybehívását legalább 10 igazgatóválasztmányi tag írásban kéri.

Az OMGE szakosztályai: A közigazgatási szakosztály, mely a mezőgazdaság egyetemét érintő törvényjavaslatokat, rendelettervezeteket és a mindenkor időszerű agrárpolitikai kérdéseket tárgyalja részben plénumban, részben pedig az általa kiküldött állandó, illetve időszaki bizottságaiban. E bizottságok: az adó- és pénzügyi bizottság, a mezőgazdasági vámpolitikai központ, a jogügyi bizottság és az üzemszervezési bizottság. Ez utóbbinak irányítása alatt folyik a földművelésügyi kormány megbízásából az országos számtartási adatgyűjtés, melynek keretében a gazdasági akadémiák üzenetani tanszékei, mint kis gazda-számtartási központok és az alsófokú szakoktatási intézmények, mint üzemi tanácsadó-állomások a múlt évben már több mint 500 gazdaság részletes számtartási adatait dolgozták fel és fejtették ki értékes üzemi tanácsadói tevékenységet. Az üzemszervezési bizottság pedig országos érvénnyel dolgozza fel statisztikailag ezeket az adatokat és ez alapon tájékoztatja a kormányt a mezőgazdaság jövedelmezőségi helyzetéről.

Irodalmi és tanügyi szakosztály: a mezőgazdasági szakoktatás és a szakirodalom ügyeivel foglalkozik és véleményt nyilvánít mindazokban a kérdésekben, amelyek a felső-, közép- és alsófokú szakoktatás előbbrevitelét szolgálják.

Földművelésügyi és növénytermelési szakosztály: a talajművelés és növénytermesztés fejlesztését szolgáló és a gyakorlatban bevált kísérleti eredmények népszerűsítésével, továbbá a kormány által a növénytermelés kérdéseit érintő törvényjavaslatok és rendelettervezetek véleményezésével foglalkozik. E szakosztály küldi ki a növénytermesztés és dohánytermelés bizottságát. A növénytermesztés és dohánytermelési bizottság a dohánytermelők különleges érdekeit védi és közreműködik a dohánytermelés fejlesztésében.

Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály: az állattenyésztés, nevezetesen az állattenyésztő gazdák és az állattenyésztő egyesületek különleges védelmét látja el, véleményezi a kormány által véleményadásra megküldött állattenyésztési, állategészségügyi és takarmányozási vonatkozású törvény- és rendelettervezeteket. Bizottságai a tejgazdasági bizottság, lótenyésztési bizottság, juhászati bizottság és az Országos Törzskönyvelő Bizottság, amely utóbbi a legújabb szabályozás szerint az ország valamennyi elismert állattenyésztő szervezetének legfőbb szerve és a földművelésügyi minisztériumnak törzskönyvelési ügyekben felhivatalos szerve.

Műszaki és gépészeti szakosztály: a mezőgazdaság fokozódó gépésztelével kapcsolatban a gépgyártás racionalizálásának, a gépészet és üzemanyagok beszerzési kérdéseivel, gépkezelői tanfolyamok rendezésével, stb. foglalkozik. Hozzá tartozik az építészeti bizottság, amely a gazdasági épületek műszaki vonatkozású kérdéseivel foglalkozik.

A mezőgazdasági ipari és kereskedelmi szakosztály: a mezőgazdasági mellékiparok (szeszgyártás, keményítőgyártás) fejlesztésének kérdésével, a különböző ipari növények és a gyapjúértékesítés kérdéseivel foglalkozik. Keretében működik a keményítőipari bizottság, amely ennek a fontos új mezőgazdasági mellékiparágak fejlesztését és érdekvédelmét tűzte ki céljául.

Az üzemi és számtartási szakosztály az üzemszervezési kérdésekkel foglalkozik.

Az országos mezőgazdasági kiállítás és tenyésztésről rendezőbizottsága az OMGE-nek ezt a nagyjelentőségű vállalkozását szervezi és bonyolítja le. 1865-ben rendezte a pesti városligetben az OMGE azt a nevezetes országos mezőgazdasági kiállítást, amelyen I. Ferenc József király első ízben jelent meg a magyar társadalom előtt és amelyen az uralkodót Deák Ferenc üdvözölte, mint a fogadóbizottság szónoka. Ez a kiállítás volt a nemzet és uralkodó közötti kibékülésre vezetett első lépés, amelyet az 1867. évi kigyezs követett.

1943/II. sz.
238. lap.

1881-ben rendezte az OMGE az első tenyészállat vásárral kapcsolatos mezőgazdasági kiállítást.

A tenyészállatvásároknak nemesek az a célja, hogy a gazdáknak a beszerzésre és eladásra a legkisebb lehetőségét adja, hanem az is, hogy az ott bemutatott tenyészállatok minőségükkel a többi gazdára serkentőleg hassanak. Az egyesület több mint negyedszázadon át bonyolította le és rendezte a tavaszi és őszi luxus-lóvásárokat. Az 1881-ben rendezett első tenyészállatvásáron összesen 240 tenyészszarvasmarhát és 386 juhot mutatnak be. Hogy a vásárok fejlődéséről képet alkothassunk magunknak, ismertetem az 1942. évi kiállítás adatait, amelyek szerint a szarvasmarhák csoportjában összesen 1237 tenyészbikát állítottak ki, amelyek közül 1070 tarka, 133 magyaralföldi és 34 borzderes tenyészbika volt. Kiállították összesen 1189 mangalicakán, 100 mangalicakóca, továbbá 396 hüssertésken és 69 hüssertészkoca. Tehát összesen 1754 tenyészsertést mutattak be. A kiállított 157 ló közül 97 mén és 60 kanca volt. E kiállítás összesen 538 tenyészkoszt és 69 anyajuhot állítottak ki. A kiállított anyagnak jóformán 90%-a el is kelt a vásáron. Nem egy kisgazda kapott akkora vételárát egy-egy tenyészbikájáért, mint amennyit az egész birtoka hozott. Feltűnő és rohamos emelkedést mutat a kiállító kistenyésztők száma. Míg az első években a kisgazdák egyáltalán nem állítottak ki, addig 1924-ben már 15 kistenyésztőt látunk. 1942-ben pedig az arányszámok a következők voltak: lovat 59 kistenyésztő, 40 nagytenyésző, szarvasmarhát pedig 395 kistenyésztő és 166 nagytenyésző állított ki. Számos kisgazda nyert itt értékes díjakat. Természetesen úgy a gazdasági egyesületek, mint a gazdasági felügyelőségek gondosan választották ki az egyes falvakban a kiállítás színvonalának megfelelő apaállatokat, amelyek felküldhetők a kiállításra.

A vidéki gazdasági egyesületek feladata elsősorban a gyakorlati mezőgazdaság fejlesztése és pedig éppen a legszélesebb rétegek között. Miután a közép- és nagyobb birtokosoknak a kor színvonalán álló gazdálkodásra való buzdítása és irányítása, azok nagyobb műveltsége és szaktudása folytán a vármegyei gazdasági egyesület munkaköréből kinőtt, egészen természetes, hogy a vármegye mezőgazdasági fejlesztésére való gazdasági egyesületi törekvésnek elsősorban a kisgazda társadalom körére kell irányulnia, míg a közép- és nagyobb birtokosoknak az egyesületi életbe való bekapcsolásával más, inkább agrárpolitikai hivatása domborodik ki.

A vármegyei gazdasági egyesületeink, amelyek minden egyes vármegyében, sőt a nagyobb városokban külön-külön működnek, eddig is vidéki kiállítások, gépbemutatók, állatdíjazások, előadások tartása és tanulmányi kirándulások rendezése által szolgálták a gazdatársadalom érdekeit. Szakérdekekben rendelkezésre álltak a kormány- és vármegyei hatóságoknak.

Ezeknek az egyesületeknek a jövő feladatairól szólva, figyelembe kell venni azokat a változott viszonyokat, amelyek a világháború előtti idővel szemben bekövetkeztek és amelyek a földbirtokpolitikai törvények végrehajtása során még be fogják következni. A változott és még változó viszonyok folytán a kisgazda társadalom számára a nagyobb birtokosokéhoz képest mind nagyobb lesz. A szántóföld 70%-a immár a kisgazdák kezében van, s így nem közömbös sem mezőgazdaságunkra, sem közellátásunkra, hogy e változással mezőgazdasági termelésünk miként alakul, mert sajnós, a statisztikai adatokból látjuk, hogy a kisbirtokok országos átlagban a szántóföldi terményekből 25-30%-kal kisebb kataszteri holdankinti termésállagokat mutatnak, mint a közép- és nagyobb birtokok. Így tehát a gazdasági egyesületek feladatukra vár, hogy előmozdítsák a kisgazdák gazdálkodásának szakszerűségét, belterességét és jövedelmezőségét.

Hogy ezt a feladatot a vármegyei gazdasági egyesületeink megoldhassák, mindenképp szükség, hogy az egyesületek a működési körükben élő kisgazda társadalmat az egyesületi életbe minél nagyobb mértékben bevonják. Főleg a gazdákörök létesítése által inarkodtak az egyesületek ebbeli feladatuknak megfelelni, sajnós, hogy még mindig aránylag igen kevés a falusi gazdákör.

Az állattenyésztés terén határozottan szép eredményeket ért el a vármegyei gazdasági egyesületek. A díjazással, bírálatokkal kapcsolatos állapotbemutatók valóban serkentően hatottak kistenyésztőinkre, nagymértékben persze a földművelésügyi miniszter által kedvezményes áron kiosztott tenyészállatok, külföldi behozataloknak és a különféle vidéki állattenyésztő egyesületeknek, vagy szövetségeknek köszönhető a kisgazdák kezén lévő szarvasmarha- és loállomány nagyarányú javulása, amely leginkább, mint már fentebb említettem, az országos tenyészállatvásáron tűnik fel.

Sajnos, a vármegyei gazdasági egyesületeink a jelenlegi viszonyok között nem tudnak teljesen

megfelelni hivatásuknak. Ennek oka a kellő anyagi eszközök hiányában leli magyarázatát. A legtöbb egyesületnek igen lényeges készpénz-, vagy értékpapirokban fekvő vagyona volt, amely a pénz devalvációja alkalmával 100%-ig elértékeltelenedett. A tagdíjak gyengén folynak be, úgyhogy alig tudják az egyesület igazgatóját vagy titkárát fizetni, s vidéki kiszállásokra alig jut valami. Jóformán csak a vármegyék hozzájárulása biztosítja némileg sok egyesület fennmaradását.

Pontos szerep vár a vármegyei gazdasági egyesületekre a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló törvény végrehajtása során.

A gyakorlati mezőgazdaság fejlesztése terén való munkássága mellett még egy feladata van az egyesületeknek és ez az, hogy az időszerű agrárpolitikai kérdésekben képviseljük és kifejezésre juttassuk a vármegyei gazdatársadalom véleményét, s erős összefogásra szervezzük meg egységesen a vidéki gazdatársadalmat, hogy döntő szava legyen a magyar gazdatársadalomnak az ország mezőgazdasági politikájának irányításában. Itt olyan ösz-

szefogásra célozok, amely teljesen egy táborba egyesíti mind a kisgazdákat, mind a közép- és nagybirtokosokat, valamint a mezőgazdasággal foglalkozó egész lakosságot.

A mai legnehezebb viszonyok között is azon van és lesz az OMGE, hogy a megcsontított ország talpraállításának munkájából kivegye a részét. Karöltve az összes társegyesületekkel, követeljük a magyar gazdatársadalom jogos igényeinek kielégítését, de teljes megértést tanúsítunk az ipar és kereskedelem érdekei iránt is, mert csak egy ilyen együttműködés biztosíthatja annak a végcélnak az elérését, amely mindannyiunk szem előtt lebeg.

A jobb jövőbe vetett rendületlen hit, csüggedést, kishitűséget és széthúzást nem ismerő önzetlen munka és teljes összefogás a hazafias szent cél érdekében, jellemezzék tevékenységünket.

Előadásomat nagy alapítónk, Széchenyi István gróf szavaival fejezem be: „Egy ember semmi, a széthúzó sokaság még kevesebb és csak az egy soron állók tömege valami!”

Gazdagondok — gazdareményeségek.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányja folyó hó 4-i rendkívül látogatott ülésén foglalkozott többek között az időszerű mezőgazdasági és közellátási vonatkozású törvényhozási és kormányintézkedésekkel, az e tárgyban érkezett miniszteri leiratokkal és válaszfelterjesztésekkel, valamint a törvényhatósági és gazdasági egyesületeknek idevágó átirataival és javaslataival. Az igazgatóválasztmányi ülésnek e részéről szóló tudósításunkat a jegyzőkönyvből kiemelve az alábbiakban adjuk, míg a teljes jegyzőkönyvet, helyszűke miatt, csak lapunk jövő számában közölhetjük.

A kifejlődött magas színvonalú és érdekes eszméserét *Mutschenbacher* Emil dr. ügyvezető-igazgató szokásos beszámoló jelentése vezette be. Az előadó abból indult ki, hogy amidőn a közlekedési nehézségek, fűtőanyaghiány és egyéb a háborús helyzet előidézte akadályok miatt a folyó évben csak most lehet össze először az OMGE igazgatóválasztmányja és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtóbizottsága: az ablakokon beragyogó napsugár, melyet a futó felhők időnkint eltakarnak, mintha a magyar gazdák lelkiületét, felragyogó reménykedésüket, majd sűrű gondba borulásukat jelképeznék. Három, sőt mondhatnók négy esztendő példátlanul mostoha időjárású viszonyai és szinte szakadatlan elemi csapásai után mintha végre megkönnyült volna rajtuk a természet, mert hiszen hosszú és a mezőgazdasági munkálatok elvégzésére kivételesen kedvező ősze a vetések áttelelését elősegítő tél, majd olyan korai kítavasodás következett, amely, ha tartós maradna, nagyon elősegítené az őszi vetések fejlődését és a tavaszi mezőgazdasági munkálatoknak minél korábban és minél alaposabban való elvégzését. Az új gazdasági év kilátásai tehát eddig eléggé biztatóak, habár a szokatlannul erős nappali felmelegedés és a sűrűn ismétlődő éjszakai fagyok állandó váltakozása nem egy helyütt felfagyással fenyeget, ami ellen a talaj kellő mértékű megszikkadása után az őszi vetések azonnali hengerezését ajánlják régi gyakorlati tapasztalatok alapján.

Az is örvendotes, hogy országszerte jóval nagyobb területet szántottak fel ősszel és a tél elején, mint a megelőző években. Ez részben a jó időjárásnak, részben pedig a földművelésügyi miniszterrel kilátásba helyezett kataszteri holdankinti 10.- pengős szántási jutalomnak köszönhető, amelyet azoknak a gazdáknak juttat, akiknek ősziakkal bevetett szántóföldterülete legalább ugyanakkora, mint az előző évben s akik a megelőző évinél nagyobb területet szántottak fel ősszel tavasziak alá. Az őszi szántás kedvező hatásáról a folyó gazdasági évben szerzendő gyakorlati tapasztalatok remélhetőleg a jövőben is buzdítólag fognak hatni gazdáközönségünkre s így a 10.- pengős szántási jutalomtól hosszabb időre kiható eredményt várunk.

De a biztató előjelek, akárcsak a csapó tavaszi napfény, komor gondokkal is váltakoznak, mert a háborús gazdálkodás nehézségei egyre fokozódnak és a termelés folytonosságának fenntartása, sőt kívánatos fokozása bizony sok fejtörést okoz gazdáinknak. Hiába ragyog reánk a tavaszi napsugár, hiába indult meg a mezőkön a szokottnál korábban a tavaszi termeléselőkészítő munka, a gazdára mégis reá nehezdednek a háború súlyos terhei és gyakran úgy érzik, hogy a reménység napsütése helyett a gondok árnyéka borul reá, mert hiszen valóságos tilalomfaerdőben jár és lépten-nyomon új meg új akadályba ütközik a háborús kényszergazdálkodással együtt járó és a

termelést és az értékesítést egyaránt korlátozó, a magángazdaságba erősen belenyúló rendelkezések következtében.

Első a honvédelmi érdek, vitéz hadseregünk végső győzelmének és az igazságos békének minden tőlünk telhető gazdasági erő készséges felajánlásával való előmozdítása. De egyenrangú honvédelmi érdek a belső arevonál szilárdságának a közellátás zavartalanára révén való biztosítása s ennek lehetővé tétele céljából a termelés folytonosságának és fokozásának megalapozása. Ezért van olyan szoros és benső kapcsolat a termelés és a közellátás között, amelyek kölcsönösen függenek egymástól, mert hiszen a honvédség és a polgári lakosság élelmezési szükségleteit csak úgy lehet fedezni, ha az ország mezőgazdasága kellő mennyiségű élelmicikket termel, a közellátási szervezet pedig ezekből a terményekből a szükségletnek megfelelő mennyiséget arányosan osztja szét az ellátásra szorulóknak között.

A közellátási szükségletek biztosítására a második világháború folyamán évről-évre más-más rendszerrel tettünk kísérletet. Előbb az önkéntes felajánlás, majd a termés eredményének elszámoltatása, tavaly pedig a termés mennyiségének a cséplés alkalmával való ellenőrzése és az általános beszolgáltatási kötelezettség előírása került alkalmazásra. Sajnos, az eddigi három háborús esztendőben egymást követték hazánkban a szinte esapszerűen rossz termések, amelyekhez temérdek elemi kár, különösen árvíz- és helvízkár járult, az időjárás viszonyok pedig szinte következetesen a legmostohábbak voltak. Ez volt az egyik s talán legfőbb oka annak, hogy a termelők házi és gazdasági szükségletének különféle korlátozásokkal és egyre érzékenyebb megszorításokkal megengedett fedezése után egyik háborús évben sem maradtak olyan terményfeleslegek a közellátás rendelkezésére, amelyekkel az állatállatok szükségletét kielégítően lehetett volna fedezni.

A kormány a jövő gazdasági évben új terménybeszolgáltatási renddel kíván kísérletezni, mert ettől reméli a termelésnek helyes irányítását és a közellátási szükségletek biztosítását. Az új rend megfordítja az eddigi sorrendet, amennyiben elsősorban azt számítja ki, mennyi kenyérgabonára, zsírra, abrakterményre és egyéb mezőgazdasági terményre van szükség a közellátási szükségletek fedezésére céljából. Azután minden szántóföldön gazdálkodó mezőgazdasági termelőre néve előírja ennek a feltétlenül szükséges terménymennyiségnek, még pedig elsősorban az állatállatok részére szükséges kenyérgabonára és zsírmennyiségnek, vagy zsírt termelő abrakterménynek kötelező beszolgáltatását. A termelők saját házi és gazdasági szükségletüket, szegődményes munkásaik terménnyáradóságát csak a kötelező beszolgáltatás után fennmaradó terménymennyiségből fedezhetik. Minden termelő tehát, a hozadékai adó példájára, megszabott kules szerint köteles szántóföldje minden kat. holdjának kat. tisztajövedelme arányában aranykoronánként 10 kg kenyérgabonát, 10 kg zsírt vagy zsírt termelő abrakot, illetve zsírt szolgáltató élőállatot vagy olajosmagot rendelkezéltileg meghatározott búzaértékben beszolgáltatni és ezenkívül kat. tisztajövedelmi aranykoronánként további 30 kg-búzaértékét ugyancsak hatóságilag megszabott áron kell közellátás céljára szabad választása szerint a kormányrendelet III. függelékében felsorolt különféle mezőgazdasági cikkekben szolgáltatni. Mint látjuk, a búzaérték úgy értendő, hogy a búza mint értékalap métermázsánként 100 pont értéket képvisel és valamennyi a búzában kívül szolgáltatható terménynek

és termékek a terménybeszolgáltatási kötelezettség teljesítése szempontjából való elszámolási értéke nem pénzben, hanem ilyen búza-pontokban van kifejezve. Aki az előírt kataszteri aránykoronánként 50 kg búzaértékű terményt a hatóságiilag megállapított áron közellátás céljára beszolgáltat, az azon felül megmaradt terményfeleslegével, természetesen saját házi és gazdasági szükségletének fedezése után, szabadon rendelkezik. Ha azonban ebből a feleslegről is közellátás céljára szolgáltat, az a vásárlásra jogosított vevőnek bizonyos mennyiséget, azért külön jutalmat, felárat kap, mert az új rendszerrel a minden 100 búzaegység után a mindenkori hatósági búzaár 1/3-ának megfelelő összegű, tehát az időszereint 10 pengős jutalommal kívánja a feketepiacot megszüntetni és a termelőket a közellátás szempontjából legfontosabb cikkekből minél nagyobb mennyiség termelésére buzdítani.

Az OMGE közellátási bizottsága, majd igazgatóválasztmányja s utóbb közigazgatási szakosztálya múltévi október-december hónapokban ismételtén foglalkozott az új terménybeszolgáltatási tervvel és nyomatékosan hangsúlyozta, hogy az új rendszer alapját, a közellátás céljára feltétlenül szükséges mennyiségnek minden más szükségletet megelőző leadását hajlandó a közellátás érdekében elfogadni, de viszont kéri: hogy a beszolgáltatási kötelezettség a legnagyobb gondossággal kiszámított legszükségesebb mennyiségre korlátozassék, hogy minél kevesebb terményre terjedjen ki, s hogy a kényszerbeszolgáltatás kula és mennyisége olyan módon állapíttassék meg, hogy a termelők kötelezettségüknek gyenge termés esetén is eleget tehesse, anélkül, hogy a termelés a beszolgáltatási kényszer következtében hátrányt szenvedne, vagy a termelőnek beszolgáltatási kötelezettsége összeütközésbe kerülne munkái terménymunkabérének kiszolgáltatási kötelezettségével. Hangsúlyoztuk továbbá, hogy az adókataszter nem ad hű képet valamely föld termőképességéről, tehát a beszolgáltatási kötelezettséget csak termelési kataszterre lehetne alapítani, ha el akarjuk kerülni az igazságtalanságokat és aránytalanságokat. Amíg pedig jobb híján kénytelenek vagyunk a terménybeszolgáltatást az adókataszter alapján előírni, addig a középső vonaltól, az 10 aránykoronás kat. tisztajövedelemtől felfelé 20-ig regresszív, lefelé pedig enyhén progresszív módon kellene a kat. tisztajövedelmet arányosítani, illetve, mint kivételt, kulesot kiigazítani.

Hangoztattuk, hogy mindazt a terményt, kivált kenyérmagot, zsirt, szalonnát, amit a gazda munkájában ellátatlan munkásainak ellátására természetben kiad, feltétlenül közellátás céljára leadott terménymennyiségnek kell minősíteni, mert hiszen ez a terménymennyiség — legalább a mezőgazdasági eselések és munkások, valamint családtagjaik részére megállapított fejadag erejéig — közellátási szükségletet elégíti ki és a közellátást mentesíti. Kifejtettük, hogy az arányos elbánás szempontjából, ugyanúgy, mint a rétet és legelőt, az élő takarmányfélék természetére fordított szántóföld-területét sem szabadna beszámítani. Általában pedig a beszolgáltatási kötelezettséget csak olyan és annyi szántóföld alapulvételével szabad megállapítani, amennyinek termése a beszolgáltatásra kötelezett rendelkezése alá kerül. Kiveendőnek mondottuk tehát a szegődményföldet, a részes művelésre kiadott szántóföld területnek azt az aránylagos részét, amely nem a birtokosnak terem, úgyintén a hadiövezeteknek, hadbavonultak családtagjainak, a gazdaságok régi kegydíjas volt alkalmazottainak ellátásuk céljából kiadott földterületeket. Követeltük, hogy a terménybeszolgáltatási kényszer bevezetése után mindazokkal a gazdákkal szemben, akik beszolgáltatási kötelezettségüknek teljes mértékben eleget tettek, szüniék meg mindennemű rekvirálás és kényszertermelés előírás. Végül pedig az új rend gyakorlati végrehajtásának gondos és idejekorán való előkészíté-

sét, a drága és nehézkes adminisztráció mellőzését és a végrehajtás elbürokratizálódásának, túlságos bonyolulttá tételének elkerülését hangoztattuk.

Hangsúlyozta az előadó, hogy az OMGE előterjesztéseivel mindenben megegyeznek a GEOSZ kötelekbe tartozó gazdaság egyesületek részéről beérkezett és ugyancsak a mai választmányi ülés napirendjén szereplő átiratok, úgyintén az a temérdek levél és írásbeli javaslat is, amely napnap után érkezik az OMGE titkári hivatalához és a „Köztelek” lap szerkesztőségébe. Felolvasott néhány szemelvényt a Csongrádmegyei G. E., a Hevesmegyei G. E., a Veszprémmegyei G. E., a Győrvidéki Földművelők G. E., valamint a gyümölcstermelők szervezetének beadványából és ismertetett egy vasmezei, csongói kisgazdának hozzá intézett levelét.

Ezek után a 102.800. számú közellátásügyi miniszteri rendeletre, az új terménybeszolgáltatási rend végrehajtási utasításának egyes részleteire vonatkozóan tette meg az előadó ügyvezető-igazgató észrevételeit. Különösen azt kifogásolta, hogy míg egyfelől a rendelet szigorú büntető intézkedéseket tartalmaz, amelyek indokoltak és helyesek lehetnek vétkesség esetén, másrészt azonban nem intézkedik arra vonatkozóan, miképpen igazolhatják azok a gazdák, akik hibájukon kívül nem tudtak beszolgáltatási kötelezettségüknek eleget tenni, mulasztásuk vétségét. Igaz, hogy a gazdakönyvek alapján való végelszámoltatás elvileg megadja erre a lehetőséget, de hogy gyakorlatilag ez miképpen lesz végrehajtható, azt nagyon bajos elképzelni. Már pedig ennek a kérdésnek meggyújtó megoldása nélkül éppen a kötelezések megindig pontosan és lelkiismeretesen teljesítő gazdák nem tekinthetnek megnyugvással az új terménybeszolgáltatási rend életbeléptetése elé. Megvan róla győződve, hogy a közellátásügyi miniszter és államtitkára egész minisztériumukkal együtt a legjobb szándéktól vannak eltelve és mindent el fognak követni annak érdekében, hogy az új rend gyakorlati végrehajtása minél kevesebb zökkenővel járjon. De, ha ebben megfelelő külső szervezet nem támogatja őket, hiábavaló lesz a központnak és a köz érdekében minden áldozatra kész termelő gazdáknak minden fáradozása és odaadása. Az OMGE mindenesetre teljes készséggel ajánlja fel továbbra is jó szolgálatait, de viszont kéri, hogy az ügy érdekében előterjesztett tárgyalási észrevételeit kellő figyelemre is méltassák.

Ezek után az előadó az új terménybeszolgáltatási renddel kapcsolatban még két fontos szempontra kíván rámutatni. Az egyik az, hogy a kormány számítása szerint gyenge közepes termés esetén a magyar mezőgazdaság évenként 170 millió búzapont értékű olyan növényi terményt és állati terméket állít elő, amelyek a beszolgáltatási kötelezést szabályozó rendelet három függelékébe felvették. Már most mi ebből az a terménymennyiség, amelynek a közellátás céljára hatóságilag megszabott áron való beszolgáltatását az új rend előírja? Tekintettel arra, hogy a délvideki részek leszámitásával Magyarország egész közel 14 millió kat. hold (13,7 millió kat. hold) szántóföld-területének kat. tisztajövedelme 142 millió aranykorona, a kat. holdankénti átlagos kat. tisztajövedelem 10,4 aranykorona és az egész szántóföld-terület után aránykoronánként 50 kg búzaértékben beszolgáltatandó terménymennyiség 71 millió búzapont értéket jelent, amiből 14,2 millió a kenyérmagbeszolgáltatásra, 14,2 millió búzapont a zsiradékbeszolgáltatásra, míg a többi egyéb terményben (élőállat, tej, eukorrépa, sörárpa, szesz, kender, len, burgonya, hüvelyes, stb.) és bizonyos feltételek mellett mezőgazdasági terményekben róható le. A kenyérmagbeszolgáltatás átlagos kenyérmagtermésünknek mintegy 43%-át teszi ki, vagyis csaknem a felét, holott Magyarország 13,6 millió lelket számláló lakosságából kerekén 60% eszik az őstermelőkre, tehát csak kerekén 40% tekinthető ellátatlannak s ezeknek kenyér- és lisztigényelete a háborús fejadagok figyelembevételével lényegesen kevesebb a kötelező kenyérmagbeszolgáltatásból várt és megközelítőleg el is érhető mennyiségnél.

Ebből önként következnek az a másik fontos szempont, hogy közellátási érdekből sem kívánatos az ellátatlanok számának mesterséges fokozása, hanem éppen ellenkezőleg arra kellene törekedni, hogy minél többen tudják saját termelésük vagy termelő munkájuk eredményéből fedezni élelmezési szükségletüket. Tehát a beszolgáltatási kényszer minél kevesebb ekkre kellene korlátozni, már csak a gyakorlati végrehajtás egyszerűsítése és megkönnyítése céljából is, de ugyanígy közérdek a közellátásra utaltak számának lehető csökkentése is. Mivel sokszor hangoztatják, hogy a nálunk bevezetendő új terménybeszolgáltatási rend a Belgiumban tavaly alkalmazott rendszert vette például, röviden utal ennek a néhány terményből hektáronként bizonyos mennyiség kényszertermelését előíró rendnek a legfontosabb rendelkezéseire és megállapítja, hogy a belga rendszer lényegében egyszerűbb a miénknél, ha kihatásaiban enyhébbnek nem is minősíthető. Végül hivatkozott az előadó Fensch János dr. nak, a német Reichsnährstnd csoportvezetőjének múltévi december 10-én a Közteleken a különböző terménybeszolgáltatási rendszerekről tartott nagyon tanulságos előadására, amelynek gyakorlati megállapításai mindenben fedik az OMGE-nak az új terménybeszolgáltatási rendre vonatkozó állásfoglalását. Eppen ezért reméli, hogy Magyarország is hasznosítani fogja azokat a tapasztalatokat, amelyeket egyes külföldi országok hat-hét év alatt szereztek.

Attért ezután az előadó arra a fontos kérdésre, hogy a termelés folytonosságát csak úgy lehet biztosítani, ha a szükséges munkaerő megfizethető munkabérért rendelkezésre áll. A gazdáknak legértékesebb, állandó és velük sorsközösségben élő munkatársai a gazdasági eselések anyagi helyzetét a termények természetben való kiszolgáltatásának korlátozása lényegesen rosszabbította. Eppen ezért az OMGE és az Országos Mezőgazdasági Kamara két éven keresztül mindent megmozgatott a gazdasági eseléség olesó és tartós ruházati cikkekkal és lábbelivel való ellátása érdekében. A kormány tavaly augusztusban magává vette ezt a kívánságot és a közellátásügyi minisztérium hozzá is fogott a mezőgazdasági eseléség ruha- és bakancs-ellátási akciójának megszervezéséhez és lebonyolításához. A ruházati, kész ruha- és fehérmű-igénylések az alispánok és polgármesterek útján irattak össze az egyes mezőgazdasági munkaadók bejelentései alapján és a közellátásügyi minisztérium múlt évi őszétől folyó évi február végéig a hivatalosan megállapított áraknál 8-10%-kal olesóbb áron 14,7 millió pengő értékű bekees- és öltöny-szövetet, továbbá kötött és horgolt árut, inganyagot, alsónadrág-anyagot, vásznat és flanellt utalt ki, amivel a bejelentett igényeket teljesen fedezte, sőt a konfekcionált árukból egy bizonyos mennyiség még fenn is maradt, amit azután más akció céljára használtak fel.

A gazdasági eselések bakancs-akcióját a főispánok segítségével hajtotta végre a közellátásügyi minisztérium. Múltévi novemberig az egyes munkaadó gazdák a főispánok útján 194.000 pár bakancsot igényeltek gazdasági eseléseik részére és ezenfelül decemberben 16 törvényhatóság részéről még mintegy 15.000 párba jelentettek be pótlóigénylést, úgy, hogy végeredményben az akció révén kerekén 210.000 pár bakancsot juttatott a közellátásügyi minisztérium páronként 33-36 pengő áron a gazdasági eseléseknek. A közellátásügyi minisztérium az akció céljára eredetileg 300.000 pár bakancsot irányzott elő s ezt részint gyárilag, részint kisiparosok útján el is készíttette. A szállított bakancsmennyiségéből a szakszerű átvétel alkalmával mintegy 22.000 párt találtak meg nem felelőnek, a többit pedig, amire gazdasági eselések részére igénylés nem volt, a minisztérium más munkásrétegek ellátására használta fel. A eselék

A Gazdák Biztosító Szövetkezete nem öncél, hanem eszköz a gazdátársadalom kezében, biztosítási érdekeinek védelmében Kartelen kívül.
(Tűz-, jég-, állat-, élet- stb. biztosítás.)

A Gazdák Biztosító Szövetkezete erőteljes kifejlődése agrárérdek.
(Tűz-, jég-, állat-, élet- stb. biztosítás.)

A Gazdák Biztosító Szövetkezete a magyar gazdátársadalom alapítása. Kartelen kívül.
(Tűz-, jég-, állat-, élet- stb. biztosítás.)

Baktonit

A BAKTONIT-ajtás növeli termését.

nélkül ne vessen:
lucernát, borsót és
más pillangós-
virágut.

Beszerezhető a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Növényvédelmi-osztályánál
Budapest, VI., Eötvös-u. 25/a és a kirendeltségeknél

bakancsokból legnagyobb mennyiséget igényelt Somogy megye (15,000 párt), Szolnok vármegye (13,000 párt), Fejér vármegye (12,100 párt, Szabolcs vármegye (11,800 párt) és Pest vármegye (11,500 párt). Minthogy ez az akció most már teljesen lezárult és mint megállapítható, sikerrel is járt, mert a bejelentett igényeket teljes mértékben kielégítette és kétségtelenül hozzájárult a mezőgazdasági cselédség munkakedvének és munkateljesítő képességének fokozásához: az előadó úgy véli, hogy az OMGE kedves kötelességet teljesít akkor, amedőn e kettős akció nagy fáradtsággal és körültekintéssel történt sikeres lebonyolításáért teljes elismerését fejezi ki a közellátásügyi miniszternek és a minisztérium illetékes osztálya érdemes vezetőjének, Szabó-Jilek Jenő dr. miniszteri tanácsosnak, egyúttal pedig kifejezést ad annak a kívánásának is, hogy ez az akció a folyó évben a rendelkezésre álló nyersanyag-készletek arányában tovább folytassák és a mezőgazdasági munkásság többi rétegeire is kiterjesszék, ugyancsak a munkaadó gazdákon keresztül.

Végül arról szökött az előadó, hogy a kötött gazdalkodás a háborúnak elkerülhetetlen velejárója. Amikor nemzetünk a haza és a kereszténység védelmében életet és vért áldoz a háborus arevonalon, a termelő gazdák is kötelességszerűen késznek minden áldozat meghozatalára azon a belső arevonalon, amelyet ők hivatottak áldozatos munkájukkal megvédelmezni. Kérjük és reméljük azonban, hogy súlyos feladatuk minél sikeresebb megoldásához az állam termelési, közellátási és árpolitikája megadja részükre minden lehető támogatást. Egyúttal pedig gondoskodjék arról is, hogy a mezőgazdasági termelés alkotó és feuntartó erejét minél teljesebb mértékben sikerüljön megővni, fejleszteni és átmenteni a háborút valamikor mégis csak ismét felváltó béke korszakára, amikor erős és boldog Magyarország csak ugyi képzelhető el, ha az erős és fejlődőképes mezőgazdaságra, mint legtermészetesebb és legbiztosabb alapra támaszkodhatik. Ez a földmivélségi miniszter agrárprogramjának is a célkitűzése, ezzel kíván saját kijelentése szerint a közellátásügyi miniszter is teljes párhuzamban és egyetértésben működni s ennek a célnak minden tőle telhető eszközzel való szolgálatába állítja az OMGE is az ideai háborús esztendőben, bár korlátozott lehetőségekkel és eszközökkel, de annál teljesebb odaadással és kötelességtudással kifejtendő közérdekű munkásságát.

Az előadó ügyvezető-igazgatónak hosszantartó és megújuló tapssal fogadott előadását tartalmas eszmecsere követte, amelynek során először vitéz Purgly Emil volt földművelésügyi miniszter, az OMGE alelnöke szólalt fel. Felszólalásában nyomtatékosan hangsúlyozta, hogy a mai háborús időben érthető módon kerülni kell minden gáncskodást és mindazt, ami az erők szétforgcsolását idézné elő. A kormányzat viszont nem zárkozhat el a tárgyilagossá bírálat elöl, mert hiszen minden elméleti elgondolásnak a sikerét annak gyakorlati alkalmazhatósága dönti el, már pedig olyan nagyjelentőségű új rendszert, mint aminőt a terménybeszolgáltatás új rendje jelent, a gyakorlatban felmerülő valamennyi szempont és nehézség gondos mérlegelésével lehet csak a siker reményében megvalósítani. A maga részéről annakidején, amikor a terménybeszolgáltatás új rendszerének tervei még csak kialakulóban voltak, azt remélte, hogy egy méltányosan megállapított szolgáltatási kötelezettség teljesítése esetén a gazda szabadon rendelkezhetik terményfeleslegével és hogy ilymódon a kényszertermelés a velejáró összes hátrányokkal és megkötöttséggel végképp meg fog szünni, tehát a gazda termelését a helyi adottságainak alapos ismeretében sajátmaga fogja újra irányítani. Ezzel szemben, sajnos, az a helyzet, hogy a nagyobb kataszteri jövedelem esetén amúgy is súlyos szolgáltatási kötelezettség mellett a kényszertermelés hátrányai továbbra is fennállanak. A szökö ellenzete ezután annak az elvnek általános érvényesítését, hogy pl. műtrágyát

és egyéb fontos üzemi szükségleti cikkeket csak azok a gazdák kaphatnának, akik bizonyos terménybeszolgáltatási többletet tudnak felmutatni. Így ugyanis éppen azok a gazdák lennének megfosztva a műtrágyák és a nemisített vetőmagvak terméskokozó hatásától, akik gyenge minőségű, vagy rossz eroben levő talajaik miatt arra leginkább rászorulnának. Párhuzamot vonva az elmúlt és a jelenlegi világháború közelmézési helyzete között, kénytelen megállapítani, hogy a nagyobb birtokoknak törpebirtokká való szetosztása is hozzájárult a közellátási nehézségek fokozódásához, mert hiszen tudvalevő, hogy ez utóbbiak alig termelnek valamit a piacra. Befejezésül a szökö négy pontba foglalta össze az időszerű gazdakívánásokat, kérve, hogy a kényszertermelés rendszerét mielőbb szüntessék meg; a szolgáltatási kötelezettségen felüli feleslegekkel a gazdák szabadon rendelkezhessenek, a szolgáltatás lebonyolítását és ellenőrzését lehetőleg minél kevesebb bürokratikus nehézséggel és költséggel valósítsák meg és végül, hogy a termelői árak megállapításánál a költségtényezők évközi változásait is vegyék figyelembe. Egyébként bizik abban, hogy a jó Istentől hön kívánt kedvező időjárás, a magyar gazda szorgalma, ügyessége és találmányossága megtalálja majd a kivezető utat a mai nehéz helyzetből. Végül felhívta a gazdaközönség figyelmét arra, hogy bármily szigorú és nehéz feltételek elé állítja őket az új szolgáltatási rendszer, a kötelezettségüknek hazafias érzésből is maradéktalanul tegyenek eleget.

A következő felszólaló, *Hagyó-Kovács Gyula* mindenben csatlakozott az ügyvezető-igazgató megállapításaihoz és osztotta vitéz Purgly Emil kívánásait is abban, hogy kedvezőtlen őszi időjárásra számítva, a kormány idejében gondoskodjék az olajos magvak szárítására alkalmas megfelelő tárolóhelyekről. A terménybeszolgáltatásra vonatkozó különféle beszámításokról szólva megállapította, hogy sajnálattal kénytelen nélkülözni azokról a családokról való gondoskodását, akiknek keresői hadbavonultak, s akik helyett a gazdák kénytelenek voltak más kiegészítő munkákat alkalmazni. *Hagyó-Kovács Gyula* ezután — a hallgatóság általános figyelmé mellett — *Somssich László* gróf elnök napirend előtti bejelentésére kapcsolódva, sajnálattal emlékezett meg az országos mezőgazdasági kiállítás elmaradásáról. Amikor meghajolunk és helynyugszunk a kormányzatnak nyilván alapos megfontolás után hozott e határozatába — mondta —, fel kell hívnia az igazgatóválasztmány figyelmét arra, hogy a kiállítás elmaradása három szempontból is nagy ürt hagy maga után. Mindenekelőtt sajnálattal a kiállítás elmaradása erkölcsi szempontból, mert hiszen az országos mezőgazdasági kiállítás a maga immár hat évtizedes tradicionális multjával nemcsak évről-évre visszatérő tavaszi seregszemléje volt mezőgazdasági termelésünk kimagasló eredményeinek, hanem hagyományos találkozás és összefogása volt a falu és város népének, amely összefogásból a társadalom e két főrétege mindig sok erőt meríthetett, amire bizony a háborús időkben még fokozottabban volna szükség. A másik szempont — amelyre utalt —, az állattenyésztés érdekeinek szolgálata. Bizonyos, hogy a földművelésügyi kormány mindent elkövet majd, hogy a tenyésztők által a kiállításra feltöltött gondolat nevelt tenyészállatokat megfelelő árért és megfelelő módon elhelyezze. Tisztában kell lenni azonban azzal, hogy ezzel a gondoskodással súlyos és nehéz feladat hárul mind a földművelésügyi kormányra, mind az állattenyésztő szervezetekre és az OMGE tisztikarára, amely munkában a tenyésztőknek is megértően kell őket támogatniok. Utoljára hagyta, de jelentőségében is talán első helyen kellett volna megemlékeznie arról a veszteségről, amely az országos mezőgazdasági kiállítás elmaradásával az OMGE költségvetési helyzetét éri. A mult évi közgyűlés alkalmával kiosztott jelentésből megállapítható, hogy milyen fontos tétele volt az OMGE háztartásának a

kiállítás jövedelme, amelynek elmaradása nyilván az egyesület költségvetési egyensúlyát is veszélyezteti. Bizik ugyan abban, hogy a földművelésügyi kormány megteríti majd a kiállítás előkészítésére fordított eddigi költségeket, megis felhívja az OMGE-be tömörült gazdatársadalom figyelmét arra, hogy a maga reszeről is hozzon áldozatot a legregibb szabadtársuláson alapuló érdekképviseleti szervezetének támogatására. Amikor Széchenyi István gróf, a Legnagyobb Magyar az OMGE-t alapította, a magyar gazdatársadalom összefogásának eszméjét testesítette meg. Azóta sok vihart ért meg nemzetünk és vele együtt a magyar gazdatársadalom is, de a sok nehézség ellenére mindvégig sikerült ezt a nagymultú intézményt történelmi fenntartani. Bár nehezen lehet az OMGE munkásságának eredményeit számszerűen lemérni, ő, akinek évek óta módjában állt az egyesület elnökségét nehéz munkájában támogatni, lépten-nyomon azt tapasztalta, hogy az OMGE gondoskodása a mezőgazdaság minden részletkérdésére kiterjedt és ennek a gondoskodásnak minden gazda számtalanszor látta hasznát. Minden egyesület fennállását végeredményben tagjainak hozzájárulása kell, hogy biztosítsa. Önként felmerül tehát a kérdés, vajjon miért nem tudták ezt az áldozatot az OMGE tagjai eddig is meghozni? Nézete szerint minél előbb véglegesen kellene rendezni ezt a kérdést, de addig is, amíg a háborús viszonyok elmúlnak, ideiglenes megoldást kell keresni. Arra kéri tehát az elnökséget, hogy minél előbb dolgoztasson ki egy javaslatot a tagcsajk után kirovandó háborús pótlék megállapításáról és ha szükséges, hívjon össze rendkívüli közgyűlést e javaslat végrehajtására.

Az általános tetszéssel és tapssal kísért felszólalás után *Döry Frigyes* kért szót, aki felszólalásában az ügyvezető-igazgató által tárgyalt terménybeszolgáltatási rendszerrel kapcsolatban e szolgáltatás alapjául szolgáló kataszteri tisztajövedelem aránytalanságaira mutatott rá. Megállapításait gyakorlati példákkal támasztotta alá, majd határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben arra kérte az OMGE elnökséget, hogy felterjesztésben kérje a közellátásügyi minisztertől a kataszteri tisztajövedelem alapján történő terménybeszolgáltatásnak módosítását olyképpen, hogy a szántóföldre eső kat. tisztajövedelemnek holdankint 9 koronán felül eső része csak fél értékben vétessék számításba, a 3 hold szántóföldnél kisebb területtel rendelkező gazdák pedig, ha legalább 3 még keresetképtelen gyermekük van, ne legyenek beszolgáltatási kötelezve. *Dobos László* az ipareikkek és a mezőgazdasági termények árának aránytalanságát világította meg, de utalt egyes mezőgazdasági terményeknek, nevezetesen a burgonya és a kukorica árának egymáshozótti aránytalanságára is. Ez az aránytalanság szerinte arra fog vezetni, hogy még az ideinél is kisebb területen vetnek majd kukoricát, ennek a körülménynek pedig az állattállomány eltartására és az ország zsirtermelésére lesz káros hatása. A továbbiakban arra kérte az elnökséget, hogy sürgősen járjon közbe a kormánynál a leventefoglalkoztatásnak vasárnapra való áthelyezése érdekében. Befejezésül azt sérelmezte, hogy az ország egyes részei különbözőképpen vannak élelmiszerekkel ellátva. *Jókai Imre Miklós dr.* kifogásolta, hogy a közellátási szolgáltatás keretében a lótenyésztő gazdák mostoha elbánásban részesültek. Szerinte azt a kedvezményt, amelyet az egyezményes ménesek hancái részére biztosítottak, valamennyi kancára érvényesíteni kellene és megfelelő pontszámot kellene adni a vágólovaknak is. Visszapillantást vetett az elmúlt világháború utáni időre, amikor a lótenyésztés annyira leromlott és óva intett ennek megismétlődésétől. A terménybeszolgáltatásra vonatkozó legújabb végrehajtási rendelet szerint a területhez viszonyított bizonyos cselédlétszámon felüli szegődményesek terményjárandósága beleszámít a leadási kötelezettségbe. Méltányos lenne, hogy ha ezeknek az átlagos lét-

Legújabb típusú a p r ó t é p é s t v é g z ő, sűrített késekkel ellátott

MAMUT

nagyteljesítményű tengeriszártepő és egyetemes zöldtakarmányaprítógép, óránként kb. 50 q teljesítmény. Silózás céljára is alkalmas kivitel. Beérkező rendeléseket sorrendben jegyzünk elő szállításra. Számos referenciával szolgálhatunk.

Kizárólagos egyedárusítók:

LÁSZLÓ és FIA

műszaki és gépkereskedők, Budapest V, Alkotmány-u. 25. Telefon: 113-431, 117-752. Sürgőnyoim: Lafia Budapest

László Medicago kalapácsos őrlógép, acéltípus, minden nagyságban

számon felüli gazdasági eseményeknek a földjárandósága is megtehetően figyelembe vetetnek. Megemlítette továbbá, hogy a reszes művelők vegegyében ugyanazt a munkát végzik, mint a nonaposok, ezek terményhányada megsemmisít be a beszoigáltatásba. Nem egészen igazságos, hogy a réttel és legelővel nem rendelkező gazdákknak kenyerszerűsége a szántóföldön termelt takarmányterülete nem vonható le a beszoigáltatás alá eső szántóterületből. Hibáztatta végül, hogy a gazdasági események készpénzjárandóságát emelték, ahelyett, hogy a gabonáruk méltányos emelésével a eselédsegódmeny vásárlóértékét növelték volna. *Fiáth Tibor báró* felszólalásában annak a reményének adott kifejezést, hogy az Úr Isten végre jó időjárással és így jó természettel fogja megajándékozni az országot, amire valóban nagy szükségünk volna. A maga részéről köszönettel és elismeréssel adózott az elnökségnek, hogy a közellátási miniszterrel folytatott ismételt tárgyalása során szakszerű érvek felsorakoztatásával sikerült a beszoigáltatási kötelezettség rendszeréből folyó számos aránytalanságot és igazságtalanságot a végrehajtási rendelet egyes szakaszaiból — ha nem is mind — kiküszöbölnie. E rendeletnek csak a jutalmakra és a büntetésekre vonatkozó rendelkezéseit sérelmezte. A magyar gazda önértékes gondolkodásával bizonyos mértékben ellenkezik az, hogy termelői tevékenységéért jutalomra tartson igényt, másrészt a büntető rendelkezések sok igazságtalanságra vezethetnek. Egy nemrég megjelent rendelet a levetkeképzéshez való hozzájárulásra kötelezte a gazdákat. Teljes mértékben méltányolja, sőt elismeri ennek a fontos intézménynek szükségességét, hibáztatja azonban, hogy az 50 eselédnél kevesebbet foglalkoztató gazdaságok mentesülnek e teher alól. Ha valamennyi eseléd után kellene fizetni ezt a járulékot, akkor azt sokkal alacsonyabb összegben lehetett volna megállapítani. Ismételt felhívta az elnökség figyelmét a vándorjuhászok kártételeire, majd végül az erdőtervényben elrendelt alföldi fásítási-sokkal kapcsolatban az egyre jobban elharapódzó falopásokra és rongálásokra hívta fel a figyelmet. *Karácsonyi Sándor* köszönetet mondott az ügyvezető-igazgatónak minden részletre kiterjedő beszámolójáért, amellyel teljesen egyetért. Felszólalásában csupán a Hódmezővásárhelyi Gazdasági Egyesület képviselőitől saját vidékének különleges panaszait kívánja az ügyvezető-igazgató megállapításait még jobban alátámasztani. Példákat sorolt fel ezután arra, hogy a kisebb gazdák igen nehezen tudnak majd eleget tenni a beszoigáltatási kötelezettségnek. A múlt évi árvízkar tanulságai alapján aggályát fejezte ki, hogy az elemi károkat a beszoigáltatási kötelezettség mérséklésénél kellőképpen figyelembe fogják-e venni?

Jelsőöri Nagy Pál alelnök miután *Somssich László góf* elnöktől átvette az elnöklést, köszönetet mondott a felszólalóknak értékes hozzászólásaikért és az ügyvezető-igazgatónak a mezőgazdasági helyzetről, az újabb mezőgazdasági és közellátási vonatkozású törvényhozási és kormányintézkedésekről, a miniszteri leiratokról és a társegyesületi átiratokról elmondott beszámolóját, a végrehajtóbizottság határozatából elfogadottnak jelentette ki. Köszönetét és elismerését fejezte ki továbbá az igazgatóválasztmány nevében a közellátási minisztérium illetékes tisztviselőinek és a lebonyolítást intéző szerveknek a mezőgazdasági eselédseg ruházati és lábbeli akciójának sikeres végrehajtásáért. Kijelentette, hogy az egyesületi tagdíjak után kirovando háborús pótlék megállapítása ügyében az elnökség javaslatot fog kidolgoztatni, amelyet a valószínűleg májusban megtartandó tavaszi gazdákhat keretében becsátanak majd az igazgatóválasztmány útján rendkívüli közgyűlés elé. A terménybeszoigáltatási rendelkezésekkel kapcsolatos értékes észrevételeket az elnökség az illetékes tényezők elé fogja tárni és reméli, hogy azoknak legalább egy részét sikerül talán a végrehajtás során érvényesíteni. Ugyancsak eljár az elnökség a felszólalásokban felvetett többi javaslat érdekében is.

Az OMGE igazgatóválasztmánya ezután a napi rend további tárgyaiat árt. A gyűlés lefolyásáról lapunk következő számában fogunk beszámolni.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: *Surányi János dr.*

Olaj-textil-mályva.

Irtta: *Csepinszky Béla* uradalmi főintéző.

Mikor *Lampe Ernő* neves német növénynevelő kb. 7 esztendővel ezelőtt a Mandzsuriából érkezett szojaszállítmány tisztítása után visszamaradó gyommagvakból kísérletképpen egy apró, fekete olajtartalmú magot vetett el, nem sejtette még, hogy ezzel nálunk Európában egy olyan növényt indított útjára, amely a benne rejlő, azóta már felderített tulajdonságainál fogva, különösen a mai háborús gazdálkodásban, az átlagon felül jóval nagyobb jelentőségű. Először az olajos mag mellett a növény fás szárának felhasználása, ami, mint *Lampe* jellemzi, „*echtes Buchenholz*”, a német gyáripar fokozódó cellulóze-szükséglete adta meg a nevelés munkájára az első lökést. Németországban valószínű a talaj- és éghajlati viszonyok, a napfényora elégtelensége miatt az eredmény nem volt kielégítő.

A közben „*olaj-textil-mályva*”-nak elnevezett növény az 1940-41. gazdasági évben *Németh Béla* ny. gazdasági akadémiai tanár, a *Viski Balás József* cég növénynevelője útján kísérleti termelésre *Weltersheim* Zenó gróf tabi gazdaságába került, és azóta a gazdaság behatóan foglalkozik a növény termesztésével és hasznosítási kérdéseivel. A gazdaságnak akkor küldött termelési tájékoztató szerint: „a növény rózsájának hancsóló való megszabadítása egyelőre meggyakorlatilag meg nem oldott kérdések közé tartozik”. A gazdaság főintézőjének sikerült ezt megoldania. Ezzel kapcsolatban nemcsak hófehér cennizet nyert, hanem olyan rostanyagot is, amely egyéb tulajdonságai mellett az eddig külföldről behozott jutát pótolja. A nyert rostanyagból a gazdaság szükségletének fedezésére készítettünk marnaköteleteket, istrángokat, zsinórokat és rudazó-köteleteket, kézirokkán különböző fonalakat és eredeti állapotban felhasználhatók szőlőkötözésre. A köteletek a gazdaságban a kenderkötelekkel párhuzamosan vetjük használatba és tapasztalataink szerint azok a kenderkötelekkel egyenlő értékűek. A magból olajat ültettünk. Az olaj tulajdonságait az alábbiakban részletesen ismertetem. A fás részből cellulóze-lisztet készítettünk és szakemberek rendelkezésére bocsátottuk.

Igy ma, amidőn a növény hármasszükségletének kétségtelenül fennáll — különös tekintettel a mai háborús szükségletekre —, kötelességemnek tartom, hogy az eredményekről a nagy nyilvánosságot, elsősorban a magyar gazdaközönseget és az illetékeseket tájékoztassam.

A növény a Malvaceae-családjába tartozik. Kedvező körülmények között 2 méter magasra is megnövő főszára 10-15 cm-es közökben oldalhajtásokat növeszt. A szár erősen fás, közepén bodzabélhez hasonló bélével. Levele, szívalakú, sokszor tenyérnagyságú, a levelek érezete ujjas. Rövid kocsányon öt zöld kehelylevélben ülő krómsárga szíromlevelű, jelentéktelen nagyságú apró virágja van. Termése nyakban szűkülő kehelyalakú, berkenyénagyságú nyitott tok, amely éretlen korában zöld, éretten hamvasfekete. A tok minden egyes rekeszében 2-3 apró, feketeszínű, kifialakú mag van. A száratok borító hancs zöld színű, hosszabb állás után szürke lesz. A tokok száma a növény nagysága szerint 70-250.

Az olaj-textil-mályva egyujári kapás növény. Savanyú talajt kivéve minden talajon termesztethető. Trágyaigényes. Kat. holdankint a 100-200 kg Péti Sót nagyon meghálálja. Talajelőkészítése a kukoricával azonos. Vetési ideje április vége, május eleje, a vetőmagmennyiség kat. holdankint 3-35 kg. Sorfávolság 40-50 cm. Apolása kapálás szükség szerint, közben egyelés 15-18 cm-es főtávolságra. A növény a második kapálás után olyan lombot nevel, hogy a talajt teljesen beárnyékolja, ezzel minden további ápolási munkát feleslegessé tesz és a talaj szerkezetét, nedvességét, vele a talajbaktérium életét védi. Aratásának ideje augusztus vége, szeptember eleje. Termése kat. holdankint 8-14 q mag, 30-35 q kóro. Aratásra érett a növény, ha a tokok 70%-a fekete színeződésű.

Kezelése és ápolása csak az aratás és eséplés módjában eltérő egyéb kapásnövényektől, éppen ezért ezekre a következőkben mutatok rá.

Mint említettem, a növény termése nyitott tok. Ez első pillanatra súlyos hibának látszik. (Közvetlenül szabad legyen megjegyezni, hogy pár évtized előtt a mák is nyitott tokú volt, ami azonban nem a mák termesztésének megszüntetését, hanem zárttokúvá való nevelését vonta maga után. Ez az olaj-textil-mályvával kapcsolatosan is folyamatban van.) De ha tekintetbe vesszük a növény fás szárának szilárdságát és a toknak a kehelyszerű nyakban szűk alakját, a tok szárának minőségét és elhelyezkedését (mely és függőleges) és azt, hogy ezenkívül egy célszerű aratási mód a pergési veszteséget a legkisebbre csökkentheti, ez a körülmény nem jelent jelentős akadályt a termesztés eredményességében. Különösen nem, midőn a pergés ellenére megmaradó termés egyéb mezőgazdasági kultúránövényeinkkel szemben jóval nagyobb nyers- és tiszta jövedelmet biztosít a termelőnek.

A növény aratása eddigi tapasztalatok szerint legcélszerűbben úgy történik, hogy a reggeli órákban a növényt a sor mellé fektetett ponyvára döntjük és töben éles szerszámmal (baltával, kapával) vágjuk le. A mag egyrésze ekkor a ponyvára kihull. Az ezután kevébbe kötött növényt egy ponyvára felállított kocsidoldalhoz verjük, majd a zöld tokok utóérésé végett „*sátor*”-ba rakjuk és midőn az időjárás viszonyok szerint pár nap, vagy hét múlva az utóérés bekövetkezik, fenti módon újból kicsépeljük. A magot rostálás után vékony rétegben tároljuk, forgatjuk, 10-14 nap után megfelelő kezeléssel a légszáraz magot — minden romlási veszély nélkül — kis helyen nagy tömegben, bármilyen hosszú ideig tárolhatjuk.

Valószínű, hogy az aratás körülményes módja ellenszenvet vált ki a gazdáknak a növény iránt, de mindjárt más szemmel fogja nézni az ember, ha annak alábbiakban ismertetendő magán- és nemzetgazdasági előnyeit megismeri és mérlegeli.

Weltersheim Zenó gróf gazdaságában elért termésátlagok alapján nézzük most már, hogy mit jelent a gazda számára az olaj-textil-mályva termelése!

Csak 10 q-ás mag és 30 q-ás kóro kat. holdankinti átlagot számítva, a gazda kap terményéért

10 q magért	75 P = 750 P
30 „ kóroért	15 „ = 450 „
Összesen 1200 P	

Minden métermázsa mag után 50 kg pogácsát kap vissza, ez kat. holdankint a számításba vett termés estén 5 q olajpogácsa, amelynek összetétele a somgyvármegyei mezőgazdasági vegyvizsgáló állomás megállapítása szerint:

víz	85%	
hamu	60%	
homok	09%	
zsír	77%	
fehérje	219%	emészthető ennek kb. 80%-a
rost	213%	
nitrogénmentes vonatanyag	346%	
keményítőérték kb. 45.		

Nemkevesebb jelentős a mai takarmányszükségletek között a eséplés után visszamaradó tokokból „*Medicago*”-val megőrlése után nyert takarmány sem, amelynek összetétele a vegy-

Biztosítson a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél.
Magyar agrárintézet. Kartelen kívül.
(Tűz-, jég-, állat-, élet- stb. biztosítás.)

Kisgazdák!

A HANGYA SZÖVETKEZET ÁLLATÉRTÉKESÍTŐ ALOSZTÁLYA, BUDAPEST, IX., KÖZRAKTÁR-U. 34.

Bpesti szállítmányok címezendők:

Szarvasmarha-, borjú- és juhoknál:
Bpest-Ferencváros-Marhavásártér.

Sertéseknél:
Bpest-Ferencváros-Sertésvásártér.

Uradalmak!

az állatértékesítés minden ágazatában a legkedvezőbb feltételek mellett áll a gazdátársadalom rendelkezésére. Foglalkozik mindenféle tenyésztéssel, haszon-, hizott állat, valamint a beállított való szülő és szarvasmarha vételével, eladásával és bizományi értékesítésével.

Hizalási hitelek folyósít kedvező feltételek mellett. Mindennemű állatkitölt a legelőnyösebben bonyolított le. Szekértét meghívásra a helyszínrre küld.

Ipari hízlalók!

Táviratcím: „Hangya Budapest”

TELEFONOK: Közp.: 181-329. 187-890

Ferencvárosi sertésbizományosság: 132-713

Üjpesti sertésbizományosság: 295-584

Ferencvárosi marhabizományosság: 144-226

vizsgáló állomás megállapítása szerint (1937/1942. szám) a következők:

Víz	117%
Száranyag	883%
Hamu	57%
Homok	05%
Nyers fehérje	115%
Tiszta fehérje	107%
Nyers zsír	108%
Nyers rost	373%
Nitrogénmentes kivonható anyag	230%
Emészthető fehérje	48%
Keményítőérték kb. 40.	

Erről a takarmányról az Országos M. Kir. Allateleptani és Takarmányozási Kísérleti Állomás (1284/1942. sz.) véleménye: „azonos áru hüvelyes-, illetve herepelyvához hasonlóan ítélendő meg és használható a takarmányozásban”.

A gazda szempontjából tekintetbe kell venni, hogy a növény, mint kapás, a talajjavító növények közé sorolandó, továbbá, hogy a termelési költség a nyers bevételhez viszonyítva, kiesi. *Weltersheimb* Zenő gróf gazdaságában végzett ezirányú számítások szerint 1 kat. hold termelési költsége az 1941. évben 41440 P, az 1942. évben a munkabérek emelkedésének következtében 50320 P volt.

Ezeket adja az olaj-textil-mályva a gazdának, nezzük most azt, hogy mit nyújt a köznek?

Először is kat. holdankint 10 q olajos magot, amelynek olajtartalma a vegyvizsgáló állomás (2334/1942. sz.) megállapítása szerint 168%. Meg kell jegyezni, hogy a megvizsgált mag kényeszerűt és nem teljesen tiszta volt. Ebből a magból egyszerű olajütővel a-kint 11 kg olajat nyertünk. Az olaj összetétele, a vegyvizsgáló állomás vizsgálata szerint, (2666/1942. sz.) a következő:

Színe: sötét aranyárga, szaga, íze kellemes.
Fajsúly 15 C-fokon 0'924.
Dermédési pont 21 C-fok.
Refrakció 40 C-fokon (vajrefrakt.) 62'3.
Savtartalom 0'77% olajsavnak megfelelő.
Elszappanosítási szám 198'3.
Jódszám (Hübl szerint) 131'2.
Héner-szám: 95'1.

Ilyen összetételű olajból az olaj-textil-mályva 1 kat. hold közepes, 10 q-s terméssel 110 kg-ot ad. Az olajnak jelentőséget főként az alacsony dermedési foka és kis savtartalma, valamint étolajnak való alkalmassága adja meg.

Ezenkívül ad a kóro 12% rostanyagot, tehát 30 q-ás kóroterméssel 360 kg légszáraz rostot, amely az eddigi kísérletek eredményeképpen raffiapótlónak, kötéláru és fonal készítésére kiválóan alkalmas. Harmadik hasznosítása a hánes eltávolítása után maradó kb. 20 q száraz, tiszta cellulóze, amelynek jelentőségét hangsúlyozni felesleges, ha figyelembe vesszük, hogy egy jól kezelt erdő évi faszaromlata kb. 2 köbméter, az olaj-textil-mályva pedig alig négy hónapi tenyészidő alatt ennek kétszeresét termi meg.

A növény termelési és feldolgozási kísérleteit figyelemmel kísérte és nagy jóindulattal, alapos szakszerűséggel támogatja az Alsódunántúli Mezőgazdasági Kamara. A kamara a földművelésügyi minisztériumot és a Budapesten székelő Ipari Növénytermelési Bizottságot szakszerűen tájékoztatta és e növény sajtó tapasztalatai alapján megállapított jelentőségére és előnyeire, az illetékesek figyelmét felhívta.

Rövid ismertetésben kerültem minden összehasonlítást az olaj-textil-mályva és egyéb olaj-növény termelési eredményei, haszna és jelentő-

sége között. A mi kiválóan képzett gazdáink és nagy tudású illetékes szakembereink figyelmét kívántam csupán felhívni, akik bizonyára — miként én — meg fogják tenni az összehasonlítást és sok tekintetben fogják osztani szerény véleményemet ennek a növénynek jelentőségéről, amely nemcsak a mai nehéz időkben, hanem a távoli jövőben is a gazdának nagyobb jövedelmet, a köznek pedig három nélkülözhetetlen anyagot: olajat, textilanyagot és cellulózet ad.

NÖVÉNYNEMESÍTÉS ÉS VETŐMAGTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Grábner Emil.

A ricinustermesztés és a fajtakérdés.

Írta: Knapp Ottó dr.

Hazánkban a ricinustermesztés kérdésének megoldása legnagyobb részt attól függ, hogy sikerül-e egy olyan fajtát kinemesíteni, amely a hazai viszonyok között sikerrel termeszthető, illetve megfelelő terméskilátást biztosít. Eppen ezért minden hozzászólás, amely a fajtakérdés tisztázása érdekében hangzik el, további lépés a cél felé és így örömmel kell üdvözölnünk *Fleischmann* Rudolf dr.-nak a „Köztelek” folyó évi 4. számában megjelent cikkét is, amelyben a kompolti kísérleti telepen, az elmúlt évben végzett ricinus fajtakísérleteinek eredményeiről számol be. Mint a kísérletekben szereplő fajták közül a „Mauthner-féle korai tüskénélküli ricinus” nemesítőjének, szabad legyen a következőkben az ott közölt eredményekkel kapcsolatban állást foglalnom.

Mint legfeljebb és egyben gazdasági szempontból legfontosabb jellemzője a Mauthner-féle

13. sz. kép. Kesztyűs Mauthner-féle korai tüskénélküli ricinus.

fajtának, *Fleischmann* dr. adatai szerint is, a rövid tenyészidő. Ez a megállapítás teljesen egyezik a saját több évi megfigyeléseinkkel, valamint a szegedi Országos M. Kir. Kender-, Lentermesztési és Növényolaj Kísérletiügyi Intézet kísérleteinek eredményeivel. Ugyanakkor erről közölt adatokat előadásában vitéz *Zergényi* András is a Magyardíoszegen tartott „Olajtanfolyam-on.” Bár a ricinus termesztésére rendkívül kedvező legutóbbi évben ez a fontos tulajdonság nem bírt döntően érvényesülni — mint azt *Fleischmann* dr. is megemlíti —, mégis a hazai szélsőségesen változó időjárásunk ismeretében, a korai érés fontossága kézenfekvő.

Csak példának említem az 1940. és 1941. éveket, amidőn a korán beállt fagy miatt, a korai érés egyenesen sarkpontja volt a termesztés jövedelmezőségének. A ricinustermesztés eddigi kockázatoságát ez az új fajta éppen a korai érésével tökéletesen kiküszöböli, tehát ebben az igen fontos tulajdonságában kell a Mauthner-féle korai tüskénélküli ricinus *igazi nagy jelentőségét* keresnünk.

A biztos termés mellett, elsősorban annak nagysága érdekli a gazdát. A *Fleischmann* dr. által ismertetett kísérletekben a Mauthner-féle 22 7%-kal, azaz 3-67 q-val termelt kevesebbet, mint az ugyancsak a kísérletben szereplő mezőhegyesi. Ennek a rendkívül nagy terméskülönbségnek okát abban kell keresnünk, hogy mindkét fajtát, a mezőhegyesit s a Mauthner-félét is, *ugyanazon sor- és tőtávolságra vetették, figyelmen kívül hagyva a két fajtaban rejlő lényeges különbségeket.*

Maga *Fleischmann* dr. is megemlíti cikkében, hogy a mezőhegyesi ricinus jóval erőteljesebb fejlődésű, mint a Mauthner-féle. A „Köztelek” 1942. évi 14. számában pedig magam is behatóan foglalkoztam ezzel a kérdéssel és már ott kifejtettem, hogyha ezzel az új fajtával a gyakorlatilag elérhető legnagyobb termésre törekszünk, akkor az eddig megszokott sor- és tőtávolságot lényegesen meg kell szűkítenünk. Mint annak idején közöltem, a Mauthner-féle ricinus legmegfelelőbb sor- és tőtávolsága 75×50 cm, a kompolti kísérletben azonban 80×80 cm-re vetették, tehát ez az oka annak, hogy a termés eredménye annyira a mezőhegyesi javára tolódott el.

A koránérő, de gyengébben fejlődő fajtáknak kisebb sor- és tőtávolságra vetése, szemben a nagyobb testű későnérő fajták nagyobb sor- és tőtávolságával, a növénytermesztés keretében korántsem ismeretlen fogalom. A kukorica esetében például teljesen hasonló a helyzet. A *rövidéletű kistestű fajtáknak itt is kisebb tenyészterületet adunk, mint a későnérő erőteljesebben fejlődő lófagi kukoricáknak.*

Mihelyt ezt a körülményt az összehasonlító kísérleteknél is érvényesítjük, azonnal megváltozik az egyes fajtákat illetően a termés eredménye, vitéz *Zergényi* András a már előbb említett előadásában ismertette az 1941. évi magyardíoszegi ricinus fajtakísérletét, amelyben a mezőhegyesit 80×80 cm-re, a Mauthner-félét 75×50 cm-re vetette.

Egyébként teljesen azonos körülmények között a Mauthner-féle lényegesen korábban érte, mint a mezőhegyesi, termés dolgában pedig gyakorlatilag nem volt közöttük különbség. Ha ezt a körülményt a kompolti kísérlettel kapcsolatban vizsgáljuk és feltételezzük, hogy a Mauthner-féle ricinus fajta a túlnagy tenyészterület követ-

¹⁾ „Olajnövények termesztése”, *Villax* Ödön dr., Budapest, 1942.

²⁾ vitéz *Zergényi* András: Gyakorlati tapasztalatok az olajnövények termesztése köréből.

Honori Mag

Magyar Magtenyésztési Részvénytársaság Honori Magkereskedése

Budapest, VIII., Rákóczi-út 7.

Tel.: 144-460. Sürgőncím: Granarium

Vevők és eladók vagyunk az összes időszerű magvakban!

50 cm. Apóben egyelés y a második hogy a talajt len további a talaj szer- ktérium éle- vége, szep- kint 8-14 q a növény, ha

és eséplés tktől, éppen ok rá.

ése nyitott anak látszik. veznem, hogy ku volt, ami megszűntetését vonta

al kapcsolatos tekintetbe lardságát és k alakját, a kedését (men- kívül egy eséget a leg- ny nem je- eredményes- pergsz és el- zőgazdasági al nagyobb termelőnek.

talatok sze- hogy a reg- le fektetett szerszámmal ag egyrésze n kevéske itott koeci- utóérése vé- az időjárás i mulva az újból kiesé- ny rétegben megfelelő den romlási megben, bár-

nyes módja övény iránt, i az ember, magán- és és mérle-

gában elért már, hogy textil-mályva

kat, holdan- terményéért

= 750 P = 450 .. en 1200 P

g pogácsát írtásba vett nynek össze- sági vegy- it:

rmányszük szszamaradó után nyert le a vegy-

ók? U. 34. Budapest“ 187-890 132-713 295-584 144-226

keztében annak csak közel 60%-át bírta értékesíteni, azonnal megváltozik termés tekintetében a viszony a tüskenküli ricinus javára, olyannyira, hogy ilyen körülmények között nemcsak hogy elérhette, de túl is szárnyalhatta volna a mezőhegyesit.

Okvetlenül szükséges tehát, hogy a jövőben végzendő ricinus fajtakísérleteknél feltétlenül ragaszkodjunk a nemesítők által megadott tenyésztési körülményekhez. Ezzel kapcsolatban még egyszer hivatkozom a már említett cikkemre, amely szerint a Mauthner-féle korai tüskenküli ricinus esetében: a közepes erőben lévő talajon 75x50 cm vagy 70x55 cm, jobb minőségű talajon pedig 80x60 cm a legjobban bevált sor- és növénytávolság.

Egy további igen fontos körülmény, amely lényegesen befolyásolhatja a termés nagyságát, a ricinus metszése, vagy kacsosítása. Az iredi növénynevelési telepen a két utóbbi évben a tüskenküli ricinussal folytattunk ilyen irányú kísérleteket. Ez alkalommal a növényeket 3, 4 és 5 gyertyára neveltük, illetve kacsosítatlanul magára hagytuk. 1941-ben a 3-gyertyás növények adták a legnagyobb termést, 1942-ben a kacsosítatlanok.

1. táblázat.

Az Iringszeméi ricinus kacsosítási kísérletek eredményei az 1941. 1942. évben.

A kacsosítás módja	Tiszta magtermés			
	1 9 4 1		1 9 4 2	
	q/kh.	Relatív*)	q/kh.	Relatív*)
3 virághütre	7—	112	10-05	89-6
4 „	6-68	107	10-42	93—
5 „	6-30	102	—	—
Kacsosítatlan	6-20	100	11-20	100—

*) Viszonyszámok, ha kacsosítatlan termése = 100.

Tapasztalataink szerint nem lehet a ricinust egy minden körülmények között alkalmazható szabály szerint kacsosítani, nem lehet a növényeket egyöntetűen 3, 4, vagy 5 gyertyára nevelni. Mielőtt azonban választ adnánk arra a kérdésre, hogy hogyan kacsosítsuk a ricinust, jöjjünk először tisztába azzal, vajon mit is akarunk a termésével elérni? A ricinus, mint trópusi növény, a mi éghajlatunk alatt természetesen csak egy részét érlelheti be, ugyanis az első erősebb fagy a növényt elpusztítja, vele együtt az éretlen, vagy legalább az érésnek bizonyos fokán át nem esett tokokat is.

Majdnem hasonló a helyzet a paradicsomnál, ezt is metszik a kertészek, mégpedig azért, hogy az idejekorán fejlődött virágokból lehetőleg minél több érett paradicsomot nyerjenek. Ezt természetesen csak úgy érhetik el, ha: csak azokat a fürtöket hagyják meg, amelyeknek tökéletes beérésével számolnak, a később fejlődő virágokat — amelyek a gyümölesüket számítás szerint, csak a fagy beállta után érlelnék be — eltávolítják.

A ricinus esetében a kacsosítás módját, a fenti példához hasonlóan, szintén esetenként kell elbírálni, alkalmazkodva a fajta fejlődési ritmusához, a növényzet beálltságához, fejlettségéhez és természetesen az illető vidék éghajlati viszonyaihoz. Ez így egy kissé bonyolultnak hangzik, de a gyakorlatban korántsem ilyen körülményes.

A ricinus virágzása kezdetétől az első érett tokok kifejlődéséig, átlag 55 nap telik el, egy-egy fürt tökéletes beéréséig, Fleischmann dr.

megfigyeléséhez hasonlóan is: 72—77 nap szükséges. Ha tehát egy bizonyos környéken az első fagyok október 15-e körül számolhatunk, úgy augusztus elején eltávolíthatjuk mindazokat a fürtöket, amelyek még nincsenek teljes virágzásban. Az összes többi gyertyákat — a még csak apró tokokkal bírókat is — meghagyjuk, tekintet nélkül arra, hogy így 4, 5, vagy még több gyertya marad a növényen. Az elmúlt évben megfigyeltünk olyan növényeket is, amelyek 10, vagy még több gyertyát érleltek be. (13. sz. kép.) A később érő ricinusfajtáknál persze más a helyzet és ép ezért nem lehet a kacsosítást illetően egy általánosan érvényes szabályt felállítani.

A folyó évben a ricinus fajtakísérletek száma — mint az remélhető is — valószínűleg lényegesen meg fog szaporodni. Hogy ezek keretében a fajtaértéket tárgyilagosan megítélhessük, elengedhetetlenül szükséges lesz majd, hogy: a kísérletek végzésénél figyelemmel legyünk — főleg ami a tenyésztés területét magyarázza és a kacsosítást illeti — a kísérletbe vett fajták sajátosságaira.

KASZÁLÓ- és LEGELŐJAVÍTÁS.

Rovatvezető: enesei Dorner Béla.

„Mihamarabb” etethető füveskeverékek.

Irta: enesei Dorner Béla.

Az előbbi kérdést kaptuk: Nagyon kifogytam a szalastakarmányból (ül föl nem sorolható okok miatt, de nem az én hibámból) és most arra kérek tanácsot, mire vetettfü füvet kellene termelnie, hogy tavasszal mihamarabb tudjak belőle állattánnak adni? Szeretnék pár évre nagyobb tömegű szénát és jó sarjűtermést magamnak biztosítani. Összel szántott jó trágyaerőben lévő földemet áldoznom föl erre a célra.

Így szól a kérdés, amelyre a következő: Másoktól is hallani mostanában ezt a kérdést és így bízhat, hogy a választ nemcsak a kérdés-telvények, hanem más, hasonló szorultságban lévő gazdának is érdemes lesz elolvasni.

„Mihamarabb” tavasszal csak akkor lehet lucernát vagy más sarjadzó takarmányt adni az állatoknak, ha a növényt már az előttelező évben elvetették és tavasszal már a gyökérfejlődés hajta, azaz sarjadzik. Ha csak az idén lesz (vagy volt?) elvetve, akkor a növény eleinte természetesen (pár hétig, pár hónapig) csak gyökérzetének fejlesztésére fordítja erejét és így földfelszíni része csak később lesz olyan fejlett, hogy kaszálni érdemes. Ezen most már segíteni nem lehet, meg kell elégedni az úgynevezett adottságokkal. A dolog azonban nem olyan tragikus! Föl fogom sorolni azokat a mezőgazdasági növényeket, amelyek koránfejlődők és a „mihamarabb” való feletetésre alkalmasak még tavaszi vetéssel is (természetesen: jó időjárást és a talaj bő nitrogén-készletét feltételezve).

A fűfélék között koránfejlődők a következők: Az olasz perje (amit újabban a nyelvújító tudósok: szálkás perjének neveztek el) tavasszal egyike a legelsőeknek a fejlődésben (még a lucernát is megelőzi), már az első évben kiadja teljes termést, utána még ad egy jó sarjűtermést, mert jó a sarjadzóképesége is. Finomszövetű, izletes, kitűnő, igazi füveskeverékekbe való növény. Azonban kár, hogy csak kétéves.

A réti esetpásit már április végén kihozza kalászat a magas szár végén. Mint Gyulay István „A föltek gyepesítése” című kitűnő brosrájában írja: „Kaszálását az összes fűfélék között a legkorábban vele tudtam megkezdeni”. Sarjadzóképesége is jó, amit mutat az, hogy három-

szor is meg lehet kaszálni, de csak ott, ahol a talaj nedves, mert a lőbozot szereti. Nagy előnye, hogy a sziken is jól „megy”.

A francia perje (újabb néven: magas perje) május végén virágzik, június elején kell kaszálni, különben elvéhül, megfásodik és mint boldogult Jankovich Lőrinc mezőhegyesi igazgató mondta: „akkor már csak üveget pakkolni való”. Óriási előnye, hogy már a vetés évében is nagy tömeget ad és hogy a legszárazabb fekvésben, a silányabb talajban is jól terem. A sarjút nem nagyon gyarapítja.

A réti komócsin kötött, lédé talajra való (tözeget is jól „megy”), finom, izletes takarmányt ad és miután magasnövényű fű, így tömeget is terem. Hibája az, hogy első évben kicsit lassan nő, csak a sarjútban ad termést és hogy gyengén sarjadzik. Kisvelencei bungalw-on gyepes részen körülbelül 150 négyzetfőlön a kiritkult gyepszőnyegbe bekapáltam 1939 őszén komócsinot és réti komócsint. Mindkettő szépet mutatott, de jött az 1940-es rettenetes tél és a komócsin teljesen kifagyott, a komócsin azonban hibátlanul megmaradt és még ma is szépen díszlik.

Az angol perje (újabb neve: kurta perje) májusban virágzik, első évben már eléggé kiadja termését, erőteljesen sarjadzik. Kötöttebb talajt szerel, a szárazságot jól bírja. Hálás növény kaszálóknak és legelőnek.

Árva rozsnok (újabbban ezt már helyesen! magyar rozsnoknak keresztelték). Mint Gyulay István írja idézett művében: „A víz nem szereti, a sülvényes fekvést, a szárazságot valamennyi fűféléink között a legjobban bírja. Május végén kezd virágozni, de már ekkor kell kaszálni, mert hamar elvéhül, elfásul és ekkor az amúgysem elsőrendű szénájának értékét nagyon lerontja. Első kaszálásra bőséges nagy termést ad, utána jól sarjadzik és jó közepes sarjűtermést ad — írja nagyon okosan Gyulay István.

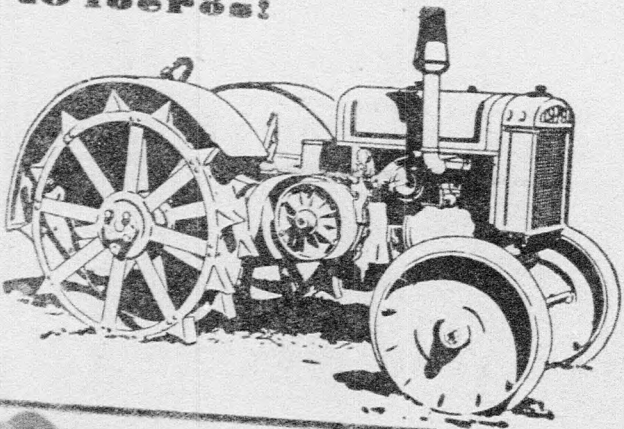
Ez mind igaz, csak abban különbözünk, hogy szénája száraz, ropogós, sőt ha később kaszálták és túlságosan kiszáradt, akkor számaszerű ugyan, de boldogult Jankovich Lőrinc mezőhegyesi igazgató korában — aki nagy barátja volt a címertes felhő igászokrének —, mondogatta: „Beszélhettek, amit akartok, de a bórdáskor az igászokrének a legjobb kosztja a jó rozsnokszena!”

A csomós ebir-ről „musháj” bővebben szólnom. Május elején már virágzik és nemcsak azért ajánlatos már május első felében kaszálni, mert virágzása után hamar elfásul, hanem azért is, mert el szórja a magvát és kissé erőszakosan szaporodik el a fűmagkeverékben szereplő többi társai rovására — írja nagyon helyesen Gyulay István. A csomós ebirt újabban néhány előkelő zöldmezős úr leszóltta! Lehet, hogy meg is érdemelte (a nemesítellennek kevés levele, sok szára van!). „Azonban — azonban” nem vagyunk olyan gazdagok a mezei fűfélékben, hogy reá ne szorúljunk erre a gyorsan fejlődő, sokat termő és kisigényű fűre, ami nem esalja meg a benne bízót, mert sok takarmányt ad külterjes viszonyok között is! Igaz, hogy nem szabad elvéhülni hagyni, mert akkor a szénája ennek is csak üvegpakkolásra való lesz! Rövidebb időre szánt herefüves keverékben (3—4 év) nem tudja annyira kifejtetni két kellemetlen tulajdonságát: a zombókos növényt és többi társai fölött szivesen gyakorolt „szarnokoskodását”. Nagy előnye különben a talaj iránti igénytelensége (friss törésben, nyers talajban is jól „megy”), szárazságtűrő (a szikert is „megy”), erőteljes sarjadzása és nagy termőképessége. Ez a mi éghajlatunk alatt kiválóan megélő növény nagyon megérdemelné, hogy nemesítőink kiterjedtebben foglalkozzanak vele!

Miután a t. kérdéstelvények részéről a három-éves tartamú füvesheres keveréket akarom ajánlani a gyors és belterjes takarmánytermelésre (a nyedik évre is meghagyható! ha még jól terem), a fűfélékből csak azokat soroltam föl, amelyek erre

CSEPEL-TRAKTOR

40 lóerős!

Rendkívül csekély üzemeltetés!

Hosszú élettartam!

Legkiválóbb kipróbált nemes anyagokból!

Legminimálisabb alkatrészszükséglet és alacsony beszerzési árak!

Nagy teljesítőképesség minden talajon. Több éves referenciákkal szolgálunk.

Gyártja: WEISS MANFRED Acél, Fémművei R.T., Csepel

Eladási központ:

„AGRARGLOBUS” Mezőgazdasági Gépkereskedelmi R.T.

Budapest, V. ker., Szent István-körút 12 szám — Telefon: 126-681 — Sürgőnycim: Agrobudapest

7121

1943/II. m.
238. lap.

A célra elsősorban alkalmasak. A többi kitűnő fűfélék, amelyek a hosszabbtartamú (hatéves, vagy pedig az állandó) mezőbeállításra valók: nem említettem.

A pillangósvirágúak közül a gyorsstermelésre, főleg a hároméves belterjes mezei takarmánytermelésre alkalmasak a következők:

A komlós lucerna, finomszövetű, aprótermetű növény ez, amely tavasszal elvetve gyorsan fejlődik, nagyot terem és bevégzi életét, mert csak egyéves növény (ha ősszel elvetjük, akkor a következő évet számítva: kétéves). Fűvel keverten vetve, arra támaszkodik és 40—50 cm magasra is fölnyúlik, különben csak legfeljebb 20 cm magasra marad, így a szénában tömeget nem ad, de annak izetességét és táplálékértékét gyarapítja. Ha ősszel magvát el tudja hullatni, akkor a másik évben is ott marad. A mézartalmú szárazabb talajokban is jól megél.

A lucerna közismerten gyorsnövésű, értékes takarmánynövény. Sajnos, koratavaszi etetésre csak akkor lehet számítani, ha már előző évben volt elvetve, amikor gyökérfejlődés sarjadzik. Az azévi vetésből csak nyáron lehet kisebb tömeget számitani.

A szarvaskerep — a mezők egyik legértékesebb heréféleje. Nagy előnye, hogy tavasszal gyorsan hajt, május közepétől késő őszig virágzik (magját hullatva, könnyen el is szaporodik), már a vetés évében ad kisebb tömeget, de csak fűvel keverve bír 40—50 cm magasra fölnyúlni, különben a földre rogyva, kistermetű marad és még a kasza sem fogja. Egymagában fanyarít és már ezért is jó, ha fű közé keverjük, mert akkor a szénát, sarjút fehérje- és mézartalmával értékesebbé teszi. Óriási előnye, hogy a száraz fekvést, sőt az erősebben szikes talajt is kibírja. Miután mindenféle talajban megél (még a tőzegen is), az időszaki előntést és a szárazságot is jól elviseli, a belterjes fűtermelésbe kisebb (legfeljebb 20%) arányban mindig helyes belevenni, mert hálás takarmánynövény.

A fehére talán a leghálásabb növénye a mezőknek, mindenféle fekvésben és talajviszonyok között (még szikes is) megél, de miután a vetés évében csak aprótermetű marad, noha gyorsan fejlődik, azért az első évi szénát nem igen gyarapítja, így inkább a hosszabb tartamra létesített mezők (főleg: legelők) növénye. Különböző drága magja miatt betelepítése elég költséges.

A ballacim nagy előnye, hogy a táplálékanyagokban szegény, homokos, sekélyrétegű, száraz fekvésű (akár kavicsos is) talajokban is jól „megy” — ha van bennük mézartalom. A vizet nem kívánja, tehát a mi száraz, silányabb talajainknak áldásos növénye. Vetésének évében lassan fejlődik, de már a második évben nagyobb szénatermetést ad, mert akkor már 50—60 cm magasra nő. Sarjajtása gyenge, azért helyes olyan fűfélével keverni (francia perjével), ami sarjút is ad.

A Csákvár (Fejér m.) melletti Fornapuszta békeidőben volt bérlője, boldogult Deusch Gábor kitűnő gazda, az ottani száraz, kopár, meszes földön gazdálkodva, így nyilatkozott a ballacimról: „Hogy ezen a bőségszarunak éppen nem mondható helyen jó borjúkat tudok nevelni, azt a ballacimszénának köszönhetem. Nagyszerű, robusztus, csontos, kemény marhák lesznek itt, sőt még jól tejelő tehének is, az itt termelt ballacimszénától”.

A heréfélektől a vetés évében egyáltalán nem lehet várni kiadósabb szénasarljútömeget, hiszen azok az első évben főleg a gyökérzetük fejlesztésére fordítják erejüket. Még leggyorsabban fejlődik a komlós lucerna, de ez viszont csak egyéves növény és filigrán termetű. Így itt is csak azokat a heréféleket soroltam föl, amelyek a hároméves belterjes mezők kultúrája jobban beillenek.

A t. kérdéstevő — és a többi szintén tisztelt „érdeklő olvasók” — tájékoztatására még azt közlöm, hogy az illeték talajához és gazdasági viszonyaihoz mérten döntsek el, hogy mily növényeket állítsanak bele a fűmagkeverékükbe. Az arány a pillangósok és a fűfélék között 40:50, vagy pedig 50—50% lehet. Grabner Emil kitűnő könyvének 1041. oldalán (a II. kiadásban) megvan táblázatban, hogy egy-egy kat. holdra (tisztavetésber) melyikből hány kilogramm vehető. (Az én „boldogult” Réti-legelő könyvemben bővebben megvolt, de az már nem kapható.)

Ha már eddig eljutottunk az olvasásban, akkor talán érdemes lesz egy-két példával is jobban megérthetővé tenni ezt az egész kérdést, nehogy egyesek esetleges nemtetszését váltsam ki szakirodalmi munkáimmal. (Botanikáról lévén szó — fölkerítem Lengyel Géza dr. egyet. m.-tanár urat, a nagytekintélyű tudóst, „kinyilatkoztatásaim” fölülvizsgálására, s nagy örömmel nekem, hogy „dolgozatomat” hibánélkül találta.)

I. Úde fekvésű vályogtalajra hároméves keverék:

	30%-os ráadással	Kat. holdankint
1. Komlós lucerna	20% 17.6 kg	3.5 kg
2. Lucerna	10% 23.4 „	2.5 „
3. Szarvaskerep	20% 10.9 „	2.0 „
4. Olasz perje	20% 34.6 „	7.0 „
5. Francia perje	15% 49.5 „	7.0 „
6. Csomós ebir	10% 28.0 „	2.5 „
7. Angol perje	5% 41.2 „	2.0 „
Összesen	100%	26.5 kg

II. Száraz fekvésű másodrendű talajra:

	30%-os ráadással	Kat. holdankint
1. Szarvaskerep	20% 10.9 kg	2.0 kg
2. Lucerna	10% 23.4 „	2.5 „
3. Baltacim (hámozott mag)	20% 65.0 „	13.0 „
4. Árvarozsok	20% 53.5 „	12.0 „
5. Csomós ebir	10% 28.0 „	2.5 „
6. Francia perje	10% 49.5 „	4.5 „
7. Angol perje	10% 41.2 „	4.0 „
Összesen	100%	38.5 kg

A kétféle keverék közötti nagy súlykülönbséget az okozza, hogy a baltacimból és az árva rozsnokból a Stébler-féle táblázat szerint majd háromszor annyi vetőmag kell egy területegységre, mint a többi magfélékből.

Most még a küszöbön, a búcsúzásnál álljunk meg egy szóra.

Az agadhatlan, hogy a fűmagvak mostani nagy ára miatt az ilyen „kultúrkeverékek” nem olesó dolog. Ha valaki egyévre szóló kiadás szőlő-takarmányt tud csak beállítani, annak két módosítást ajánlok: a kölesfűvet (japán kölest) és a kétéves somkórót. Nagy helyesléssel hallgattam február 14-én Szabó Lajosnak, a Keckeméti Mezőgazdasági Kamara b. igazgatójának rádió-előadását, ahol erről a két nagyszerű növényről okos szavak hangzottak el.

A somkóró a homok áldásos növénye. Nagy kár, hogy ezt a pompás és hálás növényt a homoki gazdák nem karolják föl széleskörű igyekezettel!

A kölesfűről (japánkölesről) már eleget írtam és arranézve nincs is panasz, hogy „kiáltásom” a pusztába elhangzott szó lett volna. Szóval küldözgetik — hallomásom szerint — a „vetőmagrendelő lev.-lapokat a termelni akarók fájék-fájának, de alig kapnak, mert az alacsonyra megállapított vetőmagár miatt a termelők inkább megdarálják a kölessel egyenlő tápértékű magot, mintsem eladják.

Takarmányozási előírányzat.

Kelet	Napi takarmányadag kg									
	árpadara	nápraforgó-pogácsa	takarmányliszt	szórp	citrokdara	lucernaliszt	zabdara	kukorica-dara	takarmány-mész	só
III. 1—5	0.65	0.25	0.15	0.05	0.05	0.12	—	—	0.02	0.01
III. 6—10	0.60	0.25	0.15	0.10	0.10	0.15	—	—	0.02	0.01
III. 11—20	0.50	0.30	0.15	0.10	0.15	0.20	—	—	0.02	0.01
III. 21—31	—	0.30	0.15	0.10	0.15	0.20	—	—	0.02	0.01
IV. 1—2	—	0.30	0.15	0.10	0.15	0.20	0.50	—	0.02	0.01
IV. 3—30	—	0.30	0.20	0.10	0.15	0.20	0.50	—	0.02	0.01
V. 1—10	—	0.30	0.20	0.10	0.25	0.25	0.50	—	0.02	0.01
V. 11—20	—	0.30	0.20	0.10	0.30	0.40	0.50	—	0.02	0.01
V. 21—31	—	0.30	0.20	0.10	0.30	0.50	0.50	—	0.02	0.02
VI. 1—3	—	0.30	0.20	0.10	0.30	0.55	0.50	—	0.02	0.02
VI. 4—15	—	0.30	0.20	0.10	0.30	0.55	0.50	—	0.02	0.02
VI. 16—VII. 23	—	0.30	0.20	0.10	0.30	0.65	0.50	—	0.02	0.02
VII. 24—31	—	0.30	0.20	0.10	0.30	0.75	0.50	—	0.02	0.02
VIII. 1—31	—	0.30	0.20	0.10	0.30	0.50	0.50	0.25	0.02	0.02

TAKARMÁNYOZÁS

ÉS ALLATÉLETTAN.

Rovatvezető: Weiser István dr.

Mennyi lucernalisztet etethetünk süldővel.

Írta: Fonyó István főintéző.

Bár a jőszerkezetű és megfelelő teljesítményű kalapácsos őrlőgépek elterjedése óta a lucernaliszt etetése úgyszólván általános lett, a lucernaliszt takarmányozásával kapcsolatban még sincsenek az összes kérdések tisztázva. Így nincsen megvizsgálva az a kérdés, hogy süldők nevelésénél mekkora az a legnagyobb lucernalisztadag, amelyet süldő még jól tud értékesíteni. A takarmányozási szakmunkák ezt a mennyiséget 0.5 kg-ban állapítják meg, de arra nincsen adat, hogy ennél nagyobb mennyiség miként hat a süldő súlygyarapodására. Ennek a kérdésnek megvizsgálására végeztem a háború kitörése előtt a következő összehasonlító kísérletet.

Negyven darab mangalica süldőt, amelyet a kísérlet megkezdéséig teljesen azonos módon takarmányoztam, két csoportra osztottam. A felosztásnál súlyt vetettem arra, hogy minden csoportba azonos súlyú süldők jussanak, így két olyan egyenlő állományú falkához jutottam, amelyben nemcsak az összsúly, hanem gyakorlatilag az egyes egyedek súlya is egyenlő volt.

A kísérlet megkezdése után a két csoport takarmányozásában csak az volt a különbség, hogy a többi abrakon kívül az egyik bizonyos mennyiségű lucernalisztet, a másik csoport a lucernaliszt helyett ugyanannyi jöminőségű korpát kapott.

A lucernaliszt mennyiségét lassan fokoztam 0.5 kg-nyi napi fejadagig és miután az állatok két hónap alatt minden maradék visszahagyása nélkül szívesen ették — a kísérlet két utolsó hónapja alatt — 0.75 kg-ig fokoztam a lucernaliszt mennyiségét. A kísérlet utolsó hónapjában ismét 0.5 kg volt a lucernaliszt napi fejadagja.

A takarmányozási előírányzatot a táblázat tünteti fel.

Az ellenőrző csoport takarmánya csupán annyiban tért el ettől a takarmányozástól, hogy lucernaliszt helyett azzal azonos mennyiségű korpát kapott.

Egy állat március 1-től augusztus 31-ig, tehát 6 hónap alatt a kétféle csoportban összesen a következő mennyiségű takarmányt fogyasztotta:

	Lucernaliszt Korpás csoport kg	
Árpadara	5.20	6.20
Nápraforgópogácsa	53.95	54.70
Takarmányliszt	34.65	35.15
Szórp	17.90	18.15
Citrokdara	48.10	48.85
Lucernaliszt	82.57	—
Korpa	—	84.45
Zabdara	95.75	97.02
Tengeridara	9.75	9.75
Összesen	348.87	354.27

MAGYAR MEZŐGAZDÁK ÁLLATÉRTÉKESÍTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA, BUDAPESTEN

V., ALKOTMÁNY-UTCA 29. SZÁM

TELEFON: 111—310, 112—914

Sürgőny cím: MEGALER, BUDAPEST

Foglalkozik:

Mindenemű tenyész- és haszonállat vételével és eladásával, beállítási anyag szállításával és beszerzésével, hízalási hitelek nyújtásával.

Gazdálkodásadami intézmény. Mindenemű állatkivitelt legelőnyösebben lebonyolítunk. Meghívásra a szakértőket a helyszínre küldjük.

ÁLLATSZÁLLÍTMÁNYOK CÍMZENDŐK:

BUDAPESTRE: szarvasmarha, borjú- és juhoknál:

Budapest - Ferencváros - Marhavásártér

Sertésekénél:

Budapest - Ferencváros - Sertésvásártér

Gyakorlatilag tehát a két kísérleti csoport a kísérlet ideje alatt egyenlő mennyiségű abrakot fogyasztott.

Az 1 darab állatra számított átlagos súlygyarapodás a két csoportnál a következő volt:

	Súly lucernalisztes csoport	Gyarapodás	Súly korpás csoport	Gyarapodás
	Kilogrammokban			
II. 1.	20.39	—	20.31	—
II. 27.	27.49	7.10	27.78	7.47
IV. 1.	36.78	9.29	36.56	8.78
V. 1.	47.55	10.77	47.50	10.94
VI. 1.	60.07	12.52	61.82	14.32
VII. 1.	70.35	10.28	71.05	9.23
VIII. 1.	75.15	4.90	82.15	11.10
IX. 1.	77.25	2.00	86.10	3.95

Míg tehát a lucernalisztes csoportban egy állat átlagos gyarapodása 56.86 kg volt, a korpás csoportban a gyarapodás átlagban 65.79 kg-ot tett ki. 100 kg abrak hatására a gyarapodás a lucernalisztes csoportban 16.29 kg volt, a korpás csoportban 18.58 kg. Ez a különbség a fenti adatok szerint kétszertelenül a lucernalisztes 0.5 kg-ról 0.75 kg-ra való emelésével áll összefüggésben. Ugyanis július 1-ig, amíg a lucernalisztes adag csak 0.5 kg-ig emelkedett, a két csoport gyarapodása gyakorlatilag egyező volt, amennyiben a lucernalisztes csoportban 49.96 kg-ot, a korpásban 50.74 kg-ot tett ki. Két hónapig kapták az első csoport állatai a 0.65—0.75 kg-nyi lucernaliszteset, aminek hatására a gyarapodás csak 15.18 kg volt, a korpás csoport a gyarapodásával szemben. A túlnagy lucernalisztag hatása az utolsó hónapban sen szűnt meg, annak ellenére, hogy ebben az időben a napi fejadag ismét 0.5 kg volt. Míg a korpás állatok 3.95 kg-ot bíztak, az utolsó hónapnak a gyarapodása a lucernalisztes csoportban csak 2.10 kg volt. Végeredményben tehát a kísérleti idő alatt az átlagos gyarapodás egy állatnál a lucernalisztes csoportban 56.86 kg, a korpás állatoknál 65.79 kg volt.

Kísérletemből tehát az tűnik ki, hogy a lucernalisztes mangalica sülők nevelésénél 0.50—0.55 kg-nyi mennyiségben etetve teljes mértékben helyettesíti ugyanannyi korpát. A lucernalisztes mennyiségének további fokozása azonban mind az állatok étvágyát, mind gyarapodását hátrányosan befolyásolja. Arra nézve, hogy a különböző korú sülők takarmányában mennyi legyen a lucernalisztes mennyisége, a napi adagokat feltüntető táblázat nyújt felvilágosítást.

GAZDASÁGI ROVARTAN.

Rovatvezető: Kadocsa Gyula dr.

A baromfi mint rovarirtó.

Írta: Balázs Sándor.

Legtöbb földbirtokos és gazdatiszt idegenkedik a baromfi tenyésztéstől. Ennek oka főleg az, hogy az abból származó apró bevételek nem állnak arányban a befektetett tőkével, főleg az azzal járó veszéllyel és a baromfi veszősége okozta kockázattal. Én magam is ezen a véleményen voltam, de az alábbi tapasztalataim alapján kénytelen vagyok a baromfit védelmembe venni.

Evekkel ezelőtt láttam egy alföldi gazdaságban, hogy milyen sok pénz, időt, munkaerőt felkészítő és majdnem meddő küzdelmet folytattak a repetáblát meglepő káposztalepke, repedarázs hernyói és egyéb férgek ellen. Még nehéz vas-hengerrel is megjáratták a táblát, hogy széjjelnyomják a kővér hernyókat. Az eredmény gyenge termés volt.

1936-ban engem ugyanez a csapás ért. Saját földemen 15 hold repevetésemet ugyanúgy ellepék a hernyók. Kétségbeestem, mert semmiféle szerem nem volt, amitől eredményt remélhettem volna. Végső kísérletként kölesön kértem egyik kiscsapatotól 15 pulykát és kb. 30 tyúkot. Az eredmény várokozón felüli volt. Öröm volt nézni, amint — különösen a pulykák — nagy élvezettel kapkodták be a hernyókat. Pár nap múlva még mutatónak sem találtam egyetlen hernyót sem. Az eredmény 830 kg-os termés volt holdankint.

1939-ben egyik fejrémegyei gazdaságban a mákfok-barkó annyira tönkre tette a máktermésünket, hogy holdankint alig termelt 300 kg selejtes szem. Védekezni nem tudtunk. A legjobb tanács, amit kaptunk az volt, hogy 3-4 évig ne termeljünk mákot. De mert szerződésünk volt, kénytelenek voltunk a következő évben ismét vetni. Ekkor eszembe jutott, hogy a repeén milyen jó szolgálatot tett a baromfi. Szereztünk 20 tojópulykát s azokat kiesinnyekkel együtt állandóan kihajtottuk a máktáblára, a tyúkokat és csibéiket pedig vándor-órákban szállítottuk ki. Az eredmény az lett, hogy míg a környékben minden máktermést tönkre tett a barkó, addig nálunk jó-közepes és szép szemű termés volt.

Hogy a baromfi-pásztor terelgetés közben le ne tapossa az amúgy is törékeny mákot, célszerű minden második gépajla után egy sort kihagyni gyalogútnak.

Hasonló jó eredményt értünk el a lucernában, amikor kaszálás után 3-4 napon át a baromfi-pásztor összeszedte. Répatáblákon is dicséretes munkát végeztek. Mind a bogárfogóárokban, mind a táblán, minden bogarat összeszedtek. Amíg a répa levele kicsiny, addig a tyúkokat nem engedjük rá, mert egyik-másik lelegelte a répat is. A pulyka viszont, amíg bogarat talál, zöldet nem igen legel. A pulyka szőlőben is ügyes ilonea-szedőnek bizonyult.

Ha a baromfi-tenyésztésnek nem lenne még az a haszna is, amiről Báldy Bálint és többen is sokszor írtak, csupán csak azért, amit tapasztalataim alapján fentebb megírtam, érdemes baromfit tenyészteni.

Milyen cukorrépat termelünk?

Írta: Manninger G. Adolf főosztályigazgató.

Ezt a címet választottam, mert ezelőtt 15 évvel a búzáról írtam hasonló címmel értekezést és mert az a búzacsikkem megindítója volt az országos egységes minőségű szesztermelési akciónak. Cikkemet akkor országos siker koronázta. Így — mondhatnám kabalából — megint hasonló címmel választottam, amikor a cukorrépa-vetőmag ügyéről írok.

Időszerű ez a kérdés annál is inkább, mivel a cukorrépa kényszertermesztésével kapcsolatban a kormányzatnak a gazdákkal szemben kötelezettsége is van és éppen ezért nem adhat ki a termelésre olyan magot, amely csak a cukorgyárak érdekeit szolgálja.

Nagyon örültem, hogy Villax Ödön dr., a M. Kir. Növénytermesztési és Növénynevelési Kísérleti Intézet igazgatója szíves volt a „Köztelek”-ben megjelent cikke kéziratát előzőleg rendelkezésemre bocsátani. Teljesen szívesen Villax dr. nézetét, és pedig azért, mert az országos cukorrépa fajtaösszehasonlító kísérletek eredményeivel egészen hasonló eredménnyel jártak a Némethólyon és Fürgeden beállított ilyen kísérleteink is.

Előjáróban el kell mondanom, hogy mi a gazdák sérelme a cukorgyárakkal szemben. A cukorgyárak ugyanis eddig a cukorrépa termelési szerződésben mindig kikötötték azt, hogy a gazda csak a cukorgyár által rendelkezésre bocsátott magot veheti el. Ez a kikötés túlzott hatalmat adott a cukorgyárak kezébe önös érdekeik megvédésére, ezért ezt a kikötést a következő évek szerződéseiből feltétlenül ki kell hagyni.

A cukorgyárak az anya-élet magot majdnem mind Németországból és kismérszékben Lengyelországból szerezték be. Amint később látni fogjuk, ez is nagyon fontos hiba. A gazdák mindig E-répat (Ertragreich) kértek, de sohasem kapták azt, vagy csak azok, akiknek protekciójuk volt, vagy akikkel nem lehetett újat húzni. A többiek mindig kevert vetőmagot kaptak és abban a cukorrépa típusok minden elképzelhető variációjára fellelhető volt. A répamag zöme a Z és ZZ (Zuckerreich) fajta volt. Csak itt-ott lehetett egy-egy E-típusú répat találni a táblán. Ezt a cukorrépa-nemesítők a cukorgyárak sugallatára szemfényvesztésből keverték a magba. Vagyis a nemesítők is teljesen ki voltak szolgáltatva a cukorgyáraknak, mert ha cukorgyári érdekeket ütköző répat nemesített a nemesítő, annak magját a cukorgyárak egyszerűen nem vették meg.

Próbálkoztak a multban magyar cukorrépa-fajták előállításával is (Baross, Timár, Rácz), de egynéhány évi kísérletezés után abba kellett hagyniok a nemesítést. A magyar magot ugyanis a cukorgyárak nem vették át, mert az ütközött volna a nagy, tökéletes cukorrépa-érdekeltség irányával és ütközött a cukorgyárak érdekeivel. A magyar növénynevelésűk ugyanis — nagyon helyesen — igyekeztek bőven termő és a mi éghajlati viszonyainkhoz illő cukorrépa-élelőállítani a magyar gazdák részére. Boldogult nagy Baross Lászlónk mondta nekem egyszer, hogy csak 1-2% cukortartalomkevesébbel miatt nem tudta magját a cukorgyáraknál értékesíteni. A magyar mag külföldre sem volt eladható, hiszen a német cukorrépa-nemesítők ott is urai voltak a piacnak. Így aztán a magyar nemesítők kénytelenek voltak a cukorrépa-nemesítő munkáról az addig természetű fajtanemesítése után lemondani. Jelszó volt ugyanis, hogy Magyarországon nem lehet jó cukorrépa-élelőállítani.

A címben kérdést vettem fel és most arra akarok röviden felelni. Olyan cukorrépat kell

termesztenünk, amely a különféle betegségeknek ellenáll, a lehető legnagyobb gyöker-, levél- és cukortermetést adja holdankint, és e mellett a cukorgyárak igényeinek is megfelel. Ennek az eszményi cukorrépának az előállítására lenne a cukorrépa-nemesítők feladata.

A csökönys, egy irányban csak cukorgyári érdekeket képviselő, cukordús, de satnya és kényes cukorrépat előállító nemesítési irányt évekkkel ezelőtt Sedlmayr Kurt törte át spropagációs cukorrépa-nemesítő telepén a „Beta” és „Beta Y” répával. Ugyanabban az időben — vagy talán valamivel később — a Rabbethge és Giesecke német cég „Maragis” (Magyar Rabbethge és Giesecke) elnevezés alatt, valamint a petőházi cukorgyár növénynevelési telepe „Danubia” név alatt kezdett cukorrépa-élelőállítani. Az országos kísérletben ezek az E-répa-fajták is nagyon jól szerepeltek.

Nálunk első ízben 1940-ben volt az állami cukorrépa fajtaösszehasonlító kísérlet beállítva, majd 1941-ben ismét és 1942-ben is.

1941-ben nagyon erős cercospora járványunk volt Fürgeden. Ekkor feltűnt, hogy az azonos számú parcellák (mert a kísérlet négyzetes sorozatban volt beállítva) következetesen cercosporamentesek maradtak, míg a többi fajta részben, vagy egészen augusztus és szeptember havában elvesztette levelét. Véletlenül megtudtam, hogy az egészségesen maradt parcellák között Sedlmayr-féle „Beta Y” anticercospora répák is szerepelnek. Állami kísérletekről lévén szó, a terméseredményeket és fajtákat akkor nem tudhattuk meg, de láttuk, hogy a „Beta Y”-nál és még két másik féleségnél a répapakocok sokkal nagyobbak voltak éspedig azok a parcellákon, ahol a levél nem pusztult el. Ezért aztán kikötöttem, hogy csak akkor természetűk cukorrépat, ha a velünk szerződő gyárak Sedlmayr-féle vetőmaggal látják el. (Akkor még nem volt cukorrépa-élelőállítási kényszer.) Így az uradalom 1942-ben már tisztán „Beta Y” vetőmagot kapott.

Habár a kedvezőtlen időjárás (augusztusi, szeptemberi, októberi aszály) következtében nagy termés nem volt, mégsem bántuk meg, hogy ezt a répat természetűt. Láthattuk ugyanis, hogy az egyöntetű répamagból milyen szép, egyenlő beállottságú répatáblákat kapunk. De amint majd a később felsorolt kísérletekből is látszik, mindenképpen nagyobb termésünk volt, mintha a régi Z és ZZ Rabbethge és Giesecke, vagy más cukorgyári répamag után természetűtünk volna répat.

Sedlmayr Kurt kérésére 1942-ben 9 cukorrépa-fajta-élelőállítást tettünk be fajtaösszehasonlító kísérletet. A magokat Sedlmayr és általa a Vas megyei Cukorgyár R. T. bocsátotta rendelkezésünkre. Standardként egy Rabbethge és Giesecke-féle Z répamagot használtunk.

Mint ahogy a kísérletben cercospora-ellenálló cukorrépa-fajták is voltak, a kísérlet szempontjából jó lett volna, ha cercosporás év következik. Bizonyítani kívántuk ugyanis, hogy a cercospora-ellenálló fajták természetű egyaránt cukorgyári, nemzetgazdasági és gazdaérdek is. A cercospora 1942-ben jelentkezett ugyan, de kártevőnek nem volt mondható, mert a levelek a nem ellenálló fajtákon sem száradtak el. Meggyőződésem — és erre már vannak tapasztalatok — hogyha cercosporás év lett volna, akkor természetű, de különösen cukorhozadék szempontjából, még inkább mutatkozott volna a különbség a cercospora-ellenálló répák javára.

Mielőtt a kísérletek eredményeit ismertetném, úgy érzem, hogy növénynevelési szempontból meg kell állapítanom egy olyan megfigyelésemet, amelyből talán a gyakorlati növénynevelés — magyar viszonylatban — hasznos meríthetnek.

Valószínűnek tartom, hogy Sedlmayr, a Magyar Rabbethge és Giesecke R. T. és a Petőházi Cukorgyár egymástól egészen különállóan jutottak el hosszú évek veszéllyes munkájával a cercosporával szemben ellenálló cukorrépa-élelőállítók kitenyésztéséhez. Ha ezt feltételezem — és fel kell tételeznem — felette feltűnő, hogy mind a három új cukorrépa-típusnál a levelek felállók, merevszárúak és világos sárgászöld színűek. A világos levélszín különösen erősük kezdetén (július végén, augusztus havában) szembetűnő.

Sok évvel ezelőtt a Sárvári Cukorgyártól eredeti fémzárral ellátott Rabbethge és Giesecke-féle magot kaptunk. Nem tudom, hogy melyik évben volt, de nem is érdekes, az a fontos, hogy abban az évben erős cercosporajárvány volt a fürgedi gazdaságban. A répatáblákon járva, feltűnt, hogy a cercospora által leperzselt levélzetű répák között itt-ott egy-egy világoszöld színű, mereven fennálló levélzetű répat lehetett találni. Ezeket a répákat a cercospora nem bántotta, miertis karókkal megjelölttem, répaszedéskor magtenyésztés szempontjából külön szedtük és

1943/II. m.
238. lap.

eltették. Szedéskor a különféle répatípusokat (a cercospora ellenállók is) a cukortartalom megállapítása végett a közgazdasági egyetem kémiai tanszékén megvizsgáltattuk. Cukortartalmában a répák között nem volt különbség, ellenben répasúlyban a levelüket nem vesztett és cercospora-ellenálló répák 60-70%-kal voltak nehezebbek. Két-három évig sikerült a kiválogatott anyarépából szaporítást végeznünk és már elég szép területet tudtunk saját magunkból elvetni. A cukorgyár pedig észrevétlenül, meghianyolás nélkül vette át vagonszámra a saját répamagunkból származó répánkat. A termés — ha jól emlékszem — a mi magunk javára 32% többletet mutatott.

Sajnos, az 1929-es szigorú télben a dugványok a prizmában elfagytak és ezzel a mi cukorrépa-mag termesztésünk meg is szűnt, mert más növények nemesítése vette igénybe munkaerőnket.

Miután elévült ez a bűnünk, most már bevallhatom ezt a mi nemesítő kísérletünket, és be kell vallanom különösen azért, mert az általunk annakidején kiválasztott egyedekből származó répák levélzete történetesen nagyon hasonlított a most forgalomba kerülő „Danubia”, „Maragis E” és „Beta Y” répákhoz. Feltűnt a levélzet világos-sárga volta az egyéb répafajták között. Leírtam ezt azért, mert hosszú övtizedes gyakorlati tapasztalataim szerint minden növénynél, amely-lyel fajtaösszehasonlító kísérleteket végeztem, vagy amelynek nemesítésével foglalkoztam, megállapítottam azt, hogy a mi változóknym, széles időjárásunk és rendszerint (tavasszal és nyáron) kevés vízpárat tartalmazó levegőnk mellett azok a fajták, illetve egyedek az ellenállóképesség és az időjárás viszonyosságával szemben, amelyeknek levélzete sárgás árnyalatú, világoszöld, viszont minden haragoszöld színű levélzet kényes és megbetegedésre hajlamos.

Úgy érzem, hogy a sárgászöld levélzetű és száru növények xerofilak, a sötétzöld, buja színt mutató növények pedig higrofiták. Ezt mutatta 1935-ben a búza fajtaösszehasonlító kísérlet, amikor hűtőskor a világossárga színűek nem szorultak meg, a sötét színűek pedig 8 óra leforgása alatt szénává száradtak és ocsutadtak. Az utóbbiak tehát több vizet párologtattak el a sötét színű levélzettel, mint amennyit az elhalóban levő gyökér pótolni tudott volna.

Ugyanezt a jelenséget láttam a búzáknál, amikor a Bánkúti 1201-es, 1205-ös és az újabb Hatvani-törzsek fekete rozsdáellenállók voltak, a régi Esterházy és minden Kármán-keresztelésű és Székács-búzákat pedig rozsdafogókonyak voltak. Utóbbiak sötétzöld, előbbiek sárgás világoszöld színűek. Az őszi árpa fajtaösszehasonlító kísérleteknél a boldogasszonyi őszi árpa a legegészségesebb, a bersőfajtáknál is az Express és a korai májusi sárga a biztosan beérő és egészséges. A felsoroltak kifejezetten erősen sárgászöldes levélzetűek. Az őszi len nemesítésnél azok a törzsek maradtak meg és mutattak ellenállóképességet a melampora- és septoria lini, valamint lisztharmattal szemben, amelyek világoszöld levélzetűek voltak. Most legutóbb a cukorrépa fajtáknál is ezt kellett megállapítanom. Mindez nem lehet a véletlen dolga.

Ezt a megismérlődő jelenséget úgy magyarázom — de érdemes volna ezzel a kérdéssel tudósoknak is foglalkozni — hogy a világos chlorofilu növények xerofil tulajdonságúak. Tehát kevesebb vizet párologtatnak és így a hervadási pont ezeknél később következik be, illetve takarékoskodnak a nedvességgel. Ezért az aszályt jobban bírják és így a gombabetegségek, mint másodlagos betegségek, nem tudnak erőt venni rajtuk. Kritikus (aszályos, rozsdás, lisztharmatos, cercosporás) években különösen a világos színű növények adják a gazdáknak a legnagyobb termést is.

Az összes cukorrépa-termesztők valószínűleg tudják, hogy egy magfélésebben sines olyan dzsungel, mint éppen a cukorrépa-magban. Van növény-nemesítőket védő és azokat sokmindenre kötelező törvény és rendelet. Kérdezem tehát, vajjon ezek a rendeletek miért nem vonatkoznak a cukorrépa-ra? Miért jöhet éppen a cukorrépa-mag mint Rabbethge Z. Maragis, Janas, Schreiber mag forgalomba a fajta külön megjelölése nélkül? A most forgalomba hozott répamagvak belértékét (tisztelet a kivételnek) csak a tenyésztő és a cukorgyárak tudhatják, de rajtuk kívül senki más. A nemesített vetőmagra a rendelet határozottan előírja a fajta megjelölésére használt különleges jelzést is. Nem lehet Bánkúti, Hatvani, Székács búzát forgalomba hozni, hanem csak Bánkúti 1201, Hatvani 5612, Székács 1055 és Hatvani 338, stb. fajtát. Ez minden más növénynél természetesen, mert senki sem vesz „Monori” takarmányrépát, hanem zöldfejű, eekendorfi-, mamuth-, olajbogyó-takarmányrépát. A cukorrépa-úál Schreiber, Rabbethge vagy Maragis magot kér a gazda, pedig mindegyik tenyésztőjének Isten tudja hány elszaporított családja van, amelyek között termésben és cukortartalmában óriási különbség lehet, akár a korai róza és a Gülbaba burgonya között, holott mindkét fajta burgonya Eszenyi-nemesítés.

Az országos cukorrépa fajtaösszehasonlító kísérletekben szereplő cukorrépa-fajták neveit mindeztideig nem tudtuk. Meg kell azonban állapítanunk, hogy még ezekben a fajtaösszehasonlító kísérletekben is az egyes fajtákban különböző típusú répák voltak találhatóak, vagyis nem volt kiegyenlített, egynemű a répamag.

Villax Ödön dr.-nak a „Köztelek” folyó évi 8. számában megjelent cikkében a fajták megnevezését is olvashattuk. Ezt a gazdaközönségnek örömmel kell tudomásul vennie, mert ez a cikk remélhetőleg új állomást jelent a répavetőmag mikénti előállításában és forgalombahozatalában.

Ezeket az országos kísérleteket tovább kell folytatni még éveken keresztül, hogy feledésbe ne menjen az, amit Villax Ödön dr. mint követendő utat előir. Folytatni kell ezeket a kísérleteket már csak azért is, mert meg kell állapítani, hogy melyik fajta éri el — sok éves átlagban — termőképességben, betegséggellenállásban és holdankinti cukortermésben a legjobb eredményt. Egy ilyen minden körülmények között jóltermő répa — nézetem szerint — értékesebb, mint az a répa, amely — ha nem is állandóan, de — rekordterméseket bír elérni.

Nyílt szemmel járom a mezőgazdasági göröngyös ösvényeit immár 43 éve, ezért merem állítani, hogy a mi szeszélyes éghajlati viszonyaink között csak a nálunk kinemesített és nálunk meghonosított növény állja meg igazán a helyét. Minden olyan növény, amely kedvezőbb éghajlat alatt létesült, nálunk válságos években mindig esődöt mond. Ebből pedig természetesen következik, hogy sajátmagunknak kell előállítanunk a cukorrépa-magot is.

Állami ellenőrzés alá kell venni a cukorrépa-magnemesítő üzemeket is. Legyen az ellenőrzés szigorú, de igazságos. Forgalomba csak olyan cukorrépa-mag legyen hozható, amely holdankint a legnagyobb cukortermést adja egy bizonyos minimált cukortartalom mellett, legyen a répa-nak sok és egészséges levele, hogy a cukorrépa-termesztőnek maradjon takarmánya is. Véleményem szerint a cukornemesítőnek ezental nem szabad tisztán cukorgyári érdekeket követni, mert — mint később látni fogjuk — a nemzetgazdasági és mezőgazdasági érdekeket is szem előtt kell tartani.

Az ellenőrzés lehetővételete céljából a növény-nemesítő intézetnek olyan ellátást kell juttatni, hogy a szakemberek valósággal odatuduljanak. Legyen elég személyzete ahhoz, hogy az

intézet a nemesítő gazdákkal a legszorosabb és folytatólagos együttműködést ápolhassa.

Hogy a cukorrépa három legfontosabb kiválasztási szempontjának, az *Villax* kimutatásából is világosan látszik, de látható a mi kísérleteink alapján is. Ha a gazdák végre homozigota törzsekből származó, szavatoltan fajtiszta magot kapnak, amelyből teljesen egyenlő típusú és erősségű növény fejlődhetik, akkor látják majd csak igazán, hogy öröm is lehet a cukorrépa-termesztésben.

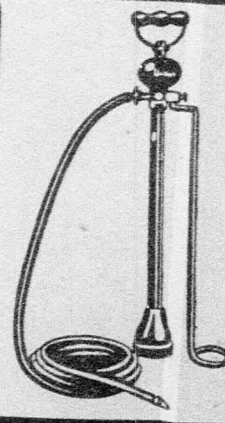
A kormány támogatásával és utasítására megvalósulhat az egységes egészséges cukorrépa-mag termesztés, kellő ellenőrzés alatt. Ennek feltételezésével minden gazda attól a répamagnemesítőtől vásárolhassa a vetőmagot, akitől akarja, vagyis akinek nemesített vetőmagja az ő sajátos viszonyainak leginkább megfelel. Ha pedig továbbra is a cukorgyár fogja adni a gazdáknak a répavetőmagot, akkor a gyárakat kell arra kötelezni, hogy csak fajtatiszta és ellenőrzött, különleges jelzővel ellátott „E” cukorrépa-magot adhassanak ki a gazdáknak. Így a cukorrépa-mag nemesítők között egészséges verseny fejlődik ki, aminek nemesek a gazda, hanem a cukorgyár is hasznát látja. Sőt, hasznát látja a kincstár is, mert neki sem lesz mindegy, hogy holdankint 30 vagy 50 q cukor után szedi az állami hozzájárulást.

A bevezető sorokban már elmondtam, hogy milyen répat kell termesztünk, de hogy a cukorgyárak is megtalálják számadásukat, az tisztán számítási dolga. Meggyőződésem ugyanis, hogyha a gazdák igazán fajtiszta, betegséggel ellenálló, bőtermő répafajtát kapnak, akkor azt a pár fillért, amivel 1 kg cukor előállításához talán többre kerül a gyárnak, bővebben termő répafajták esetén a répa árából szívesen leengedik. A cukorgyárak valószínűleg azzal fognak érvelni, hogy az államvasút sokkal nagyobb tömegű répat lesz kénytelen szállítani, ha a gazda E-répat termeszt. Amde azt a különbséget, amit az esetleges több fuvar költség jelent a cukor és egyéb terméstelebbel bőségesen fedezi.

Az 1. sz. kimutatásban feltüntetett kísérletet a németbolyi gazdaság egy olyan tábláján áhítottuk be, ahol 1942-ben a talajvíz szokatlanul magas volt. Eppen ezért ez a kísérlet csak május 7-én volt elvéthető, de mert a répának elég talajnedvesség állt rendelkezésre, az augusztus-októberi havi rendkívüli aszályt nem érezte meg és ezen a táblán egészen kivételesen nagy termést adott. A kísérletben a 9 répafajta 1-1 gépalji szélességben az egész tábla hosszában volt elvetve. Az egyezés után minden egyes gépaljából 18, egyenkint 10 m hosszú, egyenlően beállított parcella jelöltetett ki. A répa szedésekor a 18 parcella mindegyikén külön-külön megállapítást nyert a gyökér és a leveles korona termése, és így a kimutatásban szereplő számok mind 18-18 parcellának átlagát mutatják. Ezek a parcellák egészen szedésig minden munkát egy és ugyanazon a napon kaptak, a szedésnél pedig az adatok 3 nap alatt állapítottak meg, természetesen úgy, hogy minden fajtából minden nap egyenlő számú parcelláról állapítottuk meg az eredményeket.

Ugyanezt a kísérletet a külfürgei gazdaságban is elvégeztük (lásd II. táblázat). Külfürgeben azonban az aszály a könnyű lösz altalaj mellett kifejezésre jut abban, hogy nincsenek olyan kiugrások az egyes fajták között, mint a németbolyi kísérletnél, ahol a répa normálisan fejlődhetett. Einnél a kísérletnél főleg az az érdekes, hogy az őszi eső megérkezésekor szedett és a 19 nappal később szedett répatermés között milyen nagy a különbség.

A gyökértermést 19 nap alatt 13.1%-kal, a leveles fejet pedig 9.3%-t növelte az őszi eső. Ha azt nézzük, hogy 1 kg digestio cukorért a gyár répában mennyit fizet 5.23 P-s répaár esetén,

UNIKUM

istállók, ólak, magtárak
meszelésére
és fertőtlenítésére.

Ára: gummitömlővel felszerelve 49.— P

magasnyomású meszelő és permetező

Az UNIKUM gyümölcs- és növénypermetezésre is tökéletes, mert 8-10 légkönyomással 10-12 m. magasra egyenletes porlasztással harmatszertűen permetez, 10-15 m. távolságra locsol. Előnyösen használható autó, hintó, kocsis és mezőgazdasági gépek mosására.

KÁLMÁN JÓZSEF műszaki és gépkereskedő
Budapest, V., Kálmán-utca 14. Telefon: 114-C05, 317-189
Sürgény cím: MEDICAGOGÉP

akkor láthatjuk, hogy az aszály után következő espadék a gyár részére nagyobb veszteséget jelent, mint a fajtában rejlő esetleges kevesebb cukor. A leveles fejmenységben a „Beta Y” fajták vezetnek, ami gazdaszempontról nagyon fontos, hiszen a legjobb és leggyengébb répa-fajta között holdankint 285 q-s terméstartomány mutatkozik. A gyökértermésben ugyanígy számítva 319 q kat. holdankint a többlet. Ez pénzre átszámítva 168 P-s többletnek felel meg, amit a gazda 1 holdról kap a cukorgyár által fizetve. A cukorgyár viszont a legjobb répában digestio alapján számítva 83 q többletcukrot kapott.

A cukrot 1 P-vel számítva, a bruttó többlet 830 P-t tesz ki a „Danubia E” javára. Úgy érzem, hogy ebbe az összegbe belefér minden cukorgyári többletkiadás.

Ügylátszik a Petőházi Cukorgyár vezetősége már rájött arra, hogy „E” répájával ő is jobban jár, különben nem hozta volna ki ezt a bőtermő cukorrépa-fajtát. Ennél a répánál még csak az kérdéses, miként viselkedik a cercosporával

szemben és hogy a cukorgyár nemesítő telepéről kapnak-e a gazdák ilyen tiszta „E” répamagot cukorgyári répatermesztésre. Ezzel a fürge di-kísélet magyarázatát be is fejeztem.

Vizsgáljuk tehát a németbolyi kísérletet részleteiben. Mint említettem, ott — 1942-ben — a répa normálisan bírt fejlődni. A németbolyi kísérletnél már sokkal nagyobb különbségek mutatkoznak és mivel Villax a sorrendi pontokat vette cikke táblázatának alapjául, könnyebb összehasonlítás kedvéért az I. sz. kimutatásnál a sorrendi pontokat is feltüntettem. A kimutatás szé-lén láthatjuk az összesített pontértékeket. A legkisebb számú pontösszeggel a legértékesebb répa-fajta szerepel, a legmagasabb számú répa-fajta termelési és nemzegtudományi szempontból egyaránt a leggyengébb.

A sorrendi pontok szerint 18 egységgel a „Sedlmayr C-242” vezet, a „Sárvári II.” 50 ponttal a legrosszabb, a többi répa-fajtát ezek közé sorolja. Ha az első és második oszlopot nézzük, úgy a „Sedlmayr C-242”, a „Maragis” és „Danu-

bia E” répamagok adták kat. holdankint a legnagyobb termést és legtöbb cukorhozamot. A leveles fejhozamban a „Maragis E” vezet és utána következnek a „Beta Y-19” és a leszármazottai.

Miután a cukorrépafej és levél sok gazdaságban a téli takarmányozás alapja (különösen ha répafejet és levelet megzúzva, megtépve kukorica-szárral keverve silózzák), ezért a cukorrépa nemesítésnél erre a nagyon fontos tényezőre gondolni kell. Igazán nem mindegy, hogy a gazda kat. holdankint 130 q vagy pedig 853 q leveles répafejet kap. Ügylátszik, hogy a természet is ebben az irányban segít a mi viszonyaink között, mert éppen az „E” répák és „Beta Y” répák nagy mennyiségű levelet fejlesztenek és ennek ellenére bírják a szárazságot. De nemzegtudományi szempontból sem megvetendő a 447 q-s takarmány-többlet termés. Ha ugyanis a gazda ilyen nagy répafej-mennyiségre biztosan számíthat, egyéb takarmányfélék természetét csökkentheti, tehát takarmány helyett természet más közfogyasz-tásra szolgáló fontos cikkeket.

I. 1942. évi cukorrépa fajtaösszehasonlító kísérlet Németbolyon.

Sorszám		Gyökértermés kat. holdankint		Cukortermés kat. holdankint		Cukorgyár fizet kat. holdankint 1 q répa = 523 P		Cukor gyár fizet 1 kg cukorért		Digestio		Levélzet és fej kat. holdankint		Össztermés gyökér, levélzet és fej kat. holdankint		Pontsorrend	
		q	rend	q	rend	P	rend	fillér	rend	%	rend	q	rend	q	rend		
1.	Sedlmayr Z. 242.	235.2	3	48.2	1	1230	3	25.6	3	20.48	3	105.9	5	341.1	4	22	1
2.	Danubia E.	243.9	1	47.2	2	1274	1	27.0	10	19.35	10	97.8	6	341.7	3	33	4
3.	Maragis E. (Magyar Rabbethge)	242.0	2	46.9	3	1265	2	27.0	9	19.38	9	130.0	1	372.0	1	27	2
4.	Sárvári János	216.0	5	45.3	4	1130	5	25.0	1	20.95	1	96.7	7	312.7	7	30	3
5.	Beta Y 19/b	216.0	6	44.1	5	1130	6	25.6	4	20.43	4	116.2	4	332.2	5	34	5
6.	Beta Y 19.	225.6	4	43.9	6	1178	4	26.9	8	19.45	8	121.0	2	346.6	2	34	6
7.	Sárvári ismeretlen I.	202.6	8	41.3	7	1060	8	25.7	5	20.38	5	93.3	8	295.9	8	49	8
8.	Beta Y 19/a.	203.3	7	41.2	8	1062	7	25.8	6	20.28	6	117.0	3	320.3	6	43	7
9.	Sárvári ismeretlen II.	195.3	9	38.7	9	1020	9	26.4	7	19.83	7	88.9	9	284.2	9	59	10
10.	Rabbethge Z. (Standard)	178.3	10	36.6	10	932	10	25.4	2	20.50	2	85.3	10	263.6	10	54	9
	Legjobb és legrosszabb közti különbség	65.6		11.6		342		2.0		1.60		44.7		108.4			

II. 1942. évi cukorrépa fajtaösszehasonlító kísérlet Fürgeden.

Sorszám	Szedés	Gyökértermés kat. holdankint		Cukortermés kat. holdankint		Cukorgyár fizet kat. holdankint 1 q répa = 523 P		Cukorgyár fizet 1 kg cukorért		Digestio		Levélzet és fej kat. holdankint		Össztermés gyökér, levélzet és fej kat. holdankint		Pontsorrend	Jegyzet
		q	rend	q	rend	P	rend	fillér	rend	%	rend	q	rend	q	rend		
1.	Danubia E.	I.	149.8		32.6		785		24.1		21.70		85.4		235.2		
		II.	167.4	1	33.6	1	877	1	26.1	1	20.05	2	100.2	4	267.6	1	I. szedés nov. 6.
2.	Sárvári ismeretlen II.	I.	146.0		30.3		765		25.2		20.75		79.4		225.4		II. szedés nov. 25.
		II.	162.0	2	30.1	2	848	2	28.2	5	18.55	4	72.9	8	234.9	6	
3.	Beta Y 19/a	I.	140.8		28.2		738		26.2		20.00		90.2		231.0		
		II.	163.3	3	29.7	3	855	3	28.8	9	18.20	8	97.0	3	260.3	2	
4.	Beta Y 19/b	I.	139.0		28.1		728		25.9		20.20		76.6		215.6		
		II.	155.9	5	29.4	4	816	5	27.7	7	18.90	7	77.5	6	233.4	7	
5.	Maragis E. (Magyar Rabbethge)	I.	134.0		27.5		702		25.5		20.55		73.7		207.7		
		II.	154.6	7	29.1	5	810	7	27.8	3	18.85	3	79.4	7	234.0	8	
6.	Rabbethge Z. (Standard)	I.	146.0		27.7		765		27.6		18.95		87.6		233.6		
		II.	156.6	4	28.6	6	820	4	28.6	10	18.30	10	92.8	5	249.4	3	
7.	Sárvári János	I.	125.0		26.8		655		24.4		21.45		57.6		182.6		
		II.	142.2	9	28.8	7	746	9	25.9	2	20.25	1	75.6	10	217.8	9	
8.	Sedlmayr Z. 242.	I.	148.2		29.2		776		26.6		19.70		87.8		236.0		
		II.	142.2	6	26.2	8	746	6	28.4	8	18.40	9	102.5	1	244.7	4	
9.	Beta Y 19.	I.	135.6		28.3		710		25.1		20.90		90.5		226.1		
		II.	147.8	8	27.2	9	774	8	28.4	6	18.40	5	97.7	2	245.5	5	
10.	Sárvári ismeretlen I.	I.	113.8		23.3		595		25.5		20.45		72.5		186.3		
		II.	139.6	10	26.3	10	731	10	27.8	4	18.80	6	69.6	9	209.2	10	
	Legjobb és legrosszabb közti különbség	I.	33.0		9.3		190		3.5		2.50		30.2		48.9		
		II.	27.8		7.3		146		2.5		1.95		26.9		58.4		

1943/ii. sz.
238. lap.

Ha a legjobb és a legrosszabb eredményeket az egyes oszlopokban összehasonlítjuk, úgy a különbség kat. holdankint:

gyökértermésben	65'06 q
cukortermésben	11'06 q
pénztöbbletben (amit a gazda kap)	342— P
leveles fejtermésben	44'07 q
a gyártól visszakapott száraz szelettöbbletben	314 q
melászbán	0'975 mázsa.

A cukorgyár 1 kg cukorért a legrosszabb cukortartalmú répában 2 fillérrel fizet többet, mint a legjobb cukortartalmúban, amint ezt a kimutatás 4. sz. oszlopa mutatja.

Nézzük csak most, hogy országos viszonylatban ezek a számok, pénzben kifejezve mit jelentenek. Az 1942. évben kb. 130.000 hold cukorrépa volt elvetve. Ha a 130.000 holdra vetítjük a fent elérhető többlettermésből származó többletértéket, akkor a következő számokat kapjuk.

A kimutatásban a digestio alapján van kiszámítva a holdankinti cukortermés és miután köz tudomású, hogy a digestióból kb. 3%-ot le kell vonni, hogy a fehérárut megkapjuk, a 116 helyett 985 q cukorterméstöbblet jelentkezik kat. holdankint.

Ez 130.000 kat. holdnál pénzben összesen 128.000.000 P-t tesz ki. A 128.000.000 P-ből az állam ezidőszerezt állami részesedés címén 71.000.000 P-t vesz igénybe, marad a cukorgyárnak 57.000.000 P. Ebből az 57 millióból kifizetnek a gyárak a gazdáknak holdankint 342 P-t, vagyis összesen 44.500.000 P-t, marad a gyárnak 12.500.000 P. Ezenkívül a gazdának többlet kat. holdankint:

levelesfejben 447 P (q-kint 1— P)	5.800.000— P
szeletben 47— P (q-kint 15— P)	6.100.000— P
melászbán 10— P (q-kint 10— P)	1.300.000— P
a melléktermékek többletét hozzáadva a cukortermés többletét kat. holdankint:	128 0'0.000.— P
a nemzetgazdasági haszon	141.200.000.— P

Nem vettem számításba sem a szelet-, sem a melász-többletet, amit a cukorgyár tart meg magának a még e felett mutatkozó többletből, melásznál 2%-ot és szeletnél 32%-ot.

Ezek a számok bizonyára érdekelni fogják a pénzügyminisztert, de az egész kormányzatot is. Remélhetőleg megtalálják a módját, hogy véget vessenek azoknak a visszásságoknak, amelyek ma a cukorrépaág-piacon és a cukorrépaág-nemesítés berkeiben fennállnak. Meg lehet ezt a kérdést oldani úgy, hogy az állam is, a gazdák is, a cukorgyárak is megtalálják a számításukat. Az említett példa és Villax dr. eredményei egyöntetűen arra mutatnak, hogy Magyarországon csak „E” répat szabad termeszteni, mert kedvező csapadékos időjárás mellett is, a cercospora ellenálló fajták majd mindenütt a legnagyobb cukortermést adják, márpedig a cukorrépat azért vetjük, hogy sok cukrot lehessen belőle előállítani.

Törvények és rendeletek.

Rovatvezető: Mutschenhacher Emil dr.

A vágómarha és vágóbivaly budapesti átvételi ára.
A 15.500. számú közellátásügyi miniszteri rendelet újonnan szabályozta a Magyar Állatértékesítő Szövetkezet (MÁESZ) által a termelő gazdaságok és az állatkereskedők által levágás céljára szállított és a szállítás ideje alatt teljesen koplaltatott vágómarhákért és vágóbivalyokért a Budapest ferencvárosi közvágóhídon történő átvételénél érkező súly szerint, élőkilogram-

monkint fizetendő átvételi árakat. A megállapított élősúlykilogrammonkinti árak a következők:

a) Vágómarha:

I. oszt. ökör	183 P
II. oszt. ökör	163 ..
III. oszt. ökör	142 ..
Csontozni való	122 ..
I. oszt. bika	178 ..
II. oszt. bika	157 ..
III. oszt. bika	137 ..
Csontozni való	117 ..
I. oszt. tehén	170 ..
II. oszt. tehén	153 ..
III. oszt. tehén	133 ..
Csontozni való	112 ..

b) Vágóbivaly:

I. és II. oszt. bivalyökör	141 P
III. oszt. bivalyökör	132 ..
Csontozni való	111 ..
I. és II. oszt. bivalybika	136 ..
III. oszt. bivalybika	126 ..
Csontozni való	106 ..
I. és II. oszt. bivalytehén	132 ..
III. oszt. bivalytehén	122 ..
Csontozni való	102 ..

A MÁESZ ezen az átvételi áron felül köteles a termelőnek, illetőleg a kereskedőnek megtéríteni a tényleges vasúti fuvarköltségeket, valamint a rendeltetési helyen felmerülő és a termelő vagy kereskedő által viselt igazolt egyéb hivatalos költségeket, végül pedig az alábbi apadó térítéseket:

Azoknál a vágómarha- és vágóbivalyszállítmányoknál, amelyek a rendeltetési helyre a feladástól számított 36 órán túl érkeznek, a MÁESZ az érkezési súly után a fentebbi átvételi árak alapján a következő súlyapadást köteles téríteni: 36-48 órán belül érkező szállítmányoknál 1%-ot, 48-60 órán belül érkező szállítmányoknál 2%-ot, 60-72 órán belül érkező szállítmányoknál 3%-ot, 72-84 órán belül érkező szállítmányoknál 4%-ot, 84-96 órán belül érkező szállítmányoknál 5%-ot, 96-120 órán belül érkező szállítmányoknál 6%-ot, 120 órán túl érkező szállítmányoknál pedig 7%-ot.

Ha a termelő gazdaság a vágómarhát vagy vágóbivalyot a feltétellel adja át a kereskedőnek, hogy a kereskedő a termelő gazdasággal a Budapest ferencvárosi közvágóhídon a MÁESZ-nak történő átadásakor mérlegelt súly és a budapesti minősítés alapján köteles elszámolni, a kereskedő tartozik a csontozni való marhára megállapított termelői árat nyomban az átvételkor kifizetni, míg a Budapesten mérlegelt súly szerint járó és a budapesti minősítésen alapuló esetleges többletet 3%-kal, kereskedői jutalék levonásával, a minősítés után a MÁESZ tartozik a termelő gazdaságnak kifizetni. Az új árak március 1-én léptek hatályba.

Mennyi védekező-szert igényelhetnek az idén a szőlőgazdák?

A földművelésügyi miniszter a hivatalos lap folyó hó 4-1 számában három rendeletet tett közzé a szőlőgazdasági célra szolgáló rézgálic, rézmészport és fetekegálic forgalmának szabályozásáról.

A 282.427. számú rendelet kimondja, hogy szőlőszedő részére a folyó gazdasági évben kat. holdankint 10 kg rézgálic szolgáltatható ki. Kipusztult szőlők után, valamint a közvetlenül termő (direkttermő) amerikai szőlővel beültetett terület után rézgálicot kiszolgáltani nem szabad. Kimondja továbbá a rendelet azt is, hogy folyó évi augusztus 15. után mezőgazdasági célra rézgálicot csak a földművelésügyi miniszter utalvány alapján szabad kiszolgáltani.

A 282.428. számú földművelésügyi miniszteri rendelet pedig a szőlőszedők részére kat. holdankint kiszolgáltatható rézmészport mennyiségét 4 kg-ra korlátozza, amelyről a folyó évi augusztus 15. és 31. közötti időben kell elszámolni. Kimondja továbbá a rendelet, hogy kipusztult szőlők után, valamint a közvetlenül termő amerikai szőlővel beültetett terület után rézmészport sem szabad kiszolgáltani.

A 282.513. számú földművelésügyi miniszteri rendelet pedig a szőlőszedők részére kiszolgáltatható feketegálic mennyiségét kat. holdankint 8 kg-ban szabja meg. Az egy kat. holdat el nem érő szőlőterület, vagy szőlőrészlet után a szőlőszedő részére a 8 kg-nak négyszögelenként számított arányos része szolgáltatható ki, míg a kipusztult szőlők és a közvetlenül termő

amerikai szőlővel beültetett terület után feketegálicot nem szabad kiutalni. A községi és hegyközségi előjárások kötelesek a nekik megküldött feketegálic utalványokat a szőlőszedők között haladéktalanul szétosztani. Kimondja a rendelet azt is, hogy a feketegálicot előállító gyárak kötelesek a tölték tovább eladás céljából feketegálicot vásárló kereskedőknek az eladott mennyiséget és arát feltüntető számlát adni, viszont a kereskedők az átvett mennyiségről elismervényt tartoznak kiállítani. Az előállító gyárak közvetlenül a földművelésügyi miniszternek, a közvetítő kereskedők pedig a telephelyük szerint illetékes községi előjárásnak tartoznak elszámolni augusztus 15. és 31. napja között az általuk forgalomba hozott feketegálicról, illetőleg arról, hogy utalványra kinek mennyit adtak el. Ezek az elszámolások legkésőbb szeptember 30-ig felterjesztendők a földművelésügyi miniszterhez.

A vagyonszállítási márciusi ára.

A pénzügyminiszter 82.007. számú rendeletével a mezőgazdasági ingatlanok vagyonszállítása fejében fizetendő bíza árat a földművelésügyi miniszterrel egyetemben, folyó évi március hónapra szóló érvénnyel, mértékszánkint 30 pengőben állapította meg.

A lenmagtermelési szerződéseket legkésőbb március 10-ig meg kell kötni.

Az olajosmagvakat értékesítő szövetkezet közölte, hogy a szerződéses alapon lenmagtermelésre vállalkozó gazdákkal a termelési szerződéseket február hó végéig túlyomó részben már megkötötték s akik a termelési szerződést február végéig a szövetkezetnek be nem küldték, azok legkésőbb március első felében megkapják a szükséges lenvetőmagot. Tekintettel arra, hogy a lenmagot feltétlenül el kell március hónapban vetni és számolni kell a fennálló szállítási nehézségekre, a szövetkezet tudatja, hogy akik még szerződést kívánnak kötni lenmag termelésére, azok folyó hó 10-ig, kivételesen indokolt esetben legkésőbb folyó hó 15-ig küldjék be az aláírt termelési szerződést a szövetkezetnek (Budapest, V. Vigadó-utca 2.), mert e határidő után beérkező szerződések alapján nincs módjában lenvetőmagot kiutalni. Lenmagtermelési szerződést lehet kötni a Futura vidéki bizonyművelet is, akik szintén kötelezve vannak a szerződéseket a szövetkezethez a jelzett hatánapig beküldeni.

Tűzifaszállítási igazolványok kivételes kiállítás díja.

A 152.000. számú földművelésügyi miniszteri rendelet folyó hó 1-től kezdve a tűzifaszállítási igazolvány kiállítás díját, amennyiben 20 tonnás rakodósúlyú kocsiha gyengébb felépítményű vonalakon legfeljebb csak 165 métermáza tűzifa rakható be, 36 pengőre mérsékelte.

Április 1-vel megszűnik a korpakiutalás.

A közellátásügyi miniszter tavaly augusztusban az 50 kat. holdon aluli gazdaságok, valamint a földnélküli állattartók korpakiutalásának lebonyolításával az alispánokat és a polgármestereket bízta meg és egyúttal megállapította azt a kiutalható korpamennyiséget, melynek keretében a juttatásokat eszközölhetik. A megállapított korpamennyiség felét multévi szeptember és október havában, második felét pedig november és december havában igényelhetik. Mivel az így kiutalható korpamennyiségnek egyrészt nem vették igénybe, a közellátásügyi miniszter körrendeletben értesítette az alispánokat és a polgármestereket, hogy azok a korpakiutalások, amelyekért az érdekeltek folyó évi január végéig nem jelentkeztek, hatályukat veszítették, s az ilyen korpakiutalásokról adott szállítási rendelkezéseket a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete köteles a malomtól azonnal bevonnai.

Tekintettel a gabona kiőrlési százalékának felemelésére, a folyó gazdasági évben igen nagy a korpakiutalás, úgyhogy a honvédségi szükségleteken felül alig áll korpakészlet rendelkezésre. Ebből a csekély készletből az 50 holdon aluli, valamint a földnélküli állattartók március 31-ig csak egészen kis mennyiségű korpát kaphatnak, április 1-től kezdve pedig sertések részére teljesen megszűnik a korpakiutalás, s csupán a Budapestre tejet szállító teheneszetek fognak a Tejtermelői Országos Szövetsége útján korlátozott mértékű korpakiutalásban részesülni.

A BIODIT adagolása:

Kocának, süldőknek, hizósértéseknek ..	napi 1 deka
Borjúknak, csikóknak, bárányoknak ..	" 1 "
Tejelőteheneknek és lovaknak ..	" 2 "
Baromfiaknak, házi-nyulaknak ..	" 1/2 "

Garantáltan 150.000 nemzetközi egység D-vitamint tartalmaz.

SIKERT, PENZTJELENT

A BIODIT

D-VITAMIN TAKARMÁNY KIEGÉSZÍTŐ ETETÉSE

BIZTOS HATÁSÚ OLCSÓ

A BIODIT ára:

Métermázas tételeknek . kg-ja	2— P
10—100 kg vételénél ..	2-20 "
1—10 kg vételénél ..	2-50 "
+ csomagolás önköltségi áron	
+ 20% fázisadó	

Azonnal szállítható minden fennakadás nélkül.

Beszerezhető:

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
Budapest, V. ker., Alkotmány-u. 29
és vidéki kirendeltségeinél.

A hulladékgyűjtés.

A levele-szövetkezetek közé kívánják venni a hulladékgyűjtés országos gyűjtését, mégpedig oly módon, hogy községeinket gyűjtőnapot rendeznek és az egyes községekben elért eredmények a levele-szövetkezetek központjának jelentendők be, amely aztán a legnagyobb eredményt elért levele-szövetkezetet legalább 3000 pengős díjjal jutalmazza s ezenkívül a sorban következő számszerű eredményekért második, harmadik és tíz vigasztdíjat is fog kiosztani. A gyűjtést oly módon kell lebonyolítani, hogy az egész verseny augusztus 1-re lezárható legyen. A hulladékgyűjtésért a gyűjtést végző levéltek kg-kint 40 fillért fognak fizetni.

Szilóépítési segély kisebb gazdák részére.

A földművelésügyi miniszter az idén is támogatni kívánja a szilóépítést köbméterenkint 5-- pengő segély engedélyezésével, valamint az építéshez szükséges cement vagy kavicsbeton biztosításával. Szilóépítésre jelentkezhet minden 300 kat. holdon aluli, sőt kivételes esetekben 1000 kat. holdig ezenfelüli gazda, akinek még nincs a gazdaságában szilója. A kérelmeket a gazdasági kamarák vagy a vármegyei gazdasági felügyelők útján kell a földművelésügyi minisztériumhoz előterjeszteni.

A kegyúri terhek rendezésének elősegítése.

Az 1110. M. E. számú kormányrendelet felhatalmazza a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy a kegyúri terheknek a földbirtokpolitikai jogszabályok végrehajtásával kapcsolatban szükségessé váló rendezése végett a tárgyalások és egyezségkötések előmozdítása céljából miniszteri biztost rendeljen ki. A miniszteri biztosa feladata a tényállás tisztázása, a tárgyalásokban való részvétel, az egyezségkötés előmozdítása és egyezség esetében az egyházi hatóság részéről szükséges, valamint a főkegyúri jog szempontjából esetleg szükséges jóváhagyás megszerzése. A földművelésügyi miniszter és a földbirtokpolitikai jogszabályok végrehajtása során eljáró egyéb hatóságok mindazokban az esetekben, amelyekben a földbirtokpolitikai intézkedések — ideértve az ingatlan eldaraboláshoz szükséges intézkedéseket is — kegyúri jogot érintenek, a miniszteri biztost kellő időben értesíti oly célból, hogy a miniszteri biztos az eljárásban résztvehessen. Ez a rendelet február 26-án lépett hatályba, rendelkezései azonban nem érintik a kegyúri jog és a főkegyúri jog tekintetében fennálló egyházi és állami jogszabályokat.

A dunai hajósok utazásának szabályozása.

A 88.000. számú, folyó hó 6-án hatálybalépett belügyminiszteri rendelet életbe lépteti a dunai hajósok utazásának egységes szabályozásáról Bécsben multévi szeptember 27-én létrejött egyezmény rendelkezéseit, s azok végrehajtása céljából meghatározza a dunai hajós fogalmát, elrendeli a dunai hajósigazolványok minden dunai hajós részére való kiszolgáltatását a révhatóságok részéről, előírja a dunai hajósok központi nyilvántartását, személyzeti lajstromok és hajókimutatások felállítását, bevezeti az utazási megbízást, mely szolgálati utakon az országhatáron túl is személyazonossági igazolásul szolgál és előírja a különféle úrlapok szövegét.

A motorkőgyártás újabb korlátozása.

Az üzemanyaggal való gazdálkodás érdekében a közlekedésügyi kormányzat kénytelen volt a motorkőgyártást újból korlátozni. A hivatalos lap február 26-án közölte a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a motorkő kiszolgáltatásának újabb szabályozásáról szóló 26.428. számú rendeletét. A rendelet értelmében az ez év március és április hónapjára érvényes motorkő-jegyek közül a magánhasználatú személygépjárművek, motorkerékpárok és tehergépjárművek számára rendszeresített I. Sz., II. Sz. és III. Sz., I. M., II. M., illetve I. T., II. T., III. T. és IV. T. jelzésű jegyekre a jegyeken feltüntetett mennyiség fele szolgáltatható ki.

A rendelet részletesen szabályozza a motorkő kiszolgáltatásának módját és szigorú büntetést helyez ki látásba a rendelet megszegőinek.

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter nyomatékosan felhívja az érdekelteket, hogy a csökkentett motorkőmennyiségnek a régi mennyiségre való kiegészítését ne kérjék, mert az ilyen kérvényeket a minisztériumnak nem is áll módjában tárgyalnia.

A szinezüst és az ötvözetekből készült félgyártmányok bejelentési kötelezettsége.

A hivatalos lapban február 28-án közzétett 12.300. számú ipariügyi miniszteri rendelet kimondta, hogy mindennemű szinezüst, szinezüstitől vagy annak ötvözetéből készült félgyártmány, valamint ezüst-hulladék, továbbá forgalomban nem lévő bel- és külföldi ezüst-érme — kivéve az éremtani gyűjtemények anyagát — s végül az úgynevezett törtezüst, amennyiben valamely természetes vagy jogi személynek a felsorolt anyagok valamelyikéből legalább 1 kg súlyú készlete van, kilogrammban kifejezve az ipari anyaghivatálnak bejelentendő az ezüst finomságának megjelölésével. A bejelentésre kötelezetteknek ezüstkészletükről rendszeres kimutatást kell vezetniük. A kész ezüsttárgyakra a bejelentési kötelezettség nem terjed ki. A bejelentés alá eső ezüstféléseket csak az anyaghivatalt által megállapított célra szabad felhasználni vagy kiszolgáltatni.

Háztartások sertésvágása.

Háztartási szükségletre saját hizlalású sertésből a háztartáshoz tartozó minden négy személy után egy sertés vágására adható engedély. Ha azonban a háztartáshoz tartozók száma nem osztható maradék nélkül négyvel, úgy a fennmaradó személyek részére egy további sertés vágására lehet engedélyt adni. Vi-

szont, ha valamely háztartáshoz négy személynél kevesebb tartozik, egy sertés vágására akkor is adható engedély. A bennszoros háztartási és gazdasági alkalmazottak beleszámítanak a családtagok létszámba. A saját hizlalású sertést vágó háztartások a sertés vágástól számítandó egy esztendőig ellátottaknak tekintendők, s ahol a zsirjegyek be vannak vezetve, ott mint ellátottak kötelesek zsirjegyeiket beszovaltatni. Ezenkívül, aki sertést magánfogyasztásra vág le, köteles az 1941. évi 8040. M. E. számú kormányrendelet értelmében az első sertés után 3 kg, minden további sertés után pedig 6-6 kg közfogyasztásra alkalmas, gondosan kezelt, idegen anyagoktól mentes, olvasztott sertészsírt a vágástól számított nyolc nap alatt a kijelölt helybeli szövetkezetnek vagy kisiparosnak az árellenőrzés országos kormánybiztosa által megállapított áron beszovaltatni.

A hétfői lapok oldalterjedelmének korlátozása.

Az 1970. M. E. számú kormányrendelet március hó 1-től kezdve a Budapesten hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapok egy-egy számának oldalterjedelmét hatra korlátozta, eladási árukat pedig példányonként 16 fillérben szabta meg.

Lemondás a biztosítási ajánlat teljes másolatának követeléséről.

Mint annakidején megírtuk, a multévi október 30-i 6240. M. E. számú kormányrendelet kötelezővé tette, hogy a biztosítási szerződés megkötése alkalmával a biztosítási ügynök köteles a szerződő félnek felzáróítás nélkül is átadni a biztosítási ajánlat teljes másolatát. A most kiadott 1080. M. E. számú kormányrendelet ezt a rendelkezést azzal egészíti ki, hogy folyó évi február 1-től kezdődő hatállyal megadja a módot a biztosítási szerződést kötő félnek arra, hogy külön kiállított írásbeli nyilatkozattal lemondjon a biztosítási ajánlat teljes másolatáról, amely esetben az ügynök köteles a szerződő félnek ezt a nyilatkozatát az ajánlattal együtt a biztosító vállalatához juttatni.

Ápriltól csak új anyagkitalás alapján kezdhető magánépítkezés.

Magánépítkezések terén eddig az volt a gyakorlat, hogy amennyiben az építendő az 1942. évi korlátozó rendelkezések megjelenése előtt szerzte be az építési anyagokat az anyaghivataltól minden további nélkül megkapta az építkezés megindításához szükséges engedélyt.

Ez a gyakorlat folyó év április 1-től újabb korlátozások következtében megszűnik, az építkezéshez csak abban az esetben adnak engedélyt, ha az építési anyagot is az anyaghivataltól beszovaltották. Az új anyagkitalás alapján kezdhető építkezéseket már megkezdtek, azt befejezhetik, akik azonban még nem kezdték meg: kötelesek a birtokukban lévő építési anyagokat az anyaghivatálnak megvétele följáránlan.

Két korlátozó rendelet.

A Budapesti Közlöny folyó hó 2-án két rendeletet közölt. Az egyik 13.000. számú ipariügyi miniszteri rendelet szerint április 1-je után fedél- és szigetelő-lemez előállításával forgalombahozatal céljából csak az foglalkozhatik, aki erre az ipariügyi minisztertől engedélyt kap. Az iparijogszabályok március 12-ig kérvényezhetik az új engedélyt.

A másik 11.500. számú ipariügyi miniszteri rendelet a külföldön előállított gépjárműalkatrészek forgalmát és felhasználását szabályozza. Az új gépjárműalkatrészek, felszerelési tárgyak, vagy szerszámok forgalombahozatalával foglalkoznak, a rendeletben felsorolt, külföldön előállított új alkatrészekről kötelesek bejelentést tenni a honvédelmi miniszterhez.

A tábori postaesomagforgalom ideiglenes szüneteltetése.

A magyar királyi honvéd vezérkar főnökének rendelkezése folytán a postahivatalok a hadművelési területre szóló tábori postaesomagokat további intézkedésig nem vesznek fel.

A hadművelési területre levélpostai küldemények (levelek, levelezőlapok) továbbra is küldhetők.

Árukijárási tilalom.

A multévi 7680. M. E. számú kormányrendelet, mint ismeretes, előzetes engedélyhez kötötte a külföldre szóló árukijárási tilalom, amely engedélyt a Külkereskedelmi Hivataltól kell kérni. A rendelet a hivatalos lap multévi december 29-i számában jelent meg s azt folyó évi január havában lapunkban is ismertettük.

Az üdülő- és nyaralóközönség élelmiszerellátása.

A hivatalos lap folyó hó 4-én a közellátási miniszter 102.400. számú rendeletét közölte a gyógyulást kereső, üdülő- és nyaralóközönség élelmiszerellátásának szabályozásáról.

A rendelet szerint az, aki állandó lakóhelyéről gyógyulás, üdülés vagy nyaralás céljából három napot meghaladó időtartamra eltávozik, üdülése helyén a jegy ellenében kiszolgáltatásra kerülő élelmiszereket csak az üdülők részére rendszeresített közellátási igazolvány alapján szerzetheti be. Az igazolványt az állandó lakóhely szerinti illetékes községi előjáróság vagy a polgármester adja ki. Az igazolványon az érkezés és eltávozás napját az üdülő helyén illetékes községi előjáróság vagy a polgármester tünteti fel és a megérkezés feltüntetésével egyidejűleg az állandó lakóhely hatósága által kiadott élelmiszerjegyek fejrevátát s ezeknek az üdülés tartama alatt esedékes szelvényeit felülbélyegezi. A felülbélyegzett jegyekre az élelmiszerek az üdülés helyén fennálló szabályokkal megállapított mennyiségben szolgáltathatók ki. Az

üdülő személy a közellátási igazolvány alapján olyan élelmiszerjegyekre esedékes élelmiszerek kiadását is kérheti, amelyek állandó lakóhelyén jegy nélkül szerzethetők be, viszont az üdülőhelyen csak jegy ellenében.

Ha az üdülő személy a cukorjegyeknek az esedékes szelvényeit állandó lakóhelyén kívánja beváltani, közellátási igazolványban megjelölt időtartamra, legfeljebb azonban hat hétre, a cukor egyszerre is kiszolgáltatható. Ilyen esetben a cukor szállításánál a közellátási igazolvány szolgál szállítási igazolvánnyal. A rendelet hatályának tartama alatt bárhol kiadott kenyérváltójegyre az ország egész területén lehet sütőüzemekben és egyéb kenyérfőző üzemekben kenyéret vásárolni. Mindazon a gyógyhelyen és nyaralóhelyen, ahol az 1941. évben legalább 200 személy tartózkodott üdülés céljából, a törvényhatóság első tisztviselője köteles elrendelni a sertészsírnak hatósági jegy ellenében való kiszolgáltatását. A rendelet 1943 június 1. napján lép hatályba és 1943 szeptember 30-ig marad érvényben.

Munkásszázadokat igényelhetnek a hegyközségi tanácsok.

A vármegyei hegyközségi tanácsai között az érdekeltekkel, hogy a szőlő- és gyümölcsös munkálatok érdekében, a hegyközségi tanácsok útján, honvédelmi munkásszázadokat lehet igényelni. Szükség esetén igényelhetők századnál kisebb egységek is.

Igényelhetnek munkásszázadot egyes községek, egyes gazdák, vagy több gazda együttesen is, feltéve, ha a munkahelyek egymástól való távolsága ezt lehetővé teszi. Habár egyes munkaadók egy századnál kisebb egységet is igényelhetnek, mégis egy hegyközségi tanács területére összesen egy teljes századot lehet igényelni, ennél kevesebbet nem.

A X. Közigazgatási Továbbképző Tanfolyam ünnepélyes megnyitása.

Március 1-én, hétfőn délelőtt ünnepélyes külsőségek között nyílt meg a X. Közigazgatási Továbbképző Tanfolyam a belügyminisztérium dísztermében. A közigazgatási tanfolyamok sorozatában az ezévi tanfolyamnak gazdaszempontból különös jelentőséget ad az a körülmény, hogy a tanfolyam tárgya a földművelésügyi igazgatás és így a tanfolyam kiváló előadói, valamint tárgyköre révén egyaránt a gazdaközönség érdeklődésének előterében áll. Ezen a helyen beszámolunk a tanfolyam ünnepélyes megnyitásáról, a megnyitáson elhangzott előadásokról, lapunk élén pedig közöljük Somssich László gróf m. kir. titkos tanácsosnak, az OMGE elnökének a tanfolyamnak a szabad társuláson alapuló érdekképviseletekről tartott előadását. A tanfolyam többi előadásával lapunk legközelebbi számában foglalkozunk.

Az ünnepélyes megnyitáson megjelentek a kormány tagjai nagy számban, a magyar politikai, katonai és közigazgatási élet élcsésségei és számos agrár kiválóságok. A tanfolyamot Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket és bejelentette, hogy a megjelenésben akadályozott Kállay Miklós miniszterelnök megnyitó beszédét Mártonffy Károly miniszteri tanácsos olvassa fel.

Kállay Miklós miniszterelnök megnyitójában üdvözölte a megjelenteket, a tanfolyam résztvevőit és az egész magyar közigazgatás tisztviselőit. Méltatta a tanfolyamok jelentőségét és kidomborította a közigazgatás szerepét az állam életében. Az önálló állami létnek, az alkotmányos és törvényes formák közt folyó életnek a közigazgatás és különösen a jó közigazgatás az alapja. Ez a feltétele annak is, hogy az egyes állampolgárok a maguk életét élhessék és munkájukat zavartalanul fejthessék ki a társadalomban. Az eljövendő Magyarország két legnagyobb problémája lesz a szociális haladás ügye és a nemzetiségi kérdés, amelyek helyes megoldásának lehetezőnyebb tényezője a jó közigazgatás. Résztelven kifejtette a miniszterelnök a közigazgatás két ügykörében szem előtt tartandó szempontokat, majd a földművelésügyi igazgatás jelentőségét méltatta, felhívta a figyelmet arra, hogy annak, aki ezen a területen dolgozik, a magyar föld ügyeit csak áldozatos lélekkel lehet és szabad szolgálni.

A miniszterelnök nagy tetszéssel kísért megnyitó beszédének felolvasása után Barffy Dániel báró földművelésügyi miniszter „Földművelésügyünk nemzeti életünk és nemzetgazdaságunk szolgálatában” címen tartott előadást. A nép és a föld viszonyát vizsgálva megállapította, hogy azoknak a nemzeteknek az életből, amelyek nem támaszkodnak a földre és a kiegyensúlyozott földműves társadalomra, hiányzik a szilárd alap. A nemzet egész szervezete a földművelés révén kapaszkodik a hazai földre, tehát különös gondot kell fordítanunk arra, hogy földművelésügyünk a nemzetgazdaság egészébe harmonikusan illeszkedjék bele. Egyik főfeladatunk az, hogy a mezőgazdasági termelés mennyiségét és minőségét emeljük, ami által nemcsak a nemzeti jövedelem gyarapodik, hanem fokozódik a mezőgazdaság részeseése is a nemzeti jövedelemben.

1943/II. m.
238. lap.

A Gazdaságkutató Intézet számítása szerint a trianoni országban a mezőgazdaság részesedése a termelés értékeiből csak 31% volt. A legújabb években ez az arány már javult és az 1941-42. évi nemzeti összjövedelem 10-5 milliárd pengőjéből a mezőgazdaság már 4-3 milliárdnyi értéket szolgáltatott, ami 41%-nak felel meg.

Arra is gondot kell fordítani, hogy a mezőgazdaság és az erdészet ne csak nagytömegű nyersanyagot bocsásson a belső piac s a külföld rendelkezésére, hanem megtörténjen e termények s termékek feldolgozása is. Az igazi mezőgazdasági ipar a mezőgazdaság körében él. Nem csupán nyersanyagát kapja onnan lehetőleg kevés szállítási költséggel, hanem értékes melléktermékeit visszadja környezetének, az állattartó iparosok, ipari vállalatok, kereskedők és értelmiségi foglalkozások társadalmi rétegeinek fejlődését és agrártársadalom is kívánja, mert ezzel a nemzeti munka és nemzeti termelés szolgálatában álló lakosság széles rétegei a haladás útjára léphetnek.

Bánffy Dániel báró a földművelés jelentőségét méltatva, hangsúlyozta, hogy állami pénzügyeinknek, hitelügyünknek, vám- és kereskedelempolitikánknak is elsősorban a földművelésügy az alapja. Egyházaik áldásos működését ingatlanok mozdítják elő, iskolaügyünkben és tudománypolitikánkban a földművelés egyre nagyobb szerephez jut, jogrendszerünk fejlesztésében folyton jelentősebb részt kér. Honvédelmünk legbiztosabb támasza a legtöbb katonát adó földművelés és ez biztosítja a belső front védelmét, a közellátást is.

Ezután a földművelésügyi miniszter utalt arra, hogy mezőgazdaságunk hivatása teljesítésében mindenkor elől jár. A jelenlegi rendkívüli viszonyok között is alkalmazkodni a nemzetgazdaság szükségleteihez, amit bizonyítanak a termelés átállítása és fokozása terén elért eredmények. Csak aki közelről látja, milyen áldozatos erőfeszítés árán sikerül a gazdasági társadalomnak egy-egy új kultúrnövény vagy állatfajta meghonosításával gazdagítani a magyar életet, az tudja kellőképpen méltányolni a Tessedik Sámuelek, Bezerédj Pálok, a nagy magyar növénynevelők, állattenyésztők, az agrárkutatók és ültetők munkáját. Tevékenységük aránylag rövid idő alatt teljesen kicsérlette a magyar föld növénytermelését és nevesített kultúrnövényekkel népesítette be a Széchenyi által hangoztatott Nagy Magyar Parlagot.

Földművelésügyünk azonban a nemzeti életben és nemzetgazdaságunkon belül csak az összes nemzeti erő közreműködésével boldogulhat. E nemzeti erő közlő helyen kell megemléstünk a jó közigazgatást, aminek a tíz évre terjedő nagyszabású mezőgazdaságfejlesztő program végrehajtása során is fontos feladata lesz. A háború győztes befejezése után újult erővel kell folytatni nemzeti életünkön belül földművelésügyünk minden ágának további fellendítését. Szaporítanunk kell a munkálatokat a termelésben a belterjesség növelésével, sok munkáskezet foglalkoztató termelési ágak támogatásával, még több életképes kiegészítő, cial megalapozásával. Gondoskodnunk kell a termelőmunka fokozottabb megszervezéséről, a munkanélküliek foglalkoztatásáról és a munkaképtelenek, válságba jutottak, általában a gyengék szociális védelmének további kiépítéséről. Továbbra is támogatnunk kell a sokgyermekes családokat és terjesztünk kell a szaktudást a nép széles rétegeiben.

Mindebben az építőmunkában nem szabad elfeledni a gazdasági társadalommal való szoros együttműködést. Sok olyan feladat van, amelyet pusztán hivatalnokl szervezettel nem lehet megoldani. Meg kell teremteni az irányító és az irányított között a közvetlen kapcsolatot, a bizalomteljes légkört, amelyre az eredményes együttműködésnél olyan nagy szükség van. Végül Bánffy Dániel báró földművelésügyi miniszter azt a meggyőződését juttatta kifejezésre, hogy ebben a munkában a gazdasági társadalom és az egész nemzet méltán számíthat az új szemléletű közigazgatási szakemberekre.

Bánffy Dániel báró földművelésügyi miniszter nagy tetszéssel kísért előadása után Szász Lajos dr. közellátásügyi miniszter tartotta meg előadását a földművelésről és a közellátásról. Kifejtette, hogy miért van szükség közigazgatásra a gazdasági életben. A gazdasági élet közigazgatásának célja az, hogy a közérdeket érvényesítse a gazdasági élet különböző ágazataiban. A közigazgatás közérdekből irányított és szabályozólag nyúl be az egyes gazdasági ágazatok életébe és ezáltal nemcsak azok egészséges, egyenletes és arányos fejlődését teszi lehetővé, de biztosítja a gazdasági élet összhangját is. A gazdasági élet különböző ágazatai között nem szabad érdekellentéteket támasztani, s ha ilyenek jelentkeznének, azokat ki kell küszöbölni. A földművelésügyi és közellátásügyi közigazgatás munkája a legszorosabb viszonyíték arra, hogy hogyan lehet megoldani a termelés, a forgalom és fogyasztás között felmerülő érdekellentéteket. A felületen szemlélő úgy látja, mintha két ellentétes gazdasági

érdek, a mezőgazdasági termelők és a fogyasztók egymással ellentétes érdeke ütköznek egymással. Első pillanatban úgy látszik, mintha a földművelésügyi közigazgatás a mezőgazdasági termelők, a közellátásügyi közigazgatás pedig a fogyasztók egyoldalú érdekeinek képviselője volna. A közigazgatás sohasem képviselhet egyoldalú érdekeket. Erre nem a közigazgatás, hanem az érdekképviseleti szervek hivatottak. Ez utóbbiakkal ellentétben mind a földművelésügyi, mind a közellátásügyi közigazgatás egy, azonos érdeket szolgál, a közérdeket szolgálja a gazdasági élet két ágazatában, hogy a mezőgazdasági termelés és a fogyasztás összhangját biztosítva, mindkét gazdasági ágazat jogos igényeinek jobb kielégítését tegye lehetővé. A földművelésügyi és a közellátásügyi közigazgatás között a legszorosabb kapcsolat van. A közellátásügyi közigazgatás elsősorban kötelessége és érdeke az, hogy állandóan figyelemmel legyen arra, miszerint a közellátás irányában tett intézkedések a mezőgazdasági termelésre zavaróan ne hassanak, hanem ellenkezőleg a termelés zavartalanását és fokozásának lehetőségét biztosítsák. Viszont a földművelésügyi közigazgatásnak is arra kell törekednie, hogy a mezőgazdaság olyan minőségben és olyan mennyiségben termelje azokat a termékeket, amelyekre az országnak szüksége van.

A miniszter ezután áttekintést adott egyes európai államok közellátási intézkedéseiről. Ismertetette mindazokat a módokat, amelyek alapján a terménybeszolgáltatás lebonyolódik az egyes országokban. Majd rátért az új termelési és beszállítási rend ismertetésére és hangsúlyozta, hogy az új rend mellett a mezőgazdaságfejlesztési törvény rendelkezései is biztosítják a termelés fokozását.

A miniszter végül rámutatott arra, hogy a mai háborús világban a hadsereg mellett döntő jelentősége van a gazdasági életnek és a közigazgatásnak is és reméli, hogy a magyar közigazgatás sikeresen vívja meg a belső front harcát.

Szász Lajos közellátásügyi miniszter nagy tapsal fogadott előadása után vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter szólt fel és mint a magyar közigazgatás felelős vezetője, biztosította a minisztert arról, hogy a magyar közigazgatás egész szerve — bár rendkívüli nehézségekkel kell megküzdenie — szívvel-lellekkel iparkodik fog a közellátás rendjét a maga hatáskörében biztosítani. A belügyminiszter végül megköszönte a megjelentek szíves érdeklődését, megköszönte az előadónak rendkívül értékes fejtegetéseit és buzdító szavakat intézett a tanfolyam hallgatóihoz. A megnyitó ünnepség a belügyminiszter szavaival véget is ért.

Beszámoló a magyar mezőgazdasági szociálpolitika helyzetéről.

Perneczky Béla dr. min. osztálytanácsos előadása az Agrárszociális Problémák Nemzetközi Hivatala magyar nemzeti bizottságának 1943 február 12-én tartott alakuló gyűlésén.

I. A századfordulón a szociálpolitikát olajsepphez hasonlították, amelynek feladata a társadalmi gepezet surlódását enyhíteni. A közösségi eszme korszerű megvilágításában a szociálpolitika a nép széles rétegeinek erkölcsi, egészségi és anyagi gondozása azzal a céllal, hogy a nemzet minél erősebbé és a nemzetközi versenyben minél küzdőképesebbé váljék.

A magyar mezőgazdasági szociálpolitika tekintélyes multra nézhet vissza, széleskörű kibontakozása azonban — mint a legtöbb külföldi államban is — a közösségi gondolat meggyökeresedésével veszi kezdetét. Az első világháborút megelőző időszakban csupán egy áttekintő pillantást vetve megállapíthatjuk, hogy 1914-ig megvalósult a mezőgazdasági munkavállalók különböző csoportjainak úgynevezett törvényes munkásvédelme. Ez kiterjedt a munkás erkölcsi javaira, testi épségére és egészségére, valamint magában foglalta az úgynevezett alaki bérvédelmet. Az alaki bérvédelmet egyébként megszemenően fejleszti az 1933. évi V. törvények. Az újabb magyar mezőgazdasági szociálpolitika fő irányai: a munkabérmegállapítás; a munkügyi felügyelet; a munkáhozjuttatás; a társadalombiztosítás kiépítése; a széleskörű munkaházépítés.

II. A legkisebb munkabérek megállapítása. A legkisebb gazdasági munkabérek megállapításáról szóló 1940. XV. t. c. I. §-a szerint a gazdasági munkavállalók részére a munka értékének, a megélhetési és gazdasági viszonyoknak (különösen a termelési költségeknek és az értékesítési lehetőségeknek) megfelelő munkabérbiztosítását végett legkisebb munkabérek megállapításának

van helye. E rendelkezés alapján mindennemű munkabér legkisebb mértéke megállapítható, kivéve a gazdasági munkabérbiztosítást. A munkabérmegállapítás a munkaadók és munkavállalók egyenlő képviselőivel alakult vármegyei (városi) bizottságoknak a feladata. Az Országos Gazdasági Munkabérmegállapító Bizottság a földművelésügyi miniszter jóváhagyásával a földművelésügyi miniszter jóváhagyásával kötelező irányelveket bocsáthat ki, amelyek a vármegyei (városi) bizottságokat kötik. A munkavállaló a legkisebb munkabérről vonatkozó jogáról nem mondhat le. Ha kevesebbet kapott kézhez, a különbözetet egy rövidebb elévülési időn belül, utólag is követelheti. A legkisebb munkabér kifizetését kihágási büntetés is biztosítja. A gazdasági felügyelőség ellenőrzi, hogy a munkaadók a munkavállalónak a legkisebb munkabéreket valóban megfizetik-e?

Megjegyzendő, hogy a háborús viszonyok következtében szükségessé vált nemcsak a legkisebb, hanem a legnagyobb gazdasági munkabérek megállapítása is. Eppen ezért az 1520/1941. M. E. számú rendelet a munkabérmegállapító bizottságokat a maximálásra is felhatalmazza, sőt a mezőgazdasági munkabérek legújabb rendezése alkalmával — egy országosan kijelölt színvonal korlátai között — a maximális munkabérek megállapítását is kötelezővé tették.

A gazdasági munkabérbiztosítást. A gazdasági munkabérbiztosítást a vármegyei gazdasági felügyelőséghez tartozik. A földművelésügyi miniszter azonban e feladatok ellátása végett minden felügyelőséghez munkabérbiztosítást ismertetett. A munkabérbiztosítást a munkabérbiztosítók vezetik, hogy a beosztott munkabérbiztosítók önállóságát igyekezzenek kifejleszteni s ezáltal biztosítsák a munkabérbiztosítók teljesítésének kellő gyorsaságát. A 123.456/1940. F. M. számú rendelet részletesen felsorolja a munkabérbiztosítók feladatokat. Említést érdemel: a gazdasági munkabérbiztosítók jogszabályok végrehajtásának és a gazdasági munkavállalók munkabérbiztosítójának ellenőrzése; a közép- és felsőfokú gazdasági munkabérbiztosítók tennivalóinak ellátása; a termelés zavartalanításának a munkabérbiztosítók szempontjából elősegítése; a munkabérbiztosítók bizottság előadó és ügyviteli tennivalóinak ellátása; a gazdasági munkavállalók érdekvédelmének gondozása.

A hatósági gazdasági munkabérbiztosítás. A hatósági gazdasági munkabérbiztosítás intézménye ugyan már több mint 40 évre tekint vissza, de jelentősebb működést csak akkor kezdett kifejteni, amikor a vármegyei bizottságok, azaz a vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőség a beosztott munkabérbiztosítók személyében a munkabérbiztosítással kapcsolatos tennivalók elvégzésére munkabérbiztosítót kapott. Miután a hatósági gazdasági munkabérbiztosítás alsófokú szervei a munkavállaló túlhalmozott községek és városok, a biztosítók vidéki feladatainak súlya nagymértékben a gazdasági felügyelőségre nehezedik. Ezeket a feladatokat maga a felügyelőség is csak attól fogva láthatta el a kívánatos mértékben, amikor külön munkabérbiztosítók előadóját megkapta. A munkabérbiztosítók a hatósági gazdasági munkabérbiztosítás intézményébe való beállítását követően a 200.600/1941. F. M. számú rendelet a megerősített munkabérbiztosítók szervezetét korszerűen újra szabályozta. Ez alkalmával az Országos Gazdasági Munkabérbiztosítók Irodát is M. Kir. Országos Gazdasági Munkabérbiztosítók Hivatallá szervezték át és e hivatal számára is gondoskodtak megfelelő személyzetről. Az eképpen elindított fejlődés ütemére jellemző, hogy az új munkabérbiztosítók rendszer mellett a munkabérbiztosítók hivatalok már 1940-ben közel 100 ezer munkást közvetítettek. 1941-ben pedig a közvetítések száma 164.000-re rúgott, ami 62%-os növekedésnek felel meg.

A mezőgazdasági társadalombiztosítás. A gazdasági munkavállalók kötelező biztosításának legrégebbi ágazata a balesetbiztosítás. Az 1900. XVI. t. c. és az ezt kiegészítő jogszabályok szerint a kötelező balesetbiztosítás kiterjed a gazdasági eseményekre, a jogilag gazdasági eseménynek minősülő szegődményes iparosokra és idénymunkásokra és a gazdasági gépmunkásokra.

A balesetet szenvedett biztosítottak igénye van orvosi gyógykezelésre, gyógyszerre, gyógyászati segédeszközökre, kórházi ápolásra, táppénzre. Keresőképességének legalább 25%-os maradvány esetén baleseti rokkantsági járadékot (ha magatehetetlenné vált, ezenfelül tehetetlenség pótlékot) kap. Halálos kimenetelű baleset esetén pedig hátramaradt családját méltányos összegű haláleseti segély, bizonyos esetekben emelkedő özvegyi vagy árvajáradék illeti meg. Az özvegyi járadék, a gyermekek száma szerint, nevelési segéllyel emelkedik.

A felsorolt szolgáltatásokra való igényjogsultság szempontjából a balesettel egy tekintet alá esik az ú. n. baleseti következményes betegség és a foglalkozási betegség.

A balesetbiztosítási díjat teljes egészében a munkaadó, illetőleg a gazdasági gép tulajdonosa köteles viselni; azt a biztosított munkavállalóra áthárítani tilos.

Az 1938. XII. törvények alapján a biztosítás kötelezettség — bizonyos kivételekkel — azokra a férfi gazdasági munkavállalókra vonatkozik, akik 18. életévüket betöltötték, s öregségi járadékot még nem élveznek. A biztosítás szolgáltatásai: öregségi járadék és haláleseti segély. A szolgáltatások előfeltételei: 15 évi várakozási idő eltöltése és a 65. életév elérése. A várakozási időbe csak azok a naptári évek számítanak, amelyekben a biztosított után biztosítási kötelezettség alapján legalább 15 hétre járulékot róttak.

Átmeneti rendelkezések gondoskodnak azokról a gazdasági munkavállalókról, akik 65. életévüket a kötelező öregségi biztosítás megvalósulásakor már betöltötték, úgyszintén azokról is, akik ennél fiatalabbak, de 65 éves korukig a 15 évi várakozási időt nem tölthetik be. A törvény hatálybalépése idejében már legalább 65 éves munkavállalók évi 60 P járadékot kapnak, azok pedig, akik legalább 50 évesek, úgynevezett „ingyenes” éveket számíthatnak várakozási idejükbe. A kedvezményre azonban várakozási időtartamnak igényt, akiknek keresete annakelőtte túlnyomó részben gazdasági munkavállalói viszonyból eredt.

Az öregségi járadék járadéktörzsből, járadéktörzspótlékból és fokozódó járadékrészből áll. A járadéktörzs és a pótlék nagysága attól függ, hogy a biztosítási viszony egyes éveiben hány héten át róttak le a biztosított után járulékot. A három évenyöbödött adódó öregségi járadék szélső értékei évi 60 pengő 60 fillér és évi 224 pengő 50 fillér. A maximumot az olyan biztosított éri el, aki után 18 éves kora óta minden évben legalább 50 héten át róttak le a biztosítási járulékot. Ha egy normális esetben kívánjuk megállapítani az évi járadék nagyságát, példának vehetjük, hogy ha valaki után 40 éven keresztül évenként 25 héten át róttak le a biztosítási járulékot, az illető 65 éves korától kezdődőleg évi 160 pengő öregségi járadékot fog kapni.

Az öregségi biztosítást özvegyi biztosítással egészítette ki az 1939. XVI. t.-c., amely az 1938. XII. t.-c. alapján biztosított gazdasági munkavállalók özvegyeinek járadékban részesítéséről szól.

Özvegyi járadékra jogosult a gazdasági munkavállaló özvegye, ha legalább 60 éves és ha meghalt férje a 15 évi várakozási időt már eltöltötte, vagy a fentebb ismertetett átmeneti rendelkezések alapján öregségi járadékot kap. Külön átmeneti rendelkezések irányadók azokra az özvegyekre, akiknek férje sem a várakozási időt el nem töltötte, sem járadékos nem volt, de 1954. január 1-én előtt halt meg. Ha az ilyen meghalt férj életének túlnyomó részében gazdasági munkavállaló volt és az özvegye a férj halálakor az 50. életévét már betöltötte, az özvegye 60. életévének elérésétől kezdve öregségi járadékra szintén jogosult.

Az özvegyi járadék összege fele annak az öregségi járadékknak, amelyre a meghalt férjnek igénye vagy várománya volt. Az átmeneti rendelkezések kedvezményeivel szerzett özvegyi járadék azonban évi 60 pengőnél kevesebb nem lehet.

Meg kell emlékeznünk még a gazdasági kötelező nyugdíjbiztosításról, amelyet az 1936. XXXVI. t.-c. valósított meg, valamint az ú. n. betegellátásról.

Betegségi biztosítás hiányában mezőgazdasági munkajogunknak igen becses részét alkotják a munkaadó betegellátási kötelezettségére vonatkozó rendelkezések. E tekintetben nagy különbség van egyrészt a munkások, másrészt a munkaadóval szorosabb kapcsolatban álló eselédék között. A mezőgazdasági munkás és az erdőmunkás gyógykezeléséről és ellátásáról a munkaadó csak nyolc napig és csak akkor köteles gondoskodni, ha a munkás idegen községbeli. A nyolc napos idő lejártá után a gyógykezelés az általános szegénybetegellátás feladata. Gazdasági eselédél szemben a házi betegápolási kötelezettség 45 napra terjed, s a gazda az éves, illetőleg állandóan alkalmazott eseléd vele élő feleségét és vele egy háztartásban élő 12 éven aluli gyermekét is házi betegápolásban részesíteni köteles. A kórházi ápolási kötelezettség, amelynek tartama leg-

feljebb 30 nap, csak magára a gazdasági eselédre vonatkozik.

A gazdasági munkaházak létesítésének állami támogatása. Az 1907. XLVI. t.-c. a munkaházépítés feladatát a törvényhatóságokra bízta, hogy azonban a törvényhatóságok e feladatuknak eleget tehessenek, az állam kedvezményes építési hitelek nyújtott. Az építési hitelt tehát a törvényhatóság kapta, s az hitelezte tovább a munkásnak. E rendszer alapján az 1914–1918. évi világháború befejezéséig mintegy 7000 munkaház épült. A világháború után a lakásépítés állami támogatása az 1920. évi földreformhoz alkalmazkodik. Az egyidejűleg megindított falusi kislakásépítési akció, építési anyag beszerzéséhez hosszulejartatú hitelek nyújtott azoknak, akik a földreform során házhelyjuttatásban részesültek. E hitelek segítségével több mint 45.000 kislakás épült fel.

Legújabbban az 1940. XXIII. t.-c.-kel életre hívott Országos Nép- és Családvédelmi Alap támogatja a munkaházépítést. Az alap feladatai között ugyanis fontos helyet foglal el „a megélhetésükben veszélyeztetett — főként mezőgazdasággal foglalkozó — családok boldogulásának szerves megalapozása házhozjuttatás... útján”.

III.

Nagy vonásokban így fest a magyar mezőgazdasági szociálpolitika helyzetképe. Hozzá tartozik ehhez az is, hogy a munkapiac a háborús viszonyok folytán gyökeresen megváltozott és a mezőgazdasági munkaidényben a munkanélküliség teljesen megszűnt, sőt helyenkint és időnkint már munkaerőhiány mutatkozik. Ez a körülmény munkavállalói szempontból annyira előnyös, hogy versenyez a szociálpolitika számos intézkedésével. Tisztában kell lennünk azonban azzal is, hogy háborús konjunktúrális jelenséggel állunk szemben, amelynek eltűnésével a munkanélküliség levezetése nemcsak nálunk, hanem világszerte fontos szociális tennivaló lesz.

Miután ezt a B. I. P. S. A. olasz és magyar nemzeti bizottságának mai együttes ülésén bemutattam, a mi kedves olasz barátainknak és vendégeink megismerő jelenlétére tekintettel alkalomszerűnek találok, hogy mindanivalómat a faszizmus örökbeesü alkatásából a Carta del lavoro-ból vett idézettel zárjam: „A munka... társadalmi kötelezettség. Ezért és kizárólag csak ezen a címen veszi védelmébe az állam”. A tömören kifejezett tétel kettős jelentését most a háborús viszonyok között értjük és érezzük igazán: a munka helytartás a nemzet harcában; a munka a nemzet megbecsült és féltve őrzött értéke. Minden szociálpolitika vessen ezt jól elméjébe.

Az ideji cukorrépa termelési és átvételi feltételei.

A Magyar Cukorrépa-termelői Országos Szövetség 1942. december 21-én tartott közgyűlésén felvázolta a szövetség vezetőségét, valamint az e célból választott tárgyalóbizottságot az 1943. évi termelési cukorrépa termelésére és átvételére vonatkozó érdekképviseleti tárgyalások lefolytatására és megállapodás létesítésére. E felhatalmazás alapján f. évi február 20-án a szövetség és a Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete közt kormányhatalmági jóváhagyástól feltételezett érdekképviseleti megállapodás létesült, amelynek főbb pontjait a következőkben ismertetjük.

1. Répaszerződés. Az 1943. répa-termelési évre a cukorgyárak cukorrépa-ra vonatkozó termelési szerződést kötelesek kötni mindazokkal a termelőkkel (gazdaságokkal), akiket a 4730/1942. M. E. sz. rendelet 7. §-a, valamint az ennek végrehajtása tárgyában kibocsátandó pénzügyminiszteri rendelet cukorrépa-termelésre kötelez, továbbá mindazokkal a termelőkkel is, akik 1943-ban cukorrépa-termelésre az érdekképviseleti megállapodás feltételei mellett vállalkoznak.

2. Répaár. A fennálló és megfontolást igénylő különböző körülmények, a termelési költségekben a termelés ideje alatt valószínűség szerint mutatkozó eltolódások szükség szerinti azt az elgondolást hozták előtérbe, hogy a cukorrépa átvételi árára ne most történjen megállapodás, hanem későbbi időszakban, a répa kiszedése előtt, nehogy megisméllődjék az az eset, hogy a tavaszszal méltányosnak és kielégítőnek tartott répa-átvételi ár a répa leszállításakor — a változott viszonyok folytán — már nem felelt meg. Ennek folytán a szövetség a Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesületével egyetértésben úgy állapodott meg, hogy az 1943. évi termelési cukorrépa-átvételi ára, valamint a szeletjárandóság kiegészítése címén a termelőknek megillető járandóság — amely 1942-ben répaáránál 23 fillér volt — végül a helyi földi többletcukorfogyasztás után netán

járó térítés összege tekintetében 1943. szeptember 10-ig történjen megállapodás a m. kir. pénzügyminiszter jóváhagyásától feltételezetten.

3. Termelési jutalom. A megállapodás szerint mindazokat a termelőket, akik 1943-ban cukorrépa-termelésnek anélkül, hogy őket a 4730/1942. M. E. sz. rendelet erre kötelezné, tehát az új répa-termelőket a szeptember 10-ig történő megállapodás szerinti répaáron felül az átvételi ár 10%-át kitevő termelési jutalom illeti meg. Ez a termelési jutalom megilleti a répa-termelésre kötelezett azokat a termelőket is, akik cukorgyár részére 1943-ban nagyobb területen termelnek cukorrépa-t, mint amekkora területen való termelésre őket a fent hivatkozott rendelet kötelezi éspedig a többlet-területen termelt és a cukorgyárba szállított répa-mennyiség után. (Megállapodás új pontja.)

4. Előleg. Minden leköttött kat. hold répa-terület után a termelő 230 P előlegel igényelhet a Magyar Nemzeti Bank mindenkori váltóbeszámítási kamatlábának megfelelő évi kamattal együtt. Az előleg összege, tekintettel a termelési költségek emelkedésére, nagyobb a múltévénél.

5. Cukorjárandóság. A termelő a cukorgyártól minden fizetendő súlyú 100 q cukorrépa után 5 kg kristálycukrot kap ingyen ab gyár. Ezenfelül jogában áll a termelőnek július 1-ig minden kat. hold szerződött és beállított kat. hold répa-terület után további 5 kg kristálycukrot igényelni az ipari cukorra nézve érvényes rendeleti áron. A cukorrépa-termeléshez fűződő fontos munkáltatási érdekre tekintettel a m. kir. pénzügyminiszter a közellátási viszonyok, valamint az 1943. évi cukorrépa-termelés kiállításainak figyelembevételével lehetőleg 1943. szeptember 10-ig jóindulatú megfontolás alapján fog határozni abban a kérdésben, hogy minden 100 q fizetendő súlyú cukorrépa után további 3 kg cukrot igényelhesen a termelő ab gyár a cukor nagybani fogyasztói áron. Amennyiben e 3 kg cukor mennyiségének kiadásához a pénzügyminiszter hozzá fog járulni, úgy e 3 kg cukor mennyiségét a cukorrépa részben megművelése esetén a részben szerződés rendelkezései szerint és annak arányában kell a részben munkásokkal megosztani. Amennyiben a cukorrépa-művelés nem részben munkások útján történik, úgy tartozik a termelő az egész 3 kg cukrot a répa kiszedését végző munkásoknak átadni, amíg az így kiadott cukor mennyiségnek nagybani fogyasztói áron számított értékét a munkaadó a munkabér terhére elszámolja.

6. Répamag. Kat. holdankint 16 kg répamag illeti meg a termelőt és 4 kg többletrépamag azokat, akik előző években is igényelték ezt a többletet. Minthogy a folyó évre a répamag ára ezidő-ig még kormányhatóságilag nincs megállapítva, a termelőt megillető kedvezményes répamag akként állapított meg, hogy az 20%-kal lesz alacsonyabb az 1943. évre hatóságilag megállapított cukorrépa-áránál. A cukorgyár az úgynevezett „ZZ”-jelzésű magot vetésre nem adhatja ki. (A cukorrépa-mag kedvezményes áránál megmaradt a 20%, mint volt a múlt esztendőben is. A szövetség vezetősége a mag minősége tekintetében leghatározottabban felhívta a cukorgyári érdekltség figyelmét, hogy a következő 1943–44. termelési évben a cukorrépa-termelési érdekltség az „N”-jelzésű répamagot óhajtja igénybe venni, amely nemesek a mezőgazdaság, de a hazai közgazdaság szempontjából is egyedül megfelelő.)

7. Szeletjárandóság. Minden fizetendő súlyú métermázsra répa után a termelőt választása szerint megilleti vagy 60 kg egyszer préselt (friss szelet), vagy ha a gyár azt előállítja, az előállítás arányában 40 kg kétszer préselt nyersszelet, vagy 2-4 kg száraz szelet ingyen és ehhez további 2-4 kg száraz préselt nyers szeletnek legalább kb. 6-5% szárazanyagot kell tartalmaznia, a száraz szeletnek 88%-ot.

8. Melászárandóság. Minden termelő az átvett fizetendő súlyú 100 kg cukorrépa után választása szerint igényelhet vagy ¼ kg mennyiségű legalább 45% cukortartalmú melászt ingyen, vagy 1½ kg mennyiségű, legalább 45% cukortartalmú melászt métermázsankint 4-50 P-s kedvezményes áron.

9. Mésziszap. Amennyiben a cukorgyár ezt termeli, úgy a saját szükséglete fedezése után megmaradó mennyiségéből a termelő részére ingyen mésziszapot fog kiszolgáltatni, ha a termelő szeptember 1-ig ezt igényli.

10. Fuvardíjtérítés. Ha a termelő a cukorrépa-t saját költségén szállítja a cukorgyár telepére, úgy fuvardíjtérítés illeti meg, amelynek összegét a szeptember elején létesítendő kiegészítő érdekképviseleti megállapodás fogja tartalmazni. (A megállapodásnak ez az új pontja különösen azokat a kistermelőket érdekli, akik saját igájukkal szállítják a cukorrépa-t a cukorgyárba.)

Minden gazdának a helye a Gazdák Biztosító Szövetkezetében van. Kartelen kívül. (Tűz-, jég-, állat-, élet- stb. biztosítás.)

A Gazdák Biztosító Szövetkezte egyaránt biztosítja úgy a nagy-, mint a kisbirtokosoknak. (Tűz-, jég-, állat-, élet- stb. biztosítás.)

1943/II. sz.
238. lap.

AZ OMGE KÖZLEMÉNYEI.

A mezőgazdasági kiállításra bejelentett tenyészállatok értékesítése.

Lapunk más helyén közöljük, hogy a rendkívüli háborús viszonyok és az azok által előidézett nehézségek miatt a március 27-április 4. napokra előkészített ezévi országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár elmarad.

A budapesti kiállításra nevelt legjobb minőségű tenyészállatok megfelelő értékesítéséhez fűződő közérdekű és tenyésztői szempontokra való tekintettel a m. kir. földművelésügyi miniszter messzemenő támogatást helyezte kiállításba. E segítséggel rendezőbizottságunk a minisztérium központi irányítása és az állattenyésztő szervezetek, valamint a m. kir. gazdasági felügyelőségek közreműködése mellett gondoskodni fog arról, hogy a kiállításra jelentkező tenyésztők érdekeit az adott lehetőségek között minél jobban érvényesítse. Ennek az értékesítési rendszernek részletes és végleges szabályozása most van kidolgozás alatt és azt az összes érdekelttel rövidesen közölni fogjuk.

Rendezőbizottságunk máris körlevélben közölte az összes állattenyésztő szervezetekkel és a kiállításra jelentkező tenyésztőkkel a legfontosabb tudnivalókat és teendőket. Ezekről tehát nemcsak a rendezőbizottság, hanem a helyi állattenyésztő szervezetek közvetlenül is tájékoztatást nyújthatnak a hozzájuk fordulók.

Ezúton is felhívjuk azonban az érdekelték figyelmét a szervezett értékesítés sikerének biztosítása érdekében szükséges legfontosabb intézkedésekre, amelyek szerint a kiállításra bejelentett tenyészállatok kizárólag csak rendezőbizottságunk útján, szabályszerű költégy kiállításával lehet eladni, illetve megvásárolni. A rendelkezésre álló vásárlási és szállítási kedvezmények is csak ezeknél a rendezőbizottságunk által központilag lebonyolított vásárlásoknál vehetők igénybe. Azt, aki a kiállításra, illetve a katalógusba felvett állatot a rendezőbizottság megkerülésével értékesíti, a jövőben tartandó tenyészállatvásárokon való részvételből egyszerűen kizárjuk.

Közöljük továbbá, hogy a földművelésügyi minisztérium illetékes tényezőivel karöltve a tenyészállatvásárlások lebonyolítása érdekében szükséges intézkedések is már folyamatban vannak. A köztenyésztés részére szükséges apaállatoknak a kiállításra bejelentett állományból való megvásárlása iránt a földművelésügyi minisztérium rövidesen intézkedik a m. kir. gazdasági felügyelőségek útján. A magántenyésztők vásárlásainak megkönnyítése érdekében rendezőbizottságunk körlevélben hívja fel az utóbbi évi kiállításokon vásárlóként szereplő összes nagyobb magántenyésztőket arra, hogy vásárlási szándékukat és igényeiket haladéktalanul közöljék.

A tenyészállatértékesítés előmozdítása céljából rendezőbizottságunk a bejelentett tenyészállatokról katalógust készített, amelyet rövidesen rendelkezésre fog bocsátani a kiállításra jelentkező összes nagytenyésztőknek, az érdekelt állattenyésztő szervezeteknek és a m. kir. gazdasági felügyelőségeknek. A katalógus ára 3 pengő, bérmentes küldésnél pedig 3-30 pengő, mely összeg beküldése ellenében a katalógust bármely érdeklődőnek postán bérmentve megküldjük.

Az országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár rendezőbizottsága.

Az országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár rendezőbizottsága

március 11-én (csütörtökön) déli 12 órakor az OMGE székházának tanácsstermében (Budapest, IX., Köztelek-u. 8., I. em.)

gyűlést

tart.

Tárgyak:

1. Jelentés az idei országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár elmaradásával kapcsolatos intézkedésekről.
2. A kiállításra bejelentett tenyészállatok szervezett értékesítése.
3. Esetleges indítványok.

vitéz Teleki Béla gróf s. k. elnök.

Gazdaérdekeket szolgál, ha biztosításait a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél adja fel. Gazdák alapították, gazdák vezetik! Kartelen kívül. (Tűz, jég, állat, élet- stb. biztosítás.)

VEGYESEK.

A mezőgazdasági munka tudományos vizsgálata.

Tudvalévő, hogy az 1940. évi XV. t.-c. értelmében a kötelező hatósági munkabérszabályok alkotásánál az érdekképviseleteken kívül a földművelésügyi miniszter egy öttagú szakbizottságot hallgathatott csak meg. Alig szorult magyarázatra, hogy ez az öttagú szakbizottság — bármily szak-tudással rendelkezzen is tagjai — megfelelő munkatudományi vizsgálatok és az ezekre alapított statisztikai anyag nélkül a mezőgazdasági munkabérek sok fontos részleteit nem tudta felderíteni. Ezen a hiányon kívánt a földművelésügyi miniszter segíteni, amidőn kívánt a földművelésügyi Kertészeti Akadémia keretében mezőgazdasági munkatudományi intézet létesítését rendelte el. Az intézet vezetésével Heller András dr. akadémiai r. tanárt, az OMGE több szakosztályának bugzó tagját és lapunk munkatársát bizta meg, akinek módja lesz így arra, hogy munkakísérleti vizsgálatait az akadémia tanzásában és kísérleti telepein folytathassa. Az intézet ezenkívül hivatalból gyűjti a munkabérekre, munkásszerződésekre és a mezőgazdasági munkásság vándorlására vonatkozó adatokat.

Míndezeken a feladatokon kívül az intézet — a külföldi hasonló intézmények feladatkörének megfelelően — munkafiziológiai kérdésekkel is kíván foglalkozni, s ebből a célból laboratóriumot rendezett be, amelyek vezetését Szakáll Sándor dr. orvost, kertészeti akadémiai r. tanárt jelölték ki, aki már eddig is fontos kutatásokat végzett és jelentős irodalmi működést fejtett ki ezen a téren.

Mínthogy a mezőgazdasági munkára és a munkásságra vonatkozó tisztán tudományos folyóirattal ezidélgi szintén nem rendelkezünk, az intézet vezetése „Mezőgazdasági Munkatudomány” címmel minden második hónapban megjelenő folyóiratot indított. Ebben a folyóiratban elsősorban az intézet tudományos kutatásait fogják majd időről-időre ismertetni, de módot és teret kíván nyújtani a folyóirat a mezőgazdasági munkáskérdésre vonatkozó tudományos szakirodalom kiváló művelői részére is munkásságuk eredményének közzétételére.

A folyóirat első számában Heller András dr., mint szerkesztő, „Mezőgazdasági Munkatudomány” című cikkében foglalta össze az intézet és a folyóirat feladatkörét. Megállapítja, hogy bár a magyar föld túlnyomó részét az agrártermelés foglalja el és a mezőgazdasági munkások létszáma is lényegesen meghaladja az ipari munkásság létszámát, a mezőgazdasági munkásságra vonatkozó tudományos irodalmunk mégis elég szegény. A mezőgazdasági munkatudományok tehát mindenekelőtt a mezőgazdasági munka általános elméleti kérdéseit kell tisztázni, amelynek keretében a mezőgazdasági munka ésszerűbbé tétele, vagyis racionalizálása áll az első helyen. Foglalkozni kíván továbbá a városbátóulás, a mezőgazdasági munkásságvádelem és a mezőgazdasági munkabérek kérdésével.

Értékes tanulmányokat írtak a folyóirat első számába *Perneczky Béla dr.* „Társadalompolitika — munkapolitika a mezőgazdaságban” címmel, továbbá *Szentkirályi Miklós dr.*, aki a mezőgazdaság átállítása során figyelembeveendő munkaügyi szempontokról írt igen érdekes, újszerű adatokat tartalmazó értekezést; majd *Liszka Jenő* tanulmánya következik „Kertészeti Munkatan” címmel. A munkafiziológia feladatáról, célkitűzéseiről és eredményeiről *Szakáll Sándor dr.* írt alapvető tanulmányt, végül *Bernát Gyula dr.* cikkében a részes gazdálkodás szociális jelentőségét tárgyalta.

A folyóirat figyelő rovatában vitéz *Giczy Béla dr.* a németországi mező- és erdőgazdasági munkások közvetítésének rendszerét, *Heller András dr.* pedig a dortmundi munkafiziológiai intézet működését ismertette. Terjedelmes könyvszemle, majd németnyelvű tartalmi kivonat egészíti ki az értekes folyóirat első számát, amelyet melegen ajánlunk a mezőgazdasági munkáskérdés iránt érdeklődő olvasóink figyelmébe. — **W. B.** —

Melzer László m. kir. titkos tanácsos. A kormányzó a m. kir. miniszterelnöknek a minisztérium nevében tett előterjesztésére kellemesi **Melzer László es. és kir. kamarás, földbirtokosnak** a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismerésül a m. kir. titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Címadoományozás. A kormányzó a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére **B. Tóth Imre** kőröstarcsai bírónak a hazai mezőgazdaság fejlesztése körül szerzett érdemei elismerésül a m. kir. gazdasági tanácsosi címet adományozta.

Közellátási kormánybiztosok kinevezése. A m. kir. minisztérium — a közellátásügyi tárca nélküli miniszter előterjesztésére — az 1943. évi február 3. napján az 510/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ának

(1) bekezdése alapján **Blaskovich Iván dr.** Baranya vármegye, apatini **Fernbach Péter dr.** Újvidék sz. kir. város, runyai **Soldos Béla m. kir. titkos tanácsos** Gömör és Kishont vármegye és csitári **Csildry Emil dr.** Székesfehérvár sz. kir. város volt főispánját közellátási kormánybiztosai hatáskörük alól felmentette és **Nikolits Mihály** főispánt Baranya vármegye, **Deák Leó dr.** főispánt Újvidék sz. kir. város, **Reök Andor dr.** főispánt Baja thj. város, **Radovány György dr.** főispánt Gömör és Kishont vármegye, **Jankovich Miklós** főispánt Székesfehérvár sz. kir. város közellátási kormánybiztosává nevezte ki.

Kormányzói elismerés. A kormányzó a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy **Kardos István** nyírbogáti „Hangya” szövetkezeti igazgatónak, **B. Kiss Márton** déványai „Hangya” szövetkezeti igazgatósági tagnak és **Szabó Aladár**nak, a busui „Hangya” szövetkezet ügyvezető-elnökének a szövetkezeti élet terén kifejtett eredményes munkásságukért elismerést tudtul adassék.

Kinevezés. A m. kir. földművelésügyi miniszter a m. kir. gazdasági felügyelői tisztii személyzet létszámában **Telkes Attila** okl. mezőgazdát és **Paulik Miklós** okl. gazdát m. kir. gazdasági gyakornokokká nevezte ki.

Gazdatiszti kinevezés. **Mailáth-Pokorny János**, a Wooster Frankné-féle uradalmak vezérigazgatója **Muzsaj János** lesvári intézőt érdemei elismerésül főintézővé nevezte ki.

„Köztelek” kiténtése az első magyar országos szaksajtó kiállításán. Az Országos Magyar Sajtó-kamara által január 25-től február 3-ig rendezett első magyar szaksajtó kiállításán bemutatott a Magyarországon megjelenő összes folyóiratokat és amint arról annak idején már beszámoltunk, a mezőgazdasági csoportban lapunk, a „Köztelek” is részt vett. A „Köztelek” kiállításán bemutatott a Magyarországon megjelenő összes folyóiratokat és amint arról annak idején már beszámoltunk, a mezőgazdasági csoportban lapunk, a „Köztelek” is részt vett. A „Köztelek” kiállításán bemutatott a Magyarországon megjelenő összes folyóiratokat és amint arról annak idején már beszámoltunk, a mezőgazdasági csoportban lapunk, a „Köztelek” is részt vett. A „Köztelek” kiállításán bemutatott a Magyarországon megjelenő összes folyóiratokat és amint arról annak idején már beszámoltunk, a mezőgazdasági csoportban lapunk, a „Köztelek” is részt vett.

A vetések állása és a mezőgazdaság állapota. A m. kir. földművelésügyi minisztérium a legutóbbi hivatalos jelentése szerint a február 23-át megelőző három hetes időszak túlnyomó részében az évszakhoz képest igen enyhe időjárás uralkodott. A hóréteg az enyhe időjárás és az ismételt eszések következtében gyors olvadásnak indult. Az időszak végéig az Alföldön mindenütt eltűnt a hó a földekről s a Felvidéken és a Dunántúlon is csak szóróványosan láthatók némi hómaradványok. Az elmúlt időszak időjárása mezőgazdaságunk helyzetére általában kedvező volt. A rendkívüli enyhe időjárás lehetővé tette, hogy a gazdasági munkálatok szokatlanul korán, már február utolsó felében, nagy erővel megindulhattak. A Felvidék, Kárpátalja és Erdély, valamint az Alföld és a Dunántúl magasabban fekvő részeinek kivételével a talajművelő munkálatokat mindenütt megkezdtek. Megkezdtek az őszi szántások elboronálását, nagy erővel folyt a trágyahordás, teregetés, valamint a kiborított trágya alászántása, sőt az ország déli részein, mint pl. Csongrád, Csanád, Békés, Bács-Bodrog, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Baranya vármegyeekben elkezdtek a borsó, az árpa és a zab vetését is. A talaj nedveségi állapota a talajművelő munkák végzésére igen kedvező, így jó munkát tudnak végezni a gazdák. Általában megállapítható, hogy a szántás-vetési munkálatokkal az időszakhoz képest szokatlanul előrehaladtak. Az őszi vetések ezideig általában jól teleltek. Fagykár vagy kipálás jelentős mértékben úgyszólván sehohsem fordult elő, mindössze a mezei pocok kisebb-nagyobb mértékű kártételéről érkeztek jelentések, ami az őszi rendkívül száraz időjárásnak tulajdonítható. Egyes helyeken a mezei pocok még a hótakaró alatt is folytatta káros tevékenységét. Az általa okozott kár nagyságát ma még felbecsülni nem lehet, de valószínűnek látszik, hogy nem lesz nagyon jelentős és ahol jelentősebb volna is, felülvetéssel még helyrehozható lesz. A hótakaró az ország mezőgazdasági területén úgyszólván mindenütt elővadt, úgyhogy a vetések igen kis százalékát borítja már csak hótakaró (pl. Csik vármegyében). Az őszi repce jól telelt, a hótakaró alatt jól meg is erősödött. Az őszi szárazság következtében azonban sok helyen rosszul kelt s így a legtöbb helyen foltos és hiányos. Több helyen részbeni kiszáradás válik szükségessé. Az őszi búza és az őszi rozs ezideig igen jól telelt. A korai vetések helyenkint ugyan ritkák és egyenlennelnek, ami szintén az őszi szárazság következménye, azonban jól megerősödtek és bokrosodtak. Az októberi búzák és rozsok általában igen jók.

Szében egyenletesen keltek, eléggé meg tudtak erősödni, bokrosodásuk is kielégítő volt, nem túlságosan buják, így kipálás sem fordult elő. A novemberi és decemberi vetések kikelése részben még decemberben az enyhe időjárás következtében, részben pedig a hótakaró alatt, egy-két kivételtől eltekintve megtörtént. Ki nem kelt őszi vetés alig van. Fagykár, vízkár, vagy kipálás jelentősebb mértékben seholsem tapasztalható, mindössze a mezei pocok tett helyenkint (Győr, Somogy, Zala, Bereg, Szabolcs, Szatmár, Gömör, Ung vármegyék területén) kisebb-nagyobb károkat. Ezek a helyeken néhol a vetések tavaszi búzával történő felültetése válik szükségessé. Az elmúlt időszak alatt a nappali erős felmelegedés és az éjszakai fagy állandóan váltogatta egymást, aminek következtében az őszi vetéseket, valamint az élő takarmányféléseket a felfagyás veszélye fokozott mértékben fenyegeti. Ennek mérvét, tekintettel a talaj nedves voltára, ma még nem lehet megállapítani, azonban a jó gazdák körében az a vélemény alakult ki, hogy a talaj kellő mértékű megszáradása után azonnal hengerezni kell az őszi vetéseket, hogy a felfagyott növények a henger nyomása következtében ismét szoros összeköttetésbe kerüljenek az alsóbb talajrétegekkel. Az őszi árpa szintén jól telelt, fagykárt sehol sem szenvedett. A vetési időszak alatt szárazság miatt azonban sok helyütt hiányos, foltos és általában ritka, bokrosodása és megerősödése azonban kielégítő. A konyhakertekben a munkálatok megindultak, a mák és a borsó vetése több helyen már folyamatban van. A melegőgyak elkészítése szintén folyamatban van, sok helyütt már bevetésük megtörtént, a palánták jól fejlődnek. A szántóföldi takarmányok általában jól telelt, sarjadásuk még nem igen kezdődött meg, a lóherében és a lucernában néhol a mezei pocok jelentős kárt okozott, aminek következtében egyes helyeken (pl. Bereg vármegyében) több-kevesebb lóherét ki kell szántani. A bíborherében általában ritka. A nappali felmelegedés és az éjszakai fagyok következtében a felfagyás veszélye a szántóföldi takarmány-növényekre vonatkozóan is fokozott mértékben fennáll, így ezeknek hengerezése is szükségessé válhat. A rétek és a legelők sarjadása itt-ott, különösen a melegebb, dombosabb részeken megindult. Helyzetük a múlt évinél sokkal kedvezőbb, mert igen kis részük van csak víz alatt és ha az idő jó marad, az is hamarosan felszárad. A gyümölcsfák nedvkeresése még csak a déli részeken indult meg. Fagykárt eddig nem szenvedtek. Permetezésük, tisztogatásuk, hernyózásuk és nyelésük folyamatban van. Az állattalomány egészségi állapota általában kielégítő. A kondíció a takarmányhiány következtében sok helyen leromlott.

A Magyar Nemzeti Bank adománya a Gazdatisztek Egyesületének. A Magyar Nemzeti Bank a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének internatusi és nyugdíjalapja javára 100,000 pengőt adományozott. A „Gazdatisztek Lapja” legutóbbi számának vezető helyén méltatja az adomány nagy anyagi és erkölcsi jelentőségét, hangsúlyozva, hogy benne a gazdatiszti kar munkássága megbecsülésének jelképét látja. Kiemeli *Baranyay* Lipótnak, a bank azóta lemondott elnökének és *Somssich* László grófnak, a bank gazda-alelnökének megértő pártfogását és jóindulatát, amely ezt az anyagi és erkölcsi szempontból egyaránt nagy horderejű adományt lehetővé tette. A Magyar Nemzeti Bank adományával a gazdatisztek internatusi és nyugdíjalapjához megkésztetődött és így az egyesület a jövőbeni szociális tevékenységét nagymértékben fejlesztheti.

„Milyen bajt okoz a rossz föld” címmel *Balenger* Róbert dr. egyetemi tanár, lapunk mezőgazdasági vegytani rovatának vezetője, február 25-én előadást tartott a Virágkedvelők Egyesületében. A nagyszámú egybegyűlt hallgatóság előtt az előadó kifejtette a földkeverékek helyes alkalmazásának körülményeit a cserepes növények kultúráiban. Tárgyalta a föld szerepét a növényeknek vízzel, levegővel és tápanyagokkal való ellátásában és rámutatott azokra a beteges jelenségekre, amelyeket a víznek, a levegőnek és a tápanyagoknak a hiánya vagy fölöslege okoz. Ismertette a természetben található humuszos föld-nemeket és azoknak felhasználási módját. Befejtül rámutatott arra, hogy az összes szobai növény eredményesen termesztethető egy egységes földkeverékben, amelynek összetételét is közölte.

A Királyi Magyar Természettudományi Társulat mezőgazdasági szakosztálya február 18-án megtartott 116. gyűlésén *Fleischmann* Rudolf dr. m. kir. gazdasági főtanácsos „A kompolti nemesítőtelep újabb munkái” címmel, *Frank* Tivadar növény-nemesítő-igazgató „Fajtakérdés a konyhakerti növénytermesztésben és a népelemezés” címmel tartott előadást, *Buchinger* Mária dr. egyetemi tanársegéd pedig *Gruber*: „A gyp hasznos és káros növényei” című könyvet ismertette. *Fleischmann* Rudolf dr. vetített képes előadását különösen időszerűvé tette az, hogy a kompolti telep az idén, Péter-Pál ünnepén, negyedévszázados működését

fejezi be. Előadó bemutatta a külterjes „F” búza tíz éven át vizsgált minőségi eredményeit. Rámutatott arra, hogy az időjárás a minőséget miként befolyásolja. Az „F” búzának már van ellenlábasa is, a „viharbúza”. Ezt a rozs és búza keresztezéséből kapták. A viharbúza kemény szára miatt nem dől meg, a cercosporával szemben ellenálló, bőtermő és igen jó minőségű. Intenzív nagybirtokon tehát jövőre van. A viharbúza szára olyan erős, hogy a jégverést is kibírja. Beszélt továbbá az előadó a búza teli jellegét kutató kísérleteiről, valamint a gabonalegyekkel szemben való ellenállásáról. A telep kukoricanevelő munkálatairól szólva rámutatott arra, hogy a szélteresszel szemben való ellenállásra is tekintettel kell lenni. Ismertette ezután a hím-virágzat (cimer) alakulásainak fontosságát. Beszámolt a paszuly virágtalanításával végzett kísérletek érdekes eredményeiről, az akácnevelésről, amelyet tanár megbízásából a drezdai kenderöntözési kísérleteket Kompolton is megismételte és érdekes eredményeket kapott. Végül a napraforgóneveléssel kapcsolatban felhívta a figyelmet a növény magasságának fontosságára. *Frank* Tivadar előadásában hangsúlyozta, hogy a konyhakerti növények fajtakérdése terén ma teljes a tájékozatlanság mind a termelő, mind a kereskedő és fogyasztó részéről. Nem ismerik a fajtakat, nem ismerik a tulajdonságokat, így nem tudják beszerezni azt, amit szeretnének. Zöldszékfajonként ismertette azokat a tulajdonságokat, amelyek a konyhakerti növények minőségét megszabják, vagyis amelyekben az egyes fajták eltérnek egymástól. Vázolta azokat a teendőket, amelyeknek rendet és tiszta helyzetet kell teremteni a főmezelemezésben és amelyek módját nyújtanak a népelemezés racionalizálásának lehetőségére és tényezőinek megismerésére. Ezeknek fontossága a békeviszonyok között is megvan, de még jobban fokozódik háborús körülmények között. A tennivalókat a következő pontokban foglalja össze: 1. Fejlesztési feladat. 2. A Kertészeti Kísérleti Intézet fejlesztése. 3. A Kertészeti Kísérleti Intézet működék karöltve a piacellenőrzéssel. 4. A fogyasztó érdekében meg kell állapítani a standard-minőségeket. Az előadásához *Kárpáti* Zoltán dr. marántanár, *Becker* Jenő dr. akadémiai tanár és *Bogó* Tamás dr. nemesítő szólt hozzá. *Buchinger* Mária dr. előadásában *Gruber* Ferenc dr. gazdasági akadémiai rk. tanár „A gyp hasznos és káros növényei” című könyvét ismertette, amelynek első része *Gróf-Gruber-Teréz* „A rét és legelő növényei”-nek alig módosított változata, a gyomnövényekről szóló rész viszont *Gruber* „A Kiszáradt gyomnövényei” című kiadványának ismétlése. Mivel a könyvvel előzően a Társulat növénytanai szakosztályában is sok bíráló foglalkozott, szükségesnek látszott, hogy felelje a mezőgazdasági szakosztály se térjen napirendre. *Buchinger*, valamint a hozzászólók: *Lenyel* Géza dr. és *Kárpáti* Zoltán dr. szintén azt a kifogást hangsúlyozták, hogy a könyvben nagyon sok a sajtó- és talán a túlságos gyors összeállítás által okozott értelemzavaró hiba nemcsak a szövegben, hanem a táblázatokban és képekben is, de nem ritkák olyan téves megállapítások sem, amelyek kétségtelenül a hazai viszonyokra nem alkalmazható külföldi adatok átvételéből származnak. Legértékesebb a könyvnek a gyepeléstíssel, ápolással és a fűmagtermesztéssel foglalkozó része. Mindezekből következők, hogy a könyv csak egy alapos „érlelés” és átdolgozás után teljesítheti jobban ismeretterjesztő feladatát.

Gazdatisztek gyűlése Győrött. A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének felsődunántúli tagozata nagyszabású gyűlést rendezett Győrött, amely közel 200 gazdatiszt vett részt. *Elek* Gyula jószágigazgató elnöki megnyitója után *Mille* Géza kamarai igazgató beszámolt a múlt évi működéséről. *Faber* György igazgató bejelentette, hogy az országos egyesület ösztöndíjakat fog létesíteni a gazdatiszti utánpótlás elősegítésére. *Vuchetich* György kamarai igazgató a Juresek-féle tervről és a mezőgazdasági üzemi rendszerekről tartott előadást. Felszólaltak *Németh* Andor dr. országgyűlési képviselő, *Sztránszky* Andor kamarai igazgató, *Világhy* Károly mezőgazdasági főiskolai tanár, *Baitner* Károly mezőgazdasági főiskolai tanár, *Farkas* Dénes nagybirtokos, *Tóth* Ferenc jószágkormányzó, vitéz *Kiss* Lajos főintéző és *Vértesi* Ferenc titkár.

A Gabona- és Terménykereskedők Országos Egyesületének közgyűlése. Nagy érdeklődés mellett zajlott le az agrárkereskedelem kormányhatóságilag elismert, egyedüli érdekképviseleti szervének, a Gabona- és Terménykereskedők Országos Egyesületének a napokban tartott közgyűlése. A közgyűlésen *Bischoff* László elnök megnyitotta beszéde során visszaillesztést vetett az egyesület múltjára és fejlődésére. Az egyesület mely hálóját és ragaszkodását tolmácsolta *Varga* József dr. kereskedelemügyi miniszternek azért a jóindulatú pártfogásáért, mellyel segítőkészt nyújtott az egyesület újjászervezéséhez. Ismertette ezután az egyesület jelenlegi

működését, az elért eredményeket, s a jövő munkájával kapcsolatban közölte, hogy megnyugtató kijelentéseket kapott arra vonatkozóan, hogy a gabonakereskedelmet az új termésértékesítési rendszerrel kapcsolatban fokozottabb mértékben fogják foglalkoztatni. Meggyőződését fejezte ki, hogy az egyesület tagjai becsülettel, szorgalommal és a legnagyobb odaadással fogják teljesíteni a rájuk bízott feladatokat. A nagy tetszéssel és lelkesedéssel fogadott beszéd után a tárgysorozat többi pontjait tárgyalta a közgyűlés, majd az indítványok és felszólalások megvitatása után a közgyűlés véget ért.

Minőségi kukoricavetőmag kiosztása. A kukorica-termesztés egységesítése és minőségi színvonalának javítása érdekében az előző években lebonyolított minőségi kukoricavetőmagkiosztást a m. kir. földművelésügyi miniszter a folyó évben fokozott mértékben kívánja folytatni. Ezért felbatalmazta a M. Kir. Növénytermelési Hivatalt, hogy az akció keretében leendő kiosztás céljából mintegy 4000 q eredeti nemesített és 15,600 q utántermesztett kukoricavetőmagot vásárolhasson a nemesítő, illetve szaporító gazdaságoktól. Az akcióban „F” lófogu, bänkúti korai lófogu, lovászpatai lófogu, lovászpatai korai fehér, bábolnai korai sárga és Redking kukorica kerül kiosztásra. Az eredeti nemesített vetőmag kiosztásánál métermázsánként 10 pengőt, az utántermesztett vetőmagnál pedig mázssánként 6 pengőt, mindkettőnél továbbá a vasúti szállítási költségeit a földművelésügyi miniszter az akció terhére vállalta. Az eredeti nemesített vetőmagot vetőmagszaporítás céljából megbízható nagyobb gazdaságok, az utántermesztett vetőmagot is, amennyiben az eredeti nemesített vetőmag nem lenne elegendő a továbbszaporításra, elsősorban a vetőmagszaporításra vállalkozó nagyobb gazdaságok részére adja ki a hivatal. Az akció lebonyolításában a vármegyei gazdasági felügyelőségek is közreműködnek.

Tavaszi pillangósvetőmagakéto. A m. kir. földművelésügyi miniszter az elmúlt évek vízkárai következtében károsult szántóföldi pillangósvirágú takarmánynövények részbeni pótlása, valamint ezek fokozott elterjesztése és ezzel az állatállomány jobb takarmányellátásának biztosítása érdekében a folyó év tavaszán lucerna, vöröshere, hámozott baltacim és kétléves fehérvirágú somkővetőmag kedvezményes kiosztását engedélyezte. Kedvezményrel az 50 kat. holdnál nem nagyobb szántóföldterülettel rendelkező hivatásos kisgazdák közül elsősorban azok kaphatnak vetőmagot, akik eddig pillangósvirágú takarmánynövényt nem termesztettek, másodsorban azok, akik az eddigi vetésterületüknél túlmenő mértékben kívánnak pillangósvetőmagot termeszteni. A kedvezmény a lucernavetőmagnál a beszerzési árak mintegy 50%-a, a többinél mintegy 30%-a és a vasúti szállítási költség átvállalása. A szállítási lebonyolítására a kecskeméti, debreceni, miskolci mezőgazdasági kamarák, az Alföldi Zöldmező Szövetség, a Tiszántúli és Felsődunántúli Állattenyésztők Szövetsége, az Alföldi, Tiszajobbparti, Alsódunántúli és a Borzderes Szarvasmarhatenyésztők Szövetsége, valamint a Kiszáradt Növénytermesztők Szövetsége nyert megbízást.

Rézgállékiosztás. A gyümölcsstermesztők részére a folyó évi permetezésekhez rendelkezésre álló rézgállék mennyiség szétosztásával és az igénylések elbírálásával a m. kir. földművelésügyi miniszter a Gyümölcstermelők Országos Egyesületét (Budapest, V., Vilmos császár-út 76. sz.) bízta meg. Rézgálléccal elsősorban azokat a termelőket látják el, akik a múlt években is rendszeresen permetezték gyümölcsfáikat és akiknek permetezőgéjük van. Tehé alma- és körtefák permetezéséhez fánként legfeljebb 7 dkg, kajszibarack- és meggyfákéhoz legfeljebb 4 dkg, őszibarackfákéhoz 1 dkg rézgállék juttatható. A gyümölcsfaiskolák részére biztosított rézgállék mennyiség szétosztását a Magyar Faiskolai Szövetség (Budapest, VII., Dohány-u. 20.) végzi, míg a virágkerteteket, konyhakerteteket, valamint a szerződéses kertészeti magtermesztő és nardicsomtermesztő gazdák rézgállékellátását az Országos Magyar Kertészeti Egyesület (Budapest, XIV., Városliget, Stefánia-út) látja el.

Pályázat a M. Kir. Kertészeti Akadémia szőlészeti tanszékének és borászati tanszékének tanszékvezető tanári állására. A m. kir. földművelésügyi miniszter pályázati hirdetménye értelmében a kinevezendő akadémiai rendes tanár kötelessége lesz a szőlészeti, illetve a borászati tanszék megszervezése, a tanszékkel kapcsolatos és a vonatkozó szabályzatokban előírt vagy előírandó tanterveket a megfelelő heti óraszámban és terjedelemben előadni, az előírt gyakorlatokat, kollokviumokat és vizsgákat megtartani, valamint a szőlészeti, illetve borászati tanszékhez általában véve tartozó összes teendőket felelősség mellett ellátni. A betöltendő tanszékkel az 1927. évi 86,000. F. M. számú rendelethez mellékelte I. számú kimutatás szerint az akadémiai tanszékvezetői rendes tanárok-

1943/II. sz.
238. lap.

nak járó illetmények élvezete van egybekötve. A pályázni óhajtoknak kérvényüket — ha jelenleg állami alkalmazásban vannak, előjáró hatóságuk útján, ellenkező esetben közvetlenül — a budapesti M. Kir. Kertészeti Akadémia igazgatóságához március 13-ig kell benyújtani. A pályázati kérelemhez csatolni kell a következő okmányokat: 1. Születési anyakönyvi kivonat és a nagyszülőki-tiszta keresztény leszármazásra vonatkozó okmányok. Nos pályázóknál ugyanezeket a feleségre nevezte is. 2. Magyar Állampolgárság vagy a községi illetőség igazoló okmány. 3. A politikai és erkölcsi megbízhatóságot igazoló okmány. 4. A pályázó egészségi állapotát igazoló tisztiorvosi bizonyítvány. 5. A pályázó életleírása (curriculum vitae). 6. A pályázó szakképzettségét igazoló okmányok, még pedig: a) a szőlészeti tanszékre pályázóknál m. kir. kertészeti akadémiai, gazdasági akademiái, a műszaki és gazdaságtudományi egyetem mezőgazdasági osztályán szerzett, vagy középiskolai érettségi birtokában szerzett kertészeti tanintézet oklevél és a Felsőbb Szőlészeti és Borgazdasági Tanfolyamnak az elvégzését igazoló oklevél; b) a borászati tanszékre pályázóknál a műszaki és gazdaságtudományi egyetemen szerzett vegyész mérnöki, vagy az egyetem mezőgazdasági osztályán szerzett oklevél, vagy tudományegyetemen szerzett vegyész képzés. 7. A teljesített szaktanfolyamok gyakorlat, még pedig: a) a szőlészeti tanszékre pályázóknál legalább 5 évi szőlőművelési gyakorlat; b) a borászati tanszékre pályázóknál legalább 2 évi borászati gyakorlat. 8. Az eddigi tudományos szakmunkák igazolása, a szakirodalmi tevékenység pontos részletezése. 9. A teljesített katonai szolgálat igazolása. Azok a pályázók, akik tanári pályán működtek (egyetemi magántanárok, tanárok, előadók), továbbá akik a felsorolt képzésen felül egyúttal valamely rokonszakmából is képzést szereztek, vagy a tudori fokozatot is elérték, az állás betöltésénél előnyben részesülnek.

Minőségi vetőburgonya-kiosztás. A m. kir. földművelésügyi miniszter a burgonyatermesztés minőségi színvonalának javítása érdekében az elmúlt években lebonyolított vetőburgonyakiosztást a folyó évben is folytatni kívánja. Eredeti nemesített és a M. Kir. Növénytermelési Hivatal, valamint a Növényegészségügyi Szolgálat által a tenyészidő alatt ellenőrzött — részben rákellenálló — vetőburgonyából 60,000 q-t osztanak ki, kizárólag készpénzítéses elnevelésű és pedig elsősorban tavaszbeposztásra vállalkozó gazdaságok részére, másodsorban kistermelők részére. A gazdák az átvett vetőburgonyáért az illető fajta etkezési minőségére Budapestre megállapított árat, mint alapárát és ezenfelül felár címen az eredeti nemesített fajtnál az alapár 50%-át, a M. Kir. Növénytermelési Hivatal, valamint a Növényegészségügyi Szolgálat által ellenőrzött vetőburgonyáknál pedig az alapár 30%-át tartoznak megteríteni. Az igényelőkhez való vasúti szállítás fuvarköltsége az akciót terheli. Az akció lebonyolításával a m. kir. földművelésügyi miniszter a M. Kir. Növénytermelési Hivatal (Budapest, IV., Várműz-körút 2. sz.) bízta meg, a lebonyolítás körüli munkában a vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőségek is részt vesznek.

Az okleveles kertészek érdekképviseletének gyűlése. A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének okleveles kertész szakosztálya *Okályi Iván* kertészeti akadémiai tanár elnökségével gyűlést tartott. *Bezzegh Sándor* titkár beszámolt a kertészeti státusz rendezéséről és az okleveles kertészek kataszterének előkészítéséről. *Faber György* igazgató rámutatott a kertészeti utánpótlás vásárgára, amelynek oka az, hogy a kertészeti akadémiának mindössze 35 férőhelye van. *Kriszta Ferenc* az okleveles kertészek kamarájának elnöke a gazdasztekkel együtt. *Pohl Ferenc* bejelentette, hogy Debrecenben a kertészárvaik részére áruárak lecsúszott. *Nagy Sándor* az okleveles kertészek részére előny biztosítását kívánta a zsidó gyümölcsök megszerzésénél.

Csírátassuk a kukoricavetőmagot. A földművelésügyi minisztérium nyomtatékosan felhívja a gazdák figyelmét, hogy a vetési célra felretett kukoricájukat feltétlenül csírátassák meg abban az esetben is, ha ezt az ősz folyamán már megtették. Bár a mostani télen nem voltak olyan kemény fagyok, amelyek a múltévben jól beert kukoricák csírázóképességét károsan érintették volna, mégis a biztonság érdekében mindenképpen kívánatos a vetés előtti csírátatás. Erre annál is inkább szükség van, hogy esetleg az alkalmatlan kukoricát más, vetőmagnak alkalmas kukoricával lehessen kicserélni.

A jövedelem- és vagyonadó-bevallások határidejének meghosszabbítása. Az idei jövedelem- és vagyonadó, valamint az általános keresti adó kivételése tárgyában megjelent 66.000/1943. VII. P. Ü. sz. rendelet alapján a gazdák az illetékes adóhatóságtól adóbevallásuknak március hó végéig való elhalasztását kérhetik. Tekintettel arra, hogy a rendelet a könyvek és mérleg szerint adózóknak előnyt biztosít, az OMGE Üzemi és Számtartási

osztálya (Budapest, IX., Köztelek-u. 8.) a hozzáforduló gazdáknak jövedelmi és vagyonmérést elvégző, felülvizsgálja és hitelesíti. Az üzemi és számviteli osztály a hozzáforduló gazdáknak a jövedelem- és vagyonadó-bevallással kapcsolatos könyvelés és mérlegkészítés ügyében minden tekintetben felvilágosítással és támogatással szolgál.

A „Magyar Föld”, a Mezőgazdasági Művelődési Társaság kiadásában megjelenő képes folyóirat márciustól kezdve az eddigi 16 oldalas terjedelemből helyett a jövőben 24 oldalra jelenik meg. A terjedeleminöveléssel kapcsolatban a „Magyar Föld” ezennél gazdagabb tartalommal jelenik meg, kibővíti a hírek közlését, több szakcikket közöl, több képet ad, nagyobb terjedelemben ismerteti az új rendelkezéseket és több rovatát is bővíti. A „Magyar Föld” új előfizetési ára évi 7:50 pengő lesz, a március 1-től december 31-ig terjedő időre az előfizetési ár 6:50 pengő. Az egyes számok ára 16 fillér. A lapból mutatványszámot küld a szerkesztőség (Budapest, VII., Erzsébet-körút 7.).

A pamuttermelés támogatása. A legutóbbi időben többben kezdtek pamuttermelési kísérletekkel foglalkozni. Az ipari anyaghivaltal a maga részéről foganatosítja a hazai pamuttermelési kísérleteket, hogy a kísérletekből származó hazai termelésű pamutot és pamutmagot — bár azokat a zárolási és készletbejelentési kötelezettség alól nem vonják ki — fáradozásaikért prémiumként meghagyja azok rendelkezésére, akik a pamutot, illetve pamutmagot termelik és a termeléssel járó kockázatot vállalják.

Gazdajavaslat a kupecsek megrendszabályozására. Gyakori panasz, hogy egyes kupecsek beteg jószággal, főleg a legszegényebb népréteget szinte rendszeresen becsapják. Mivel ezek az egyének általában nem rendelkeznek anyagi biztosítékkal, így szavatossági hiba esetén vevők súlyosan károsodnak. A Miskolci Mezőgazdasági Kamara javasolta, hogy ha az eladó képtelen a vételár visszafizetésére, megismétlődés esetén a visszaélést minősítsék csalásnak. Ismételt visszaélések esetén végérvényesen vonják be a kupecs iparengedélyét. A loalkusok káros tevékenységének megszüntetése érdekében az OMGE és az OMK javaslatára már a Lökivíteli Szakbizottság albizottsága is foglalkozott ezzel a kérdéssel s javaslatát illetékes helyen előterjesztette.

Mezőgazdasági gépkezelői tanfolyam Miskolcon. A Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara Miskolcon a M. Kir. Fa- és Fémipari Szakiskolával karöltve március hó 19-i kezdettel háromhetes mezőgazdasági gépkezelői tanfolyamot rendez. A tanfolyamra március 9-ig kell a kamaránál jelentkezni.

A keszthelyi m. kir. Gazdasági Akadémia „Georgikon” Körének február 24-i székülésén *Faber György*, a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének igazgatója, „Az agrár intelligencia időszaki kérdései” címmel nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott.

„Városok Lapja” március 1-i száma foglalkozik a kormányzat a tanyai igazgatás rendezése tárgyában készített törvényjavaslatával és a törvényjavaslat ismertetése után rámutat arra, hogy a rendkívül kívánatos rendezés milyen jelentős áldozatokat feltételez a városok részéről. A lap gazdag tartalmát a számos értékes cikknek kívül a szokásos rovatok egészítik ki.

Mezőgazdasági állás- és munkaközvetítés. A M. Kir. Országos Gazdasági Munkaközvetítő Hivatal nyilvántartása szerint más vármegyei területre elhelyezkedni kívánó nagyobb számú mezőgazdasági idénymunkást tartanak nyilván a gyulai, nagyvárad, miskolci, makói, egri, szombathelyi és zalaegerszegi m. kir. gazdasági felügyelőségek, mint gazdasági munkaközvetítő szervek. Abban az esetben, ha a munkaadók a munkásokat nem személyesen vagy megbízott útján kívánják szerződtetni, a szerződés 3 példányban kiállítva, a központi előjáróság előtt iktatva, valamint az illetékes vármegyei gazdasági munkaközvetítő hivatal, a szerződéses megbízó záradékkal ellátva küldjék az illetékes vármegyei gazdasági felügyelőséghez, mint gazdasági munkaközvetítő hivatalhoz. A következő egyéni nyilvántartásban szereplő állás- és munkakeresőkkel a munkaadók vagy közvetlenül lépjenek érintkezésbe, vagy adjanak az illetékes gazdasági munkaközvetítő hivatalnak az előbbieken ismertetett meghatározást. Az egyéni nyilvántartás szerint állást, illetve munkát keresnek: Bihar megyében (Nagyvárad): Farkas Ottó okl. gazda, végbírányítványos gazdatiszt (Derecske), öskeresztény, nos, 8 éves gyakorlattal, több éves bizonyítvánnyal mint gazdatiszt az ország bármely részén elhelyezkedne. Heves megyében (Eger): Varga Sándor (Recsk) nagyobb birtokon mint gépkezelő elhelyezkedést keres. Pest megyében (Budapest): Kresz Emil okl. gazdatiszt (Budapest, II., Medve-u. 8. ajtó 3.) nagyobb uradalomba vagy gazdaságba gazdaságvezetőnek, esetleg feles leszármazásra elhelyezkedést keres. Igénye: havi 150 P-től, állattartás, lakás, futás, világítás és a termelésemelés alapján százalékrészesedés. Nyéky József (Budapest, XI., Dombóvári-út 2., II. em. 11.) 50 éves, 5 gyermekes, hadviselt, gyakorlati ispan, a nyári idényre cséplőellenőrnök az ország bármely részében elhelyezkedne. Geréb József (Budapest, Dugonich-u. 26.) nőten, gépészkezelő, elhelyezkedést keres. Fazekas József (Pestszent-erzsébet, Zenta-u. 2.) 45 éves, nos, családos, mezőgazd. iskolát végzett, ispan, gazdai, magtárosi, erdőőri állást keres azoi nali belépessel. Munkást keres Pest vármegyében (Budapest) és Tolna megyében. (Szekszárd) több uradalom, gazdaság és kertészet. A munkást kereső gazdaságok címét a M. Kir. Országos Gazdasági Munkaközvetítő Hivatal (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.) tartja nyilván.

Amerika sarga fűzdugvány
Előjegyzhető 8116 1000 drb 25 pengő.
Dr. Lamm Antal erdei magvak és csemete vállalata
Budapest, IV., Váci-utca 79. Tel.: 384-393

NYILTTÉR.
rovokban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Első Békéscsabai, Miskolci és Debreceni ISTVANGÖZMALKOK RESZVENYRTÁRSASÁG
Központi iroda:
Budapest, V., Harmincad-u. 6. sz.
Tel.: 180-800

Közraktárak és vetőmagtisztítás:
Miskolcon, Békéscsabán és Debrecenben. Mindegyik telepen iparvágány.
Hántolóüzem:
(Borsó, cirok, köles, stb. hántolása) Debrecenben.
Miskolci cím: ZSOLCAI-KAPU 46. TELEFON 23-83
Debreceni cím: MÁRDY F. RENC JÓSEF-ÚT 5. I. L. 20-40
Békéscsabai cím: RÉTHY-UTCAI TELEFON: 296

Gazdaságok
holt felszerelésének
becslését
— gépek állapotának és a fennálló rendelkezéseknek figyelembevételével —
vállalja gépgyári szakember.
Megkeresések »Gyakorlatitechnika 8162« jellegre a kiadóba.

Borsos menta füvet (szénát)
termesztetnek.
Fizetés bűzáárban vagy egyéb feltételek mellett.
»Borsos menta« jellegre BALOGH hirdetőbe,
Budapest, Szt. István-körút 9. 8171

Gőzeke
USTRON-gyártmányú
eladó.
»Üzemképes« jellegre
PATAK hirdetőirodába,
Budapest, Vilmos császár-út 29. 8172

TÖZSDE és KERESKEDELEM.
A gabona- és terménypiac helyzete.
A gabonapiacra nincs forgalom. A tavaszi vetési idény közeledtével igen komoly kereslet mutatkozik egyes magvak iránt. A forgalomban lévő termények közül e héten tavaszi búkkönyben volt legelőnkebb az üzlet, amelyből közel 1000 métermázsát értékesítettek. Múltán tavaszi búkkönyből aránylag számottevő feleslegek várnak értékesítésre, az üzleti forgalom egyre növekvő. Elsősorban a visszatért Erdély területéről, főleg Nagyvárad vidékéről ajánlanak fel készárut, de a Dunántúlról, a Kis-Alföldről és Pest megyéből is eladtak több koesirakományt március első napjaiban. A kereslet állandó, úgy hogy minden felajánlott tétel azonnal értékesíthető. Szézősbúkkönyben a forgalom egészen esekély, néhány kis tétel eszerült csak gazdát e héten. Pannónbúkkönyből fölös készlet sehol sincs. Muharmag iránt megelőnkült az érdeklődés, a Dunántúlról, valamint a Felső-Tisza vidékéről eladtak kisebb tételeket. A nyers lucerna és löhere forgalma egyre esökken. A magtisztító telepek megvették minden mennyiségét, az eladó készletek azonban már igen esekélyek. Biborheréből is mindössze egy tétel kelt el a megállapított legmagasabb termelői áron. Az egyéb magfeleslegek közül baltacimban volt némi üzlet. A fűszerfélék közül fehér mustárt adtak el a Kis-Alföldről, ahonnan a márciusi árak élethe lépése után megjavult a termelői kínálat. A barna mustármag üzlettelen. A fehér fajtaban megelőnkült kínálatot azzal magyarázzák, hogy a feleslegeket azért hozzák piacra, mert az 1943. évi termésű fehér mustármag átvételi ára — mint ismeretes — 66 pengővel lesz alacsonyabb, mint a jelenlegi egységár. A kőménymag üzlettelen volt, nem volt forgalom ámszmagban sem. A dióforgalom is befejezéséhez közeledik. A piacra került néhány kis tétel hejas áru szilárd irányzat mellett, emelkedő áron kelt el. Feladóállomáson 5:50-5:75 pengővel adtak el tételeket. Zöldsejfélekben gyenge az üzlet. Elégendő kínálat mellett a vételkedv tartózkodó, úgy

hogy az árak inkább gyengültek, sem hogy javultak volna. Vonatkozik ez elsősorban a sárgarépa és a karottára, amelyek ára feladólomáson 1275-1325 pengő között volt. Tarlórépa iránt némileg javult az érdeklődés. Néhány kocsirakomány szokványminőségű áru muraközi állomáson 9 pengővel kelt el.

A külföldi terményfajták árfolyamai. Chicagóban szállard a búza irányzata. Most egy éve 70 cent körül jegyezték a határidős gabonát, úgy hogy teljes 100 százalékkal magasabbak a búzaárak, mint 1942-ben. A búza májusra 142, júliusra 143, a rozs májusra 85, júliusra 87, a kukorica májusra és júliusra 100, a zab májusra 59, júliusra 58 cent bushelenként. A winniepegi gabona határidős piacon a búzát májusra 92, a rozset májusra és júliusra 66, az árpat májusra és júliusra 64 és a zabot májusra 59, júliusra 58 centtel kötötték.

Állati termékek.

A budapesti vágómarhapiacra továbbra is esőkent a felhozatal. Amint a múlt héten előre jeleztük, időközben megtörtént a Budapestre felszállított vágómarhák árának újbóli szabályozása. Az erről szóló rendelet lapunk más helyen részletesen ismertettük. Az újabb szabályozás a gazdák régi sérelmét orvosolja, a súlypadó-levonás mérséklése által. A minőségi csoportonként 3-6 fillér között mozgó árjavítás követésében pedig remélhető, hogy a jövőben a budapesti piacra több vágómarhát fognak küldeni a kereskedők. Fontos még a rendeletnek az a szakasza, amely szerint a kereskedő a budapest ferencvárosi közvágóhídon történt minősítés alapján köteles elszámolni. Átvételkor a kereskedő a csontozni való marhára megállapított árai köteles kifizetni. A Budapesti mérleget súly és minősítés alapján számított ártöbbletet pedig a MÁESZ (Magyar Állattértékesítő Szövetkezet) fizeti ki a gazdaságnak, 3%-os kereskedői jutalék levonásával.

A sertésárc helyzetét a múlt hét óta nem változott, a felhajtott sertések száma esőkent. A minőség változatlanul gyenge.

Az állattértékesítés helyzetével kapcsolatban említett eseménye volt a múlt héten a Magyar Állat- és Állattermék Kivitel Szövetkezet átszervezése, amit elsősorban az tett szükségessé, hogy a szövetkezet tevékenységének súlypontja mindjobban a belföldi piacra toltódott át. A szövetkezet új címe: Magyar Állattértékesítő Szövetkezet (MÁESZ). A közgyűlés vitét Ortvay Béla igazgatót bizta meg ideiglenesen az ügyek vezetésével.

Termény- és takarmányfélék.

Gabonamérics. (A Budapesti Áru- és Értéktársadé hivatalos árjegyzése.) 1943 március 4. Az 1942. évi termésű gabonaméricsnek a 4100/1942. M. E. számú rendelettel megállapított termelői ára az ország bármely feladólomán, 100 kg-kint, pengőben, vasúti kocsiha vagy uszályba, vagy a malom raktárába, az eladó költségén legalább 15 tonna tételben berakott árua vonatkoznak. Búza: 78 kg/hl-súlyú, szokványminőségű 30; rozs: 71 kg/hl-súlyú, szokványminőségű 28; árpa: takarmányárpa 65 kg/hl súlyú, szokványminőségű 27; kukorica a szeptember 27-én megjelent 97,100/1942. K. M. sz. rendelet szerint vasúti kocsiba vagy uszályba rakva q-kint: csöves, tekintet nélkül a mennyiségre, legfeljebb 19% víztartalommal 17.40, szemes, legalább 15 tonna tétel, legfeljebb 19% víztartalommal 22.20.

Különléte termények és vetőmagvak. (A Budapesti Áru- és Értéktársadé hivatalos árjegyzése.) 1943 március 4. Az 1942. évi termésű különféle mezőgazdasági terményeknek a 90,000/1942. K. M. számú rendelettel megállapított legmagasabb termelői ára 100 kg-kint, pengőben a következő: köles, fehér, vörös, szürke, japán, szokványos 33.20; hajdina, 60 kg/hl-súlyú, hantolatlan, szokványos 37.20; repcemag, káposzta- vagy repárepce, szokványos 68; vadrepcemag, legfeljebb 5% keverékkel 52; lenmag, olajgyártásra, szokványos 75; napraforgómag, fehér, szürke, csikós, szokványos 50; nyílen dohos 50; tökmag, szokványos, enyhén dohos 65; szójabab, szokványos 60; kendermag, szokványos 120; rostkendervetőmag, 96% tisztaságú és 85% csiraképes 150; gomborkamag, 96%-os tisztaságú 65; mák, legfeljebb 2% idegen anyag tartalommal 181; mustármag, legfeljebb 2% idegen anyag tartalommal, fehér 166; fekete 106; kömény, legfeljebb 2% idegen anyag tartalommal 392; koriander, legfeljebb 2% idegen anyag tartalommal 80; borsó, legfeljebb 2% idegen anyag tartalommal, hantolatlan, előzsisikmentes, Viktória 54; expressz 46; lencse, előzsisikmentes, legfeljebb 5% idegen anyag tartalommal és lehazsámmal, kizsémű 55; középszemű 65; nagy szemű 75; erdélyi lencse, természeténél fogva előzsisikmentes, bármely háromszéki és udvarhelyvármegyei feladólomáson 75; bab, legfeljebb 2% idegen anyag tartalommal, fehér, szokványos és gyöngy 60; fehér hosszú és lapos, gömbölyű és hosszú fűz és egyzsinű színes 65; tarka, vegyes és egyéb 57; bukköny, 96% tisztaságú, szösös 115; pannon 51; tavaszi 40; csillagfűt, 96% tisztaságú, edes 36; keserű 29; tavaszi és őszi takarmányborsó, 94% tisztaságú 61; szegesborsó, 95% tisztaságú 41; lóbab 95% tisztaságú 51; löheremag, nyers, 90% tisztaságú, legfeljebb 1% arankatartalommal 230; erdélyi löheremag, nyers, 90% tisztaságú, legfeljebb 1% arankatartalommal 240; lucernamag, nyers, 90% tisztaságú, legfeljebb 1% löheretartalommal 385; baltacim, hámzatlan, 90% tisztaságú, legfeljebb 2% vérfümagtartalommal 80; biborheremag, 95% tisztaságú 150; fehérheremag, 94% tisztaságú, legfeljebb 2% svétheremag tartalommal 360; komlóslucernamag, 95% tisztaságú 200; korschere-mag, 94% tisztaságú 340; nyúlszapukamag, 90% tisztaságú 220; somkórómag, fehér, 94% tisztaságú 150; szarvaskerepmag, 94% tisztaságú 260; muharmag, 95% tisztaságú 40; szudánifűt, 95% tisztaságú és 80% csiraképes 70; csibehűrmag, 96% tisztaságú és 90% csiraképes, óriás 55; aprószemű 50; csirkemag, 95% tisztaságú, seprőcsirk 28; cukorcsirk 40.

Magpica. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete megosztályának jelentése.) 1943 március 5. A gazdák érdeklődése tavaszi vetőmagvak iránt változatlanul élénk. A heréféleségek közül különösen a löherét és lucernát keresik. Kínálat gazdagságról csak szörványosan mutatkozott löheréből és baltacimmagból. Egyes kötések történetek káliföldi származású komlóslucernából és somkóróból is. A bukkönyök piacán tavaszi-bukköny iránt változatlanul nagy az érdeklődés, mivel azonban a termelők nem hajlandók árujukat piacra hozni, az igények nem kielégíthetők. Egyéb magfélések közül takarmányrepamagból élénk a forgá-

lom és a fokozott kereslet eddig teljes fedezetet nyert. A hüvelyes-félések közül babból még van kínálat, a felajánlott tételek könnyen elhelyezhetők.

Burgonya. A Belföldi Burgonyakereskedelmi Egyesülés a közellátásügyi miniszter rendelete alapján december 11-től kezdve további intézkedés a termelőknek budapesti paritásban q-kint értékre válogatott nyári rózsburgonyáért 22.50, Gúlbabáért 22.00, ószi rózsbáért 21.00, Elláért 18.50, Wohltmannért 17.00, Krügerért 16.00, ipari Wohltmannért 15.50, ipari Krügerért 15.00 pengőt fizet, feladólomáson, vagonba vagy hajóba rakva. A megállapított árú feladólomás és Budapest-Nagyvásártélel távoliságnak megfelelően 250 km-nél közelebb fekvő állomásokon a 150, 250 km-nél messzebb fekvő állomásokon a 160 kocsiszálya fuvardíja, hajófuvarozásnál pedig a tényleges szállítási költség vonható le.

Budapesti preséltakarmány- és szalmaárak. (Budapest székesfővárosi vásárgazdaságának jelentése.) A jözezfárosi pályaudvaron 1943 február 22-én és 25-én jegyzett nagykereskedelmi árak: Retszéná, la 12.75-12.85, Ha 11.50-11.60, Ha 9.65-9.75, muhar-széná, la 12.50-12.60, lucernaszéná, la 15.75-15.85, löhereszéná 14.25-14.35, baltacimszéná 13.50-13.60, zabosbukkönyszéná 13.00-13.10, tavaszi szalma 9.35-9.45, rozszalma 8.95-9.05, búzaszalma 8.75-8.85 pen-ő q-kint.

Állatok és állati termékek.

Vágómarhavasár. A vágómarhárakat a november 19-én megjelent 102,000/1942. K. M. sz. rendelet állapította meg. (L. „Köztelek” múlt évi 47. szám.) A rendelet szerint rendes etetés és itatás után mért vágómarha legmagasabb és legalacsonyabb termelői ára, 8% súlyengedély levonása után, elősúlykg-kint: Ökör, I. oszt. 1.70, II. oszt. 1.50, III. oszt. 1.30, csontozni való 1.10; bika, I. oszt. 1.65, II. oszt. 1.45, III. oszt. 1.25, csontozni való 1.05; tehén, I. oszt. 1.60, II. oszt. 1.40, III. oszt. 1.20, csontozni való 1.00.

Borjovasár. Az előborjúsárakat a szeptember 24-én megjelent 97,800/1942. K. M. sz. rendelet szabályozta (L. „Köztelek” múlt évi 39. szám), amely szerint az ország egész területén, a rendes etetés és itatás után mért legmagasabb termelői ár, 6% súlyengedély levonásával, I. oszt. 1.70, II. oszt. 1.60 P. elősúlykg-kint.

Budapesti lövasár. (Budapest székesfővárosi állatvásárok és közigazgatóságának jelentése.) 1942 március 4. Árak: csikó 180-2750, könnyű kocsilo 740-3200, igás kocsilo, nehéz 700-3000, igás kocsilo, könnyű 400-700, számar 240-400, alárendelt minőségű 16 190-400, vágólo 180-320 P darabonként.

Sertésvasár. A sertések termelői árát a július 23-án megjelent 89,200. K. M. sz. r. állapította meg. (L. „Köztelek” múlt évi 30. szám.) E rendelet szerint a szimultánított és ivartalanított (beállítani való) soványsertések legmagasabb ára, az egész országban: 25 kg-os és nehezebb, de 30 kg-nál kisebb súlyú kg-kint 3.20, 30-35 kg-os 2.95, 35-40 kg-os 2.75, 40-45 kg-os 2.60, 45-50 kg-os 2.48, 50-55 kg-os 2.40, 55-60 kg-os 2.32, 60-65 kg-os 2.26, 65-70 kg-os 2.20, 70-75 kg-os 2.15, 75-80 kg-os 2.10, 80-85 kg-os 2.06, 85-90 kg-os 2.02, 90 kg-os és nehezebb 2.00. Levágásra eladott, 12 órát koplatatott, fiatal elősertések termelői ára: 145 kg-os és nehezebb 2.10, 130-145 kg-os 2.05, 115-130 kg-os 2.02, 100-115 kg-os 1.98. Szedett sertés 100 kg-os és nehezebb, fiatal 1.94, sokhasidó 80 kg-os és nehezebb 1.98. A 145 kg-os és nehezebb, előbbiekhöz nem tartozó sertés 1.92, a 145 kg-nál könnyebb, előbbiekhöz nem tartozó 1.86. Öreg koca ára súlykategóriák szerint 4 fillérről, a kanított sertése pedig 8 fillérről alacsonyabb. A 100 kg-nál könnyebb zsírsertés és a 80 kg-nál könnyebb húsertés 1.90 pengő kg-kint.

Tenyészmarhák és jármosokörök. (A Magyar Mezőgazdák Állattértékesítő R-T. vásári jelentése.) 1943 március 5. A belföldi jármosokör és beállítani való tino (tarka) 580-680 kg-os 1.75-2.00, la. belföldi jármosokör és beállítani való tino, 480-680 kg-os 1.75-2.00, la. fehér jármosokör 1.75-2.00, 1 1/2 éves üsző 1.80-2.00, fiatal hasas és friss fejűstenhő 2.00-2.40 P kg-kint.

Tej és tejtermékek. (Budapest székesfővárosi vásárgazdaságának jelentése.) A nagyvásártélelpen és a vásárcsarnokokban 1943 február 22-től 27-ig jegyzett árak aranypengőben: Teljes tej (kicsinyben), literje 52; lefőzött tej (kicsinyben), literje 51; tejszörtyűt tejszínből készült 7; főzött, kg-ja, edes tejszínből készült 6.60, pasztörözött tejszínből készült 7; főzött, kg-ja 6.60; tehéntúró, kg-ja 1.40; asztali tehéntúró, kg-ja 2.20, sovány tehéntúró, kg-ja 1.20; juhtúró, kg-ja 3.50; Trappista sajt, kövér kg-ja 4.10, félkövér kg-ja 2.95; Emmentáli sajt, kg-ja 4.95. A forgalom közepes, az árak változatlanok.

Juhgomolya. Az OMTK a kizárólag teljes juhtejből tejjel kevert készítmény, legfeljebb 50% víztartalmú és szarazanyagában legalább 52% zsírtartalmú, egészséges, érett (legalább egyhetes), szikkadt, előrendű juhgomolyáért a legmagasabb termelői árát, kg-kint 3 P-t fizet. Ez az ár mint termelői ár értendő, a vasúti fuvar tételt és ahol ilyen költség felmerül — a gyűjtési költséget már az OMTK viseli. Minőségi és mennyiségi átvétel a közpon budapesti telelpen történik.

Budapesti halpiac. (Budapest székesfővárosi vásárgazdaságának jelentése.) A nagyvásártélelpen és a vásárcsarnokokban 1943 február 22-től 27-ig jegyzett árak kg-kint, aranypengőben: Ponty, 2.70; harcsa, 3.45-3.80, ponty, jegelt, nagyság szerint 3.20-3.60; harcsa, élő, nagyság szerint 7.00; harcsa, jegelt, nagyság szerint 6.00-7.50.

Budapesti vadpiac. (Budapest székesfővárosi vásárgazdaságának jelentése.) A vásárcsarnokokban 1943 február 23-án és 26-án jegyzett árak kg-kint (kicsinyben) aranypengőben: Szarvascomb 5-5.50; őzcomb 6-6.50; vaddisznócomb 3.50; nyúl, bőrbén 2.60-2.80, kiféltve, bőr nélkül 4-4.50; fácán db-kint, kakas 7.20, tyúk 6.20.

Baromfi és tojás. (Budapest székesfővárosi vásárgazdaságának jelentése.) A nagyvásártélelpen és a vásárcsarnokokban 1943 február 22-től 27-ig jegyzett árak kg-kint aranypengőben. Élő baromfi: Csirke 4.60; tyúk 4-4.10; ruca, sovány (kicsinyben) 4.80; pulyka 4.30-4.40; gyöngyös 4.40. Leölt baromfi: Tyúk, bétél 4.40-4.68; csirke, bétél, la 5.20-5.40, Ha 5-5.50; ruca, kövér, la 4.80-4.88, Ha 4-4.50; liba, kövér la 5.08, Ha 4.20-4.90; libamáj, kicsinyben, 45 dkg-on felül 18-18.50, 45 dkg-ig 16-16.50. A forgalom közepes, az árak változatlanok. Tojás, eredeti, osztályozatlan 4.38-4.418, kiolvasva, osztályozatlan 4.46-4.426. A tojásforgalom közepes, az árak változatlanok. * Csillag alatt jelzett árak február 26-tól érvényesek.

Különlélek.

Zöldség és gyümölcs. (Budapest székesfővárosi vásárgazdaságának jelentése.) A nagyvásártélelpen és a vásárcsarnokokban 1943 február 22-től 27-ig jegyzett árak q-kint aranypengőben. Zöldség: Sárgarépa, la 32-35, Ha 20-25, petrezselyem, la 54-55, Ha 36-46; zeller, la 100-120, Ha 60-110; karalábé 20-50; karfiol, levéllel 90-150; tiszított, la 250-450; Ha 100-300; vöröshagyma, makói, la 29.63, Ha 24.53; fokhagyma, la 89.84, közepminőségű 78.43, Ha 68.82; cékla, la 20-40-;

Ha 20-30; fejes káposzta 30-35; kelkáposzta, la 40-46; Ha 20-36; kelbimbó 100-400; vörös káposzta, 100-150; fejes saláta, melegágyú (100 fej) la 50-120; Ha 10-70; torma, nemesített, la 140-250; Ha 80-140; erős 40-80; burgonya, Gúlbaba 24.05, nyári rózsza 24.60, őzsi rózsza 23.00, Ella 20.40, Krüger 17.75, Wohltmann 18.80; Champignon gomba, la 700-900; Ha 560-760; fekete retek, la 30-50; Ha 20-30; sütő tök 80-100; paraj, tisztított 180-320; gyökerez 100-260. A forgalom közepes, az árak ingadoznak. Gyümölcs: Alma, elsőrendű nemesfajta, la 280-380; Ha 220-300; másodrendű nemesfajta, la 220-280; Ha 200-240; közönséges válogatott, la 190-230; Ha 160-200; díó, héjas 500. A forgalom közepes, az árak ingadoznak.

Egyéb mezőgazdasági termények és termékek. (Budapest székesfővárosi vásárgazdaságának jelentése.) 1943 február 22-től 27-ig jegyzett árak aranypengőben: Paprika, csemege, csípősségmentes 6.28, csemege 6.28, édesnemes, csípősségmentes 5.68, édesnemes 5.68, félédes 4.68, rózsza 3.88, erős 3.08 pengő nagyban, kilogrammonként, Szinnéz (kicsinyben) 4.10 pengő kilogrammonként.

Borpiac. (A Magyar Szőlősgazdák Országos Borértékesítő Szövetkezetének jelentése.) 1943 március 3. A borpiac változatlan. A borpiacra a múlt héten nagyobb mozgalom nem volt. Az Alföldön kistermelőknél a fehér árut hektoliterenként 15-15.50 pengőért, a szemes árut pedig 16-16.50 pengő körül áron lehetett vásárolni. A nagyobb termelőknél a bor ára változatlanul 16 pengőnél kezdődik. A korábban meginduló tavaszi munkák miatt a termelők a minőségi borvidékeken is érdeklődnek az eladási lehetőségek iránt. A piacra kerülő áru könnyen vérvére talál.

Szesz. A szeszforgalom a múlt héten is a rendes keretek között mozgott, az árak változatlanok.

Gyümölcspiacok. A gyümölcspiacokra a múlt héten üzlet nem alakult ki, mert a főzdek részéről nem volt kínálat és nagyobb arányú eladás még mindig nem jött létre.

A m. kir. közellátási miniszter 14.100/1943. K. M. rendeletével az égetett szeszszitalok árát, valamint eladási feltételeit a következőképpen szabályozta: Az égetett szeszszitalok előállításával foglalkozó vállalatok, gyárak, üzemek készítményeikért nyílt edényekben (hordókban, tartályokban, stb.) eladás esetén folyófórtelenként legfeljebb az alábbi árakat számíthatják fel:

Cseresznye, meggy, barack, szilva:	25 literig	25-100 literig	100 literen felül
40%-os	8.60	8.36	8.48
45%-os	9.68	9.63	9.54
50%-os	10.75	10.70	10.60
Törköly, seprő:			
40%-os	8.50	8.46	8.38
45%-os	9.56	9.52	9.43
50%-os	10.63	10.58	10.48
Brandy (konyak):			
40%-os	12.00	11.95	11.90

Az árak készpénzfizetés mellett helyben házhoz szállítva, vidékre történő eladásoknál a feladó, vasút-(hajó-)jállomásra szállítva értendők. Az árakhoz az adót terhelő közsegi (városi) fogyasztási adó felszámítható.

Országos állatvásárok. 1943 március 9-től 15-ig. Nem egyszer megtörténik, hogy valamelyik vásárt különféle okok miatt nem tartják meg. Ajánlatos ezért az illető község előjárásához fízetett válaszos kérdést intézni, hogy tartanak-e vásárt és állatfeljuttatás lesz-e? Március 9-én: Csákványos, Darány, Gönc, Huszt, Kecskemet, Nemessándorháza, Nyírcsád, Pincehát, Sóska, Zalaegerszeg, Március 10-én: Báté (sertés nem lesz, 2 nap), Csuz, Elek, Gyöngyospata, Hetény, Kolozsvár, Magyarbóly, Nagyszékely, Polgár, Rima-szombat, Szabadhidvég, Szobránc, Tiszaroff, Vajszló, Március 11-én: Csabrendek, Devecser, Diósgyőr (kisállatok), Hajdúhadhá, Jánk, Nagykallo, Szilágycseh, Március 12-én: Abafűszina, Badacsonytomaj, Egyházaskozár, Ermiályfalva, Gálosfa, Gyöngyös (tenyésztés-állatvásár), Hódmezővásárhely, Jászfényszaru, Karád, Körmen, Perkáta, Pusztaméreg, Répceszentgyörgy, Somogyfajszon, Zala-szentgrót, Március 13-án: nemes vásár, Március 14-én: Kisjuszállás, Március 15-én: Apc, Bátaszék, Bugyi, Celldömök, Hercegfalva, Isztimér, Kálcsa, Kiszvárd, Kumbaja, Kunszentmiklós, Nagocs, Nagyigmánd, Nagyoroszló, Nagyvázsony, Salgótarján, Sárkeresztúr, Sikkó, Vasárosnamény, Vasvár.

ZERKESZTŐI ÜZENETEK.

„Akácospusztá”. Ha a nádat takarmányozási célra akarjuk felhasználni, úgy fiatalon, virágzás előtt, rendszerint május első felében kell kasálni. A levágot nádat feltépjük, úgy mint a kukoricaszárát és vagy veremben, vagy zsombolyai kazalban savanyítjuk be. A levágás után ne fonnyasszuk és a feltépet anyagot minél jobban tapasztuk be, nehogy penész okozo levegőfészkek maradjanak benne. A besavanyított nádat táplálóbortéke csekély, amennyiben 75%-nyi víztartalom esetén keményítőértéke 4.4 kg, emészthető fehérjetartalma 0.3%. Legelőszertűb lesz az őzsi munka idején igasokörökkel etetni. Ha be is rendezkednek silótakarmányra, azért a takarmányrepa természetét teljesen ne hagyják abba, mert az a fejős tehéneknek nélkülözhetetlen takarmánya és sertések takarmányában is igen kedvező étrendi hatása.

Veszek utántermett takarmány-mályvamagot ipari célokra
Czéh Andor mezőgazdasági irodája
Budapest, VIII., Múzeum-körút 10. sz.
Telefon: 136-299 • Jogositott vásárló 8161

Meghívó

tizenegyedik évi rendes közgyűlésére.

Társaságunk a Magyar Mezőgazdasági és Házingatlan R.-T. cégnek Budapest, a társaság-ot helyi-
ségében (I. Naphegy-u. 59.) 1943 március hó 16-án délután 5 órákor megtartandó
tizenegyedik évi rendes közgyűlésére.
Társaságunk 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése, 2. A zárszámadá-
sáról, 3. Határozathozatal az igazgatóságnak a nyereség mértékéről elszámoló-
tárgyában, 4. Felügyelőbizottság és felügyelőbizottság adandó felmentvény
kérvényesek azzal hivatnak meg, hogy részvényeiket legalább három nappal a közgyűlés
megtartása előtt a társaság pénztárára (Budapest, I. Naphegy-u. 59.) letétbe helyezni szíve-
nközt, mert az alapszabályok 7. §-a értelmében szavazati jogukat a közgyűlésen csak az
esetben gyakorolhatják, ha a letétel megtörtént.
Mérlegszámla. Vagyon: Készpénz 17.386,73, adósk 66.435,47, berendezés 300,00,
ingatlanok 235.000,87, összesen 319.186 pengő 07 fillér. — **Teljesítés:** Résztvevők 200.000,
tartóképek 10.000, — tisztviselők és munkások segélyalapja 6.000, — hitelezők 37.364,60,
leltársók 78.027, — nyereségátvitel az 1941. évről 9.799,30, nyereség az 1942. évről 7.934,87,
összes nyereség az 1942. évben 17.194,17, összesen 319.186 pengő 07 fillér.
Eredményszámla. Veszteség: Költségek 3.438,28, kamat 1.323,30, lejárások 2710, —
költségek 7.457,82, nyereség 17.194,17, összesen 32.149 pengő 07 fillér. — **Nyereség:** Nyere-
ségátvitel 1941. évről 9.799,30, bérhájjóvedelem 8564,04, használati juttatás 15.786,28,
összesen 32.149 pengő 07 fillér.
Megvizsgáltak és rendben találtak. 8165 A felügyelőbizottság.

Korszakalkotó a takarmányozás terén a

Lampe-féle takarmánymálya

Fehérjetartalma valamivel nagyobb, mint a lucernaé, zöldhuzamban négyszer nagyobb.
Nem évelő, 2-4 kaszálást ad. **Terem** 200-300 kg szárazanyagot hektáronként és tarlóra.
Nagyon jó tejelő takarmány. Minden állat jóízűen fogyasztja. **Fűszere** sűrű-laka-
málya. 25 kg kat. holdanként. Tárlóban jobban érvényesül, mint bármely egyéb ismert tarlóba-
vetett zöldtakarmány. **Uzi és tavaszi kaszásokra** rávetve, nem befolyásolja a főtermé-
ny hozamát. **Állattartókat** és műtrágyát nagyon meghalálja.
1 kg vételnél ár kg-kint — P 13 — forg. adó
10 kg-on felül vételnél kg-kint — P 12 —
Kellő felvilágosítást nyújt a Dunántúlon kizárólagos joggal hozzák forgalomba.
Budapest, V. ker.,
Szechenyirakpart 7.
Telefon: 327-571.

Meghívó

Albert Mezőgazdasági és Házingatlan Részvénytársaságunk 1943. évi március hó 2-én
délután 5 órákor Budapest, V. Arany János-utca 1. sz. I. em. 9. ajtó alatti helyiségben
tartandó

XI. évi rendes közgyűlésére.

Társaságunk 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1942. évetől,
2. A zárszámadás megvizsgálása, a mérleg megállapítása és határozathozatal a veszteség
felett, 3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadására, 4. Az igaz-
gatóság és felügyelőbizottság javadalmazásának kérdésében való határozathozatal, 5. A fel-
ügyelőbizottság megválasztása. A közgyűlésen szavazati jogukat gyakorolni kívánó részvé-
nyesek az alapszabályok 7. §-a értelmében tartoznak három nappal a közgyűlés meg-
tartása előtt a társaság pénztárára (Budapest, V. Naphegy-utca 59.) letétbe helyezni.
Budapest, V. Arany János-utca 1. sz. I. em. 9. ajtó alatti letétbe helyezni.
Budapest, 1943. évi március hó 4-én.
Mérlegszámla 1942. évi december hó 31-én. **Vagyon:** Készpénz 37.790,17, ház-
berendezés 3.040,53, adók 6.902,26, kamatok 7.347,50, ház értékesítéskénese 5.320,68,
átvitel 3.040,53, le 1942. évi tiszta nyereség 2.004,11, maradványok 7.090,94, össze-
sen 371.817 pengő 73 fillér. — **Teljesítés:** Résztvevők 250.000, — hitelezők 111.500,
átviteli tételek 10.317,73, összesen 371.817 pengő 73 fillér.
Nyereség-vesztégszámla 1942. évi december hó 31-én. **Veszteség:** 1941. évről
vesztégszámla 3.040,53, adók 6.902,26, kamatok 7.347,50, ház értékesítéskénese 5.320,68,
házberendezés és felszerelés értékesítéskénese 46,99, költségek 7.090,94, össze-
sen 29.057 pengő 90 fillér. — **Nyereség:** Házbervezetél 34.724,92, földhasználati bevétel
18.987,16, 1941. évről veszteség-átvitel 3.040,53, le 1942. évi tiszta nyereség 2.004,11, maradványok
7.090,94, összesen 46.826,73 pengő 90 fillér. Budapest, 1942. évi december hó
31-én.
Megvizsgálta és helyesen találta. 8167 A felügyelőbizottság.

Kihelyeznénk:

Viktória borsót
Lencsét
BoKorbabot
Fehér szokványbobot
Olajzönt, Mákot és
barna Mustármagot.
Vetőmag 25%-os vizsaterítéssel kölcsön.
A barna mustármag vethető tisztán vagy
vík ória-borsóval közösen, mert azzal egy-
szerte érik be és egyszerre aratható. Termé-
mésztétel a termelés helyén vagonba rakva
Kifizetés a legmagasabb áron ugyanott.

Termeltetnénk:

továbbá bóttermő salátamagot 500-1400 pengős áron, hónaposretek, paradicsom és
hagymamagot igen magas ártétel ár mellett.
Vetőmag, kamatmentesen kölcsön és frankó leszállítva.
Tíz és ennél magasabb vetési területen lucerna- és baltacimmagot.
Egy hold vetési területtől kezdve virágmagvakat.

Mézcirok (Sumac)

eredeti, felülvizsgált, prima vetőmagot — amíg még a készletem tart — kg-kint
18— pengős áron frankó szállított eladásra.

Balázs László József

vetőmagvak szerződéses termeltetése
Budapest, II., Csalogány-utca 5. 8168

Malomkövek

minden őrlési célra termésköből és
önélesedő műkövek.

Darálók,

malomjáratok vízszintesen és függő-
legesen dolgozó kövekkel.

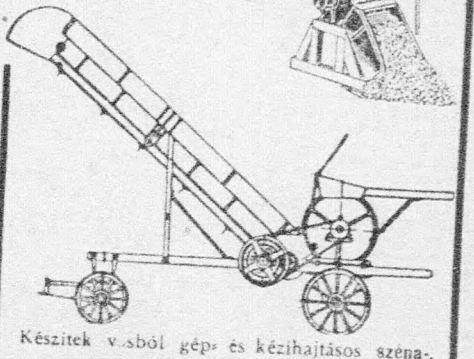
Malomgépek,

síksítók, darálószitógépek, kop-
tatók, stb. Eredeti svájci Reiff
Fränk szitaselyem és minden-
nemű malmi cikkek.

**Műszaki, Szerszám
és Mezőgazdasági
Gépkereskedelmi R.-T.**
ezelőtt Kann és Heller Részvénytársaság
Budapest, V., Vilmos császár-út 62
Telefon: 121-603

Unverzális silóeltöltőgépek

elevátorral és elevátor
nélkül zúz, vág és tép.
R e p a t v a g .

Készítik v. szőlő gép- és kézi hajtásos szena-
szalma-, len-, cirok-

SAJTOLOKAT

mely könnyebben,
gyorsabban, súlyosabb
bálákat sajtolt az eddi-
gieknél. Gyártók barna-
szén-generátorok at.

BARTKO GYÖRGY
GÉPÜZEME
Budapest, XIII.,
Szegedi-út 48.
Telefon: 498-374.

Rönkfát magas áron vesznek!

Dió, nyár, hárs, éger, tolg, vadcseserznye.
Saját érdekében kérje ajánlatomat. **KRAMER MÁR'ON**
fakereskedő, Budapest, VII. kerület, Beihen Gábor-utca 3. 8170

Veszünk

szegesborsót és gomborkát

minden mennyiségben.

Mezőgazdasági Üzemek Központi Vezetősége,
Budapest, IV., Váci-utca 56-58.
Telefon: 181-453. 8164

Kombinált szeszgyárat

veszünk, közvetítőt díjazunk.
Keresünk használt vaslajtokat
8135
Veszprémi Káptalan Jóságfelügyelősege
Veszprém, Jókai Mór-utca 48

Ha gazdasága részere gépet akar beszerezni,

ha gazdaságából gépet
őhajt

eladni,
forduljon bizalommal
Barna László
okl. gépészmérnökhöz
Bpest, V., Báthory-u. 9.
Tel. 125-025
Raktáron levő használt,
javított gépek:

- Járgányok
- Fogatás ekék
- Traktorkultivátorok
- Fogatás kultivátorok
- Kalapácsos darálók
- Köves darálók
- Pogácsatorók
- Csigatörők
- Tengerimorzsolók
- Burgonyakiszántók
- Komb. vetőgép 15-soros
- Tízdesmérlegek

ALKATRÉSZEK
MINDEN
GAZDASÁGI GÉPREZ.
Barna László
okl. gépészmérnöknél
Budapest, V., Báthory-u. 9. 7597

Mezőgazdasági Üzemszervező és Berendező Iroda

Budapest, Szondy-u. 42/c. Tel.: 112-683

Birtokok, erdők szakér-
tői felülvizsgálata,
szaktanácsadás, üzemi-
televiziók, társulások,
vállalkozások szerve-
zése. Silós, trágya-élep
és halasló létesítés, stb.
Kiváló gazdasági szakértői irányítása alatt. 8151

Jobb a tőzegalom,

ha van,

mint a szalma,
ha nincs.

**Ha hiszi veszi,
ha veszi hiszi.**
FONYÓDI TÖZEG, Budapest, II. ker., Filler-u. 26.

Meghívó

a Takarmányvag Termelő és Értékesítő Szövetkezet helyi állás helyiségében (Buda-
pest, IX. Pálfi-utca 17. I. emelet 3.)

1943. évi március 16. napján délelőtt 11 órákor tartandó közgyűlésre.

Társaságunk 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1941. és
1942. évről, 2. Az 1941. és 1942. évi zárszámadások megvizsgálása és a mérleg meg-
állapítása, 3. Határozathozatal a nyereség felosztás tárgyában, 4. Határozat az igaz-
gatóságnak a nyereség felosztás tárgyában, 5. Új igazgató-
ság választása, 6. Új felügyelőbizottság adandó felmentvény tárgyában, 7. Új igazgató-
mérlegszámla. **Vagyon:** Pénztár 27.149,30, üzletrészek 10.000, — adósk 136.592,06,
árú 13.115,06, v. társasági 14.113,34, stb. melletti tételek 33.300, — 1941. évi veszteség 2125,46,
összesen 227.294 pengő 12 fillér. **Teljesítés:** Felmentés 31.740, —, tartóképek 800, —,
hitelezők 172.455,65, átmeneti tételek 22.000, —, 1940. évi nyereség 268,57, összesen
227.294 pengő 12 fillér. — 1941. évi eredményszámla. **Veszteség:** Állományozási kárm-
atok 702,08, berendezés leírása 654,27, átmeneti tétel 1940. évi nyereség 268,57, összesen
1941. évi veszteség 2125,46, összesen 57.334 pengő 88 fillér. **Az igazgatóság:** Megvizsgálta és
rendben találta a felügyelőbizottság. — 1942. évi mérlegszámla. **Vagyon:** Pénz-
tár 19.107,21, adók és illetékek 2171,66, általános üzleti költségek 9487,46, kamatok
1941. évi nyereség 2545,05, összesen 493.335 pengő 83 fillér. **Teljesítés:** Felmentés 31.740,
31.040, —, tartóképek 800, —, hitelezők 368.052,21, — 1940. évi nyereség 268,57, 1942.
évi nyereség 2545,05, összesen 493.335 pengő 83 fillér. — 1942. évi eredményszámla.
Veszteség: Általános üzleti költségszámla 42.167,51, berendezés leírás 654,27, számbetét
45.372,83, összesen 45.372 pengő 83 fillér. **Az igazgatóság:** Megvizsgálta és rendben
találta a felügyelőbizottság. A szövetkezetnek 80 tagja van 1582 darab, egyenként
20 — pengő névértékű üzletrészel. A közgyűlés határozatképes, ha legalább öt
(5) tag van jelen, kik együttesen az üzletrésztöke legalább 10 (10%) százalékát képviselik.
Budapest, 1943. évi március hó 2-án. Az igazgatóság. 8164

Székér- kerekek

12 hüvelyk, 15, 10,
15, 50 és 60 mm. tápl-
szélességgel, szekerek,
székérek, kocsik,
strátszekerek, kocsik,
ököjarmok, térszék és
az összes gazdasági
szerszámok, teljesen
készre felvasaltan is
igen előnyös áron be-
szerezhetők

Bálint László
gazdasági tanácsos,
Johánháza,
u. p. Rábatamási
Sopron m. 7069

Ha könnyűszerrel
sok vizet akar,
vásárolja a
**Mezőgazdák
zuhatag-
kútját**

Rozsdamentes
kivitelben is kapható.

Régebben vásárolt
zuhatag-kutakhoz
alkatrészeket szállítunk.

Arjogyzókat és alkatrészárjegyzőket küld

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTÓJA 29

Csalamádénak

(tengeri hélyvet) vessünk
Sumac mézcirkot (tevesen méznád)
mert sokkal több és értékesebb zöldtakarmányt
kapunk. Míg a tengeri-csalamádé csak egy ka-
szálást ad, addig a Sumac-cirkot (egy méter
magas) 2-3 kaszálást, zöldtakarmányt vagy
2,5-3 méter magas nagy cukortartalmú
siló-takarmányt vagy szirupnyerésre
nádat vagy nagy magtermet ad.

Csalamádénak

25-30 cm sűrűsége 15 kg magot vetünk.
Silónak, szirupnak vagy magnak
termelve fész. kbs 3-3,5 kg magot, géppel 6-7
kg magot 50-60 cm sűrűsége vetünk.
Szállítandó lazán és gazmentesen tartjuk a
sorközöket.

Nádja (szára) szeszlőésre kiválóan alkalmas.
Ára: 1-10 kg vérelnél 25-30 P per kg, 10-20
kg-ig 10%, 20-50 kg 20%, 50 kg-on felül
vérelnél 30% engedélyt adunk.

Szállítás: term. utasítással, utánvétellel.
Csomagolás önköltségi ár. Üvakojunk olcsó,
kevert, nem ajlitzta mag veteletől!

Szállítják:
Schuller Jenő és Imre magtermelő
Budapest, V., Széchenyi-rakpart 7., III. 1.
Telefon: 327-571

**Uradalmaknak
Gazdaságoknak**

igásökröket, beállítani való
tinókat, fejősteheneket
szállít

a **KÁRPÁTALJAI ÁLLATTENYÉSZTŐK
ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE**

Megkeresések **Ungvár, Horthy Miklós-tér 7.**
(Kormányzói Biztosi palota) címre.

8074

MAGYAR WAGGON- ÉS GÉPGYÁR R.-T.

KÖZPONTI IRODA ÉS MINTARAKTÁR: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 12. TEL.: 125-210

»Pátria» Irodalmi Váll

Nyomdai

Részvénytársaság nyomása.

Budapest, IX. kerület, Ollói-út 25. szám. (Köztelek).

431189

Felelős vezető: Weisely Károly

Nagyobb mezőgazdasági

BÉRLET

társulása vagy finanszírozása, esetleg részvény-
társasági keretben működő mezőgazdasági
üzem egy részének átvétele ügyében érdekeltek
— nem ügynökök — értesítését kérem

„**Komoly 17797**”

jeligére **Blockner** hirdetőirodájába
Budapest, IV., Városház-u. 10.

8169

Ha permetezésnél eredményt
akar elérni, úgy használjon

aluminium SULFÁTOT

a korlátolt mértékben rendelkezésre álló egyéb permetező
anyag mellett. Megrendelhető

FRANKÓ
EXPORT-IMPORT KERESKEDELMI KFT.-nél,
Budapest, VII. ker. Erzsébet-körút 15. Telefon: 420-701.
Szükségletét Biztosítva idejében.

8174

Kenderszőnyegek

lópokrócnak, törülközők és minden-
féle textilárak

„**ARANYTEX**” TEXTILÜZLET

Budapest, IX. Horthy István-körút 11.

(ezelőtt Várház-körút) Telefon: 185-309

8163

Gyümölcsfa

mindenfajta

gazdasági fa

sorfa, díszfa, díszcserje
magas és bokorrozsa
örökzöldek

elsőrangú minőségben kapható

Tolnai Faiskola, Tolna
Garay-u. 40/a. sz. Telefon: 120.

Ültessen

mogyorót

szereti a szellős fekvésű helyeket, télen
nem fagy meg, nagyon igénytelen,
gyorsan nő, korán terem és sokat.

Kérjen árajánlatot!

8157

1 darab használt MAKLÁREN

GÖZEKE

kifogástalan üzemképes állapotban **15.000,- P-ért,**
1 darab alváza szerelt 12-15 lóerős
használt, kifogástalan, üzemképes
állapotban lévő

BENZINMOTOR

5000,- P-ért

LABASSY-féle Gépgyárral, Török-szentmiklóson

ELADÓ.

**Bérletet
keresek**

8111 **800-1000 m. holdig
Dunántúlon**

Ajánlatokat

Bérgazdaság, Kishörccsök,
u. p. Káloz (Fejér m.) kérek.

Csepeg az istállója?

A szabadalmazott

motor nélküli „**Autoventor**” tolyonszellőző

szárazzá és páramentessé teszi.
Malacfiasztatónál ökörs, tehén, ló,
birkaistállóknál egyaránt nélkülözhetetlen

VADAS MIHÁLY okl. mérnök

hűtő- és szellőzőberendezések vállalata

Budapest, VII., Damjanich-u. 36. Tel.: 220-051

8150

**Vetőmagtermelési
szerződést kötök**

fajta- és étkezési borsóra és babra,
olajzön-, kender-, rostlen- és mák-,
valamint uborka- és sárgarépa- és
más kerti magvak termesztésére

A vetőmagot előlegezem

Termelési előleget is nyújtok

Pöhl Henrik magtermelő,

Budapest, IV., Váci-utca 56/58. Tel.: 181-453

8045

AZ ÚJ 20-25 LE

RABA
MINDENES
TRAKTOR

KISEBB GAZDASÁGOK EGYETEMES MUNKAGÉPE,
URADALMAK KÖNNYŰ TALAJMUEVELŐ- ÉS VON-
TATÓGÉPE, NAGYTELJESÍTMÉNYŰ KASZÁLÓ- ÉS
KAPÁLÓGÉP, VONTATJA ÉS ÜZEMBENTARTJA A
NAGYOBB CSÉPLŐGÉPEKET IS.